

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

Vývoj výuky barvení vlasů pro obory vzdělání Kadeřník a Vlasová kosmetika

The development of teaching of coloring for the educational field of hairdresser and hair cosmetics

Lucie Císařová

Vedoucí práce: PhDr. Veronika Blažková, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: B U – PVOV

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Vývoj výuky barvení vlasů pro obory vzdělávání Kadeřník a Vlasová kosmetika vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 2. prosince 2016

.....

Podpis

Děkuji vedoucí bakalářské práce paní PhDr. Veronice Blažkové, Ph.D., za ochotu a vstřícnost, kterou mi projevila při zpracování této práce, a za cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat Ivě Podrápské a Renatě Collymore za překlady z anglického jazyka a pomoc při úpravě práce.

.....

Podpis

Anotace

Bakalářská práce s názvem Vývoj výuky barvení vlasů pro obory vzdělání Kadeřník a Vlasová kosmetika je věnována především tématu barvení vlasů. Součástí práce je charakteristika vlasu a vlasového barviva. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou, v teoretické části je zmapována historie barvení vlasů a prostředky k barvení vlasů z historie až po současnost. Informace jsou zpracovány tak, aby se daly využít k výuce v oboru Kadeřník i na navazujícím nástavbovém studiu v oboru Vlasová kosmetika. Praktická část je věnována provedenému šetření metodou rozhovorů s odborníky z praxe, které bylo zaměřeno na zjišťování, jak probíhala výuka barvení vlasů v učebním oboru kadeřník od poválečných let až do současnosti. Dále je doplněna metodou dotazníkového šetření – dotazovaní odborníci byli ze škol, které mají vzdělávací obor Kadeřník, byla jim kladena otázka: jaká je jejich časová dotace na učební látku barvení vlasů s ohledem na změny a volnost v rozhodování po zavedení RVP v roce 2009.

Klíčová slova: historie, barvení vlasů, přírodní barviva, syntetická barviva, vlas, vlasová struktura.

ANNOTATION

The bachelor thesis name The Evolution of Hair coloring for the Field of education of Hairdressee and Hair Cosmetisc is dedicated especially to the topic of hair coloring. A part of the thesis are hair and colour characteristics. The thesis is divided in a theoretical and practical part. In the theoretical part there are described the history of hair dying and hair dyes from history until present days. The information is processed in a way to be useful in the educational proces of hairdressers. The practical part is dedicated to a performed survey by the method of interviews with specialists from the field of experince. It focused on finding out how the educational process of hair dying was performed from the post-war times till the presence. It is further supplemented with a survey – interviewed specialists were from schools which provide education for hairdressers. They were also asked regarding the time frame for learning hair coloring in connection with changes and discretion after implementation of the Framework Education Programme after the year 2009.

Key words: history, hair coloring, natural dye, synthetic colour, hair, hair structure.

Obsah

Úvod	8
1. Teoretická část	10
1.1 Povolání kadeřníka	10
1.1.2 Možnosti dalšího profesního vzdělání.....	12
1.2 Historie barvení vlasů.....	13
1.2.1 Význam změny barvy vlasů	13
1.2.2 Nejstarší doklady o barvení vlasů až po současnost	13
1.2.2.1 Starověk.....	13
1.2.2.2 Středověk.....	14
1.2.2.3 Novověk	15
1.3 Vlas, jeho struktura a přirozená barva vlasu	19
1.3.1 Vlasy.....	19
1.3.2 Struktura vlasového stvolu	19
1.3.2.1 Kutikula:.....	19
1.3.2.2 Kortex:.....	20
1.3.2.3 Medula:.....	20
1.3.3 Přirozená barva vlasů - vlasové barvivo.....	21
1.3.3.1 Uložení barviva:	21
1.3.3.2 Druhy pigmentu:	21
1.3.3.3 Šedivé vlasy.....	22
1.3.3.4 Odraz a lom světla.....	22
1.4 Druhy barviv na vlasy od historie až po současnost	23
1.4.1 Přírodní barviva	23
1.4.1.1 Hena	23
1.4.1.2 Reng	23
1.4.1.3 Květy heřmánku	24

1.4.1.4 Vlašský ořech	24
1.4.1.5 Kořen rebarbory	24
1.4.2 Kovová barviva	24
1.4.3 Odbarvovače.....	25
1.4.3.1 Přírodní odbarvovače	25
1.4.3.2 Oxidační odbarvovače.....	25
1.4.4 Syntetická barviva	26
1.4.4.1 Dělení syntetických barviv.....	26
1.4.4.2 Krátkodobá barviva	27
1.4.4.2.1 Oxidační přelivy a šampony.....	27
1.4.4.2.2 Pastely a barevné oplachovací lázně	27
1.4.4.3 Dlouhodobá barviva	29
1.4.4.3.1 Oxidační barvy	29
1.4.4.3.2 Oxidační šampony.....	30
1.4.4.4 Kombinovaná barviva	31
2. Praktická část	32
2.1 Cíl práce	32
2.1.1 Výzkumné otázky.....	32
2.1.2 Otázky pro odborníky z praxe	32
2.2 Volba metody výzkumu	33
2.2.1 Rozhovor	33
2.2.2 Cílová skupina pro rozhovor	34
2.2.3 Srovnávací tabulka jednotlivých respondentek průzkumu.....	36
2.2.4 Analýza rozhovorů	36
2.2.5. Volba metody výzkumu	54
2.2.6 Dotazník	55
2.2.7 Cílová skupina pro dotazník.....	55

2.2.8 Analýza dotazníků.....	55
2.3 Shrnutí	57
Závěr	59
Seznam použitých a prostudovaných informačních zdrojů:	60
Publikace:	60
Internetové zdroje:.....	61
Přílohy	63

Úvod

Vzdělávací obor Kadeřník je v současnosti řazen mezi obory, které se zaměřují na služby. Jedná se o středoškolský obor s výučním listem. Před rokem 1989 byl obor Kadeřník obor tzv. výběrový a hlásit se na něj mohli jen uchazeči s výborným prospěchem. V současnosti je tomu spíše naopak a obor mají stále více zájem žáci s horším průměrem nebo v některých případech z praktických škol. Tento obor však vyžaduje daleko víc, hlavně zodpovědnost, kvůli práci s lidmi, manuální zručnost, samostatnost, kreativitu, předvídatost a zájem rozvíjet se.

Téma práce je zaměřené na barvení vlasů. Jedná se o široké téma, které se neustále rozvíjí a je potřeba se v něm neustále vzdělávat, aby bylo možno vyhovět potřebám klientů. Učební obor u nás vzdělává žáky už od poválečné době. Od roku 1977 je možnost studovat dál na odborném nástavbovém studiu Vlasová kosmetika, kde mohou studenti ukončit vzdělání maturitní zkouškou.

Téma barvení vlasů má v učebním oboru kadeřník velký potenciál. Jedná se o téma zajímavé a velice žádané veřejností v oblasti kadeřnických služeb, přesto jsou velké nedostatky v učebních materiálech. Učebnice jsou zastaralé, když už jsou aktualizované, tak s velkým zpožděním. Pro nástavbové studium pak neexistují žádné učebnice. Předpokládá se totiž, že se v rámci nástavbového studia bude pouze opakovat učivo již probrané v oboru. To však v mnoha ohledech nestačí. Učitelé odborných předmětů jsou nuceni si materiály vytvářet sami. Vzhledem k tomuto faktu byla vytvořena teoretická část tak, aby se dal použít jako výukový materiál a doplnil chybějící informace. V učebnicích, které jsou k dispozici pro obor, je jen velmi málo informací například z historie barvení vlasů. Když už tam nějaké jsou, tak jen velmi kusé a nenavazují na sebe. Proč se zrovna zabývat historií barvení vlasů? Protože není na škodu se poučit z historie. Přírodní látky, které se osvědčily v historii, mohou stejně tak fungovat i dnes. Dnešní doba je plná chemie a syntetických látek. Přírodní látky tak mohou být vhodnou alternativou například pro alergiky nebo osoby, které chemii v produktech odmítají, například protože je to součástí jejich životního stylu. Odborník pak může vyhovět i těmto zákazníkům. Vzhledem ke všemu výše uvedenému je důležité tyto informace mít a naučit se s nimi pracovat tak, aby se daly využít v praxi.

Předkládaná práce si klade za cíl: V teoretické části – seznámit s oborem Kadeřník, jeho profesní přípravou a možnostmi dalšího profesního vzdělávání. Zaměřit se na zmapování vývoje barvení vlasů z historie až po současnost tak, aby se získané informace daly využít

k výuce v oboru Kadeřníka a Vlasová kosmetika. Dále pak seznámit s prostředky k barvení vlasů z historie až po současnost a množnostmi jejich využití. V praktické části si klade za cíl, metodou rozhovoru, zjistit, jak probíhala výuka barvení vlasů od poválečné doby až do současnosti, zároveň zjistit jestli se projevila změna v časové dotaci pro učební látku barvení vlasů po zavedení RVP v roce 2009.

Práci bude předcházet studium odborné literatury pro obor Kadeřník a hledání informací z historie oboru.

1. Teoretická část

1.1 Povolání kadeřníka

Kadeřnictví patří mezi služby, které jsou zákazníkům poskytovány individuálně. Každá kadeřnice se musí zaměřit na osobnost zákazníka více než v jiných oborech. Každá služba je jednotlivou zakázkou pro konkrétního zákazníka. V současnosti je tento obor provozován spíše ženami a dívkami a mužských odborníků přibývá jen pozvolna. Muži, přestože je jich méně, často patří mezi mistry v oboru.

Nároky na kadeřníka nejsou nijak malé. Důležité jsou komunikační schopnosti, které jsou nezbytné při jednání se zákazníky. Musí umět v první řadě určit diagnózu vlasů, aby mohl dále postupovat, zvolit vhodný technologický postup, mít připravené pracoviště společně s vhodnými nástroji a náradím, které je nezbytné pro vykonávání povolání. Kadeřník by měl ovládat základy biologie z důvodu kožních chorob, základy psychologie z důvodu jednání se zákazníkem, matematické znalosti při vystavování blokové účtenky, kalkulace materiálu, počítání ostatních nákladů na provoz, estetické cítění a znalost barevné typologie, aby byl schopen určit, co je vhodné a co ne pro konkrétní typ klienta. K tomu všemu se musí neustále dovzdělávat v různých nových technikách.

V současnosti stojí kadeřnické řemeslo na třech pilířích, které jsou nejvíce vyhledávané klienty. Jedná se o preparaci vlasů, stříhání vlasů, barvení a odbarvování vlasů. Těmto třem tématům je také věnováno nejvíce času při výuce v učňovském oboru a při rekvalifikačních kurzech. Tyto pilíře dále doplňují dovednosti a znalosti v oblastech regenerace vlasů, konečné úpravy vlasů, česání společenských účesů, poradenských služeb a vlasové kosmetiky.

Vedle pouhé služby očekávají dnes zákazníci, že se odborník vyzná ve všech otázkách péče o vlasy a pokožku hlavy, bude mít přehled o přípravcích, které se pohybují na trhu a jsou určené i pro domácí použití, že se bude orientovat v nejnovější módě a trendech. Je málo profesí, ve kterých je vztah mezi poskytovatelem služeb a zákazníkem tak úzký jako právě u kadeřníka. Často se při práci zákazníci svěřují s osobními záležitostmi. To všechno na kadeřníka klade mimořádné nároky. Pracovník si musí být těchto požadavků vědom a musí na ně být psychicky i odborně připraven.¹

¹ Hülsken, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5, s. 10.

1.1.1 Odborná příprava kadeřníka

Odborná příprava je upravena rámcově vzdělávacími programy a osnovami. Obsahují délku přípravy, obsah a požadavky ke zkouškám. Odborná příprava trvá tři roky a probíhá duálním způsobem výuky.

V prvním ročníku se žáci seznamují s pracovištěm, bezpečností a hygienickými pravidly na pracovišti. Učí se poznávat nářadí, pomůcky a materiální prostředky nezbytné k jednotlivým úkonům. Učí se mýt vlasy a pokožku hlavy před jednotlivými úkony a po nich. Seznamují se základními technikami stříhání vlasů, pánských i dámských, natáčení na ondulace a jednání se zákazníky.

Ve druhém ročníku žáci prohlubují a rozšiřují dovednosti získané v prvním ročníku. Učí se módní techniky stříhání tak, aby je mohli použít při tvorbě konkrétního střihu. Osvojují si techniky barvení a odbarvování vlasů. Seznamují se s chemickými prostředky určenými k těmto úkonům. Začínají pracovat se zákazníky za dozoru učitele odborného výcviku. Postupně propojují získané vědomosti z teoretické výuky s odbornou praktickou výukou. Stejně jako v prvním ročníku by měli své dovednosti předvést při ročníkových praktických zkouškách. Tyto zkoušky se provádí na konci každého pololetí a jejich hodnocení je důležitou součástí výsledné známky z odborného výcviku.

Ve třetím ročníku by měli být žáci schopni pracovat samostatně za dohledu učitele odborného výcviku. Žáci by měli samostatně zvládnout stříhání pánských, dámských i dětských vlasů, barvení, odbarvování, preparaci vlasů, denní i společenské účesy, povrchové i hloubkové regenerace, provádění základní poradenské služby vzhledem k typu klienta. Třetí ročník je završen závěrečnou zkouškou, která je rozdělena do tří částí: písemná část, praktická část, ústní část. Pravidla a obsah závěrečné zkoušky je určen Národním ústavem pro vzdělávání a jsou stejné pro všechny učební obory Kadeřník.²

² Hülsken, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5, s. 11.

Metodické materiály pro obory vzdělávání Kadeřník, Kosmetické služby, Vlasová kosmetika [online]. [cit. 2016-11-24]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/publikace/publikace_69final.pdf.

1.1.2 Možnosti dalšího profesního vzdělání

Odborná příprava kadeřnic je základem různých profesních činností. Rozšíření kvalifikace je možné dalším vzděláváním na nástavbovém studiu Vlasová kosmetika, které je završené maturitní zkouškou. Nástavbové studium je možné studovat formou denní i kombinovanou. Dále je možné si rozšiřovat kvalifikaci v odborných kurzech, například vizážistika, typologie, maskérství, kosmetika, manikúra, pedikúra, vlásenkářství atd.³

³ Hülksen, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5, s. 11.

1.2 Historie barvení vlasů

1.2.1 Význam změny barvy vlasů

Změna barvy vlasů ať u mužů, či žen má v historii vlasové kosmetiky dlouhou tradici. První zmínky o obarvení vlasů pocházejí z pravěku, kde měla změna barvy vlasů a kůže více funkcí, například odlišení v boji s nepřítelem, postavení v kmenu, maskování stáří, ochrana před nadpřirozenými bytostmi. Mnohem později se objevil význam erotický.

Význam změny barvy vlasů se postupně měnil s tím, jak se vyvíjela vyspělost a potřeba společnosti. Důvody jsou například kulturní odlišnost, módní hledisko a také zachování mladistvého vzhledu.⁴

1.2.2 Nejstarší doklady o barvení vlasů až po současnost

Zrod kosmetiky (kam barvení vlasů nepochybně patří) se datuje do doby kamenné tj. 15 000 př. n. l. Z této doby se našly různé kosmetické předměty. Vlastní rozkvět kosmetiky k barvení vlasů je úzce spojen s rozkvětem kultury Východu. V tomto období se rozvíjí kosmetika Číňanů, Hindů, Peršanů, Asyřanů, Babylóňanů, Egyptů a Židů. Některé kosmetické receptury jsou staré několik tisíc let.⁵

Vývoj můžeme rozdělit do několika období, která se stala nejdůležitějšími:

1.2.2.1 Starověk

Čína – Číňanky uměly barvit vlasy pomocí ibišku čínského a používat četné přípravky pro jejich zkrášlení. Uměly vlasy všelijak splétat. Barvily si také řasy, rty, nehty. Používaly kořen ženšenu, kterému se připisuje mnoho účinků. Používaly výhradně přírodní zdroje [3].

Egypt – výroba kosmetiky a přípravků na krášlení a léčení byla v rukou kněžích. O péči o vlasy a tělo se starali talentovaní otroci. Jejich um byl pak odměňován různými výsadami. Barva se nanášela nejen na vlasy, ale také na obličej. Na víčka se nanášela černá barva vyrobená se sírníku sodného v podobě linek. Zelená barva na víčka se vyráběla z malachitu, což je zelený nerost. Červený odstín pak získávali z červeného nerostu hematitu. Těmito barvami si nejen zkrášlovaly oči, ale tyto látky oči také chránily proti oční chorobě. Vlasy si

⁴ Hülsken, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5.s.168; MUDr. MACHÁČEK, Vladimír a kolektiv. *Kosmetika*. II. přepracované vydání. Praha, 1974. IBSN 08-31-54-011-74.s. 7-10.

⁵ MUDr. MACHÁČEK, Vladimír a kolektiv. *Kosmetika*. II. přepracované vydání. Praha, 1974. IBSN 08-31-54-011-74. s7; ROZSÍVALOVÁ, V.: *Kosmetika I*, 2000, IBSN 80-86073-71-8. s. 9.

barvili rostlinnými barvivy hena a reng. Hena vybarvovala do cihlových odstínů a reng do modrých odstínů. Barviva se mezi sebou mohla míchat pro získání širší škály odstínů. Stejně jako dobře barvila vlasy, barvila i kůži a nehty. Zámožné Egypťanky měly hlavy vyholené a místo přírodního porostu nosily různě upravené paruky, které jim zajišťovaly kreativitu. Své vlasy i kůži si sytily olejem a vonnými mastmi, což fungovalo jako ochrana před sluncem a vysušením.⁶

Řecko – ve starověkém Řecku byly připravovány masti z loje, vosku, terpentýnu, vepřového a husího sádla. Řekové připravovali také růžový olej zavařením růžových lístků do olivového oleje, jež byly vymačkány rukama namočenýma v medu. Později olej lisovali lisem, který byl vymazán medem.⁷ Bohaté ženy si svůj sen o světlé barvě vlasů plnily parukou z vlasů otrokyně, chudé ženy se musely uchýlit k pokusům o odbarvení. Používaly se přírodní prostředky jako je odvar z heřmánku, citronová šťáva, speciální mýdlový roztok z kozího loje a bukového listí. Tyto roztoky se aplikovaly na vlasy a poté nechaly působit na prudkém slunci, aby došlo k vyblednutí od sluníčka.⁸

Řím – římská kosmetika převzala mnoho od Řeků a jiných porobených národů. Dbali o hygienu a celkový vzhled těla.⁹ K zesvětlování vlasů používali alkalické prostředky, jako je potaš a vápenná voda, která odbourávala přírodní pigmenty. Římané si také navlhčovali vlasy mořskou vodou a odvarem z heřmánku a pak je nechali vystavené na slunci.¹⁰ Částečného zesvětlení se také dalo docílit horkým rostlinným olejem v kombinaci se sluncem.

Germáni – byli hlavně bojovníky. Vlasy nosili dlouhé, stejně tak vousy. Vlasy si barvili hennou na různě ryšavé odstíny a tuto módu od nich převzaly Římanky. Barvení jim usnadňovalo to, že většina z nich byla světlovlásá a barvivo tak na jejich vlasech vyniklo.¹¹

1.2.2.2 Středověk

Tato doba nebyla přínosem pro kosmetiku a vlasy. Upadá zájem o tyto produkty. Pod nadvládou náboženství se zkrášlování těla označovalo za hřích. Jediným světlým místem byla arabská kultura, která dosahovala pokroky v botanice, chemii a léčitelství.¹²

⁶ ROZSÍVALOVÁ, V.: *Kosmetika I*, 2000, ISBN 80-86073-71-8. s. 10-12; MUDr. MACHÁČEK, Vladimír a kolektiv. *Kosmetika*. II. přepracované vydání. Praha, 1974. IBSN 08-31-54-011-74.s. 7-10.

⁷ ROZSÍVALOVÁ, V.: *Kosmetika I*, 2000, ISBN 80-86073-71-8. s 12.

⁸ GROMBÍŘOVÁ, Petra. *Vliv barvení na strukturu vlasů*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, fakulta technologická. Vedoucí práce Ing. Jana Sedlaříková, Ph.D.s.20.

⁹ ROZSÍVALOVÁ, V.: *Kosmetika I*, 2000, ISBN 80-86073-71-8. s 12-13.

¹⁰ Hülsken, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5.s. 168.

¹¹ POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie III. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 1999.IBSN 80-86073-51-3.s 18.

Pouze přetrvávají určitá povědomí znalostí ze starověku a potajmu si ženy barví vlasy pomocí přírodních látek jako je: vlašský ořech, slez, dub, světlice barvířská, barvířská mořena. Přesto, že se jednalo o omezenou změnu barvy, krycí schopnost byla nedostačující a procedura barvení zdlouhavá a náročná časově, byla to jediná možnost, jak si alespoň trochu esteticky pomoci.¹³

1.2.2.3 Novověk

Nastává pozvolna obrození v kosmetice.

V 16. století používali v Itálii tzv. *Benátskou blond*, tedy směs medu, síry a kamence, kterou si nanášeli na vlasy a vystavovali na nejprudším slunci. Přesto všechny tyto způsoby byly pro zesvětlení málo účinné.

V období renesance a francouzské monarchie bylo v módě barvit si vlasy na světlé odstíny, jelikož světlá barva byla barvou andělů. Toto odbarvování probíhalo pomocí draselného louhu nebo hydroxidu sodného. Francouzské ženy si dopomáhaly ke světlé barvě vlasů mohutným pudrováním. Postupy zesvětlování vlasů však nebyly příliš účinné, efekt přineslo až pozdější objevení účinků peroxidu vodíku.¹⁴

Velký průlom v barvení vlasů nastává začátkem 19. století, kdy chemici objevují roku 1818 účinky kyslíčnicku vodičitého, dnešního peroxidu vodíku. Chemici přišli na to, že když se urychlí rozklad kyslíčnicku (peroxidu vodíku), tak to má vliv na vlasové barvivo. Přesto, že byly do současnosti vyvinuty i jiné sloučeniny s účinkem na vlasové barvivo, peroxid vodíku zůstal jako nejpoužívanější a nejvhodnější prostředek k oxidaci při barvení a odbarvení vlasů.¹⁵

Jako první odbarvení provedli kadeřník, chemik a výrobce kosmetiky z Londýna Thiely a kadeřník Hugo [Igo] z Paříže roku 1867 v Paříži. Techniku nazvali „*Zlatý omlazovací pramen*“. Použili peroxid vodíku + kyselinu dusičnou (aktivátor a urychlovač reakce). Kyselina dusičná však měla zhoubné účinky na vlas a časem byla nahrazena amoniakem a jeho sloučeninami.

¹² ROZSÍVALOVÁ, V.: *Kosmetika I*, 2000, ISBN 80-86073-71-8.s13.

¹³ Hülksen, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5.s 139.

¹⁴ GROMBÍŘOVÁ, Petra. *Vliv barvení na strukturu vlasů*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, fakulta technologická. Vedoucí práce Ing. Jana Sedlaříková, Ph.D. s 19-20.

¹⁵ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0.s.24.

V 19. století se také začala vyrábět kovová barviva, která na rozdíl od přírodních barev poskytovala větší škálu odstínů. Jejich negativní stránkou byla jedovatost, díky níž byla později zakázána a nahrazena barvivy syntetickými (oxidačními).¹⁶

Jak je v literatuře uvedeno, používala se kovová barviva již ve starověku ve formě roztoků solí kovů. Olovo či měď, železo nebo stříbro reagují v octě na snadno rozpustnou sůl. Přidá-li se k tomu roztok obsahující síru, vzniknou tmavě hnědé až černé soli nerozpustné ve vodě. Barvy získané z kovů však vytvářely na vlasech nepřírozený kovový lesk.

V roce 1861 začal vývoj syntetických barviv, a to vyvinutím barev anilínových. Objevení účinku para-fenylendiaminu (PPD). Ta se osvědčila k barvení kožešin a začala se používat k barvení vlasů. Ukázalo se však, že tato oxidační barviva silně dráždí pokožku a vyvolávají alergie, a proto byla v roce 1906 zakázána.¹⁷

V roce 1907 ve Francii vyvinul Eugen Schuller první barvu na vlasy, která se dokáže dostat do vlasové struktury a trvale ji vybarvit. Schuller byl lékárník a podnikatel, který svůj vynález nabízel kadeřníkům v Paříži. Sám Schuller pak zakládá firmu Oreal, kde roku 1910 otvírá školu barvení vlasů. Zde se kadeřníci učí, jak pracovat s barvami a jak je aplikovat na vlasy. Tato firma je dnes známá od názvem Loreál. V roce 1911 se úspěch Schullerovo barev dostává až za hranice Francie a to do Itálie, Rakouska a Nizozemska. Schuller pokračuje v inovacích, v roce 1931 vyvíjí barvy s obsahem paradiaminových sloučenin, díky nimž jsou barvy ještě trvanlivější na vlasech. Také přichází s odbarvovacím (bělicím) práškem s názvem Blondoran. V tomtéž roce vstupuje do kin film s Jean Harlow Platinová blondýnka, který způsobuje obrovskou poptávku po odbarvovacím prášku (bělicím). V 50. letech pak firma přichází s prvním barvicím šamponem, který je vhodný pro domácí použití, Bell color. V roce 1990 posílá Loreál na trh první barvu s 50% krycí schopností šedivých vlasů bez obsahu amoniaku.¹⁸

V roce 1931 Lawrence Gelb se svojí ženou cestoval po Evropě, kde objevil barvu na vlasy, která má schopnost dostat se do struktury vlasů a ne ji jen obalit. Lze se jen domnívat, že se jedná o výrobek Eugena Schullera. Výrobek dovezl do USA, kde si založil malou firmu a barvu začal se svojí ženou vyrábět. Barva dostala název Clairol a pod tímto názvem, ji

¹⁶ SHERROW, Victoria. *Enciklopedia of hair a cultural history*. Wesport, Conn. Greerwood Press 2006. IBSN 10:0313331456.

¹⁷ Hülsken, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5.s.168.

¹⁸ *Loreal: loreal.com/group/history* [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <http://www.loreal.com/group/history/1909-1956>

můžeme najít i dnes. Až do roku 1950 bylo v USA barvení vlasů výhradně ženskou záležitostí. Roku 1956 firma přichází s barvicím šamponem. Rok 1960 je zlomový, protože na trhu se objevuje barva pro domácí použití, kterou si oblíbili i muži. Od roku 1970 byla tato barva volně prodejná i v supermarketech. Gelb byl také průkopníkem reklamy a k tomu začal využívat jeden z prvních vzorníků barev vyrobených z pravých vlasů. Roku 1977 je na trh uveden barvicí šampon bez amoniaku a hned dva roky na to, kondicionér určený přímo po barvení vlasů pro udržení odstínu.¹⁹

V poválečné době ve 20. století se barví i ženy v Čechách. Používají se hlavně domácí prostředky ve formě bylinek, odvarů a různé přírodní alternativy. Z chemických barev se používají barviva syntetická v tekuté formě značky Barpon. Jednalo se o výrobek slovenské firmy Tetrachema, který k nám byl dovážen. Tato firma, která vyráběla kosmetické produkty, fungovala od roku 1949. K dispozici je velice malá škála odstínů, většinou jen přírodních tónů. Barvení je náročné, protože se musí vlasy předem narušit, pomocí mořící lázně, aby barvivo proniklo do vlasového stvolu. Barvicí roztok je v tekuté formě a na vlasy se nanáší pomocí špejle, která je obalená vatou. Z řad zákaznic kadeřnických salónů je úkon barvení vlasů jen velmi malý zájem. Ženy raději používají pastelové přelivy, kterými si tónují šedivé vlasy do modrých a kouřových odstínů. Nedocílí sice překrytí šedin, ale vlasy jsou lehce natónované. Přelivové pastely vyráběla taktéž firma Barpon. Tyto pastely byly k dostání i v drogeriích pro domácí použití.²⁰ Ještě se tekuté barvy prodávaly pod názvem Regenol a Claret. Světlých vlasů se docílovalo, pomocí peroxidu vodíku, několika kapek čpavkové vody a prášku s názvem Plavopěna.²¹ Peroxid vodíku se prodával jako 30% kapalina, která se musela naředit na nižší koncentrace, nejpoužívanější byly 12% a 9%. Plavopěna, byl zahušťovací prášek, který nahrazoval dříve používanou mouku a pěnu na holení.

Velký přelom nastal ve druhé polovině 70. let, kdy firma Milo Olomouc začala vyrábět krémové barvy v licenci firmy Schwarzkopf. Jednalo se o první krémové barvy u nás a než se plně rozšířily do běžných provozoven, trvalo to několik let. Běžně byly k dostání až v 80. letech, a to se začaly objevovat i v drogeriích pro domácí použití. Zpočátku se jednalo o tzv. podpultové zboží. Podobně to bylo i na provozovnách. Krémové barvy byly

¹⁹ *Clairol: clairol.com* [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <https://www.clairol.com/en-US/>

²⁰ *Vmd-drogerie* [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <https://www.vmd-drogerie.cz/barpon-pastel-preliv-na-vlasy-dymovy/>

²¹ *Podnikatel.cz* [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/jako-kadernik-zacinal-v-60-letech-za-675-korun-mesicne-ted-je-znamy-i-ve-svete/>

nedostatkové zboží a kadeřnice si je nechávaly pro sebe a své známé. Kvalita barev se vyvíjela. Na začátku měly barvy spoustu chyb a nevýhod, například byly moc tuhé a špatně se nanášely na vlas. Tvořily velký nános na vlasech a nebylo možné sledovat samotný proces na vlase. V 80. letech přichází na trh odbarvovací prášek s názvem Blondoran, který se udržel na trhu až dodnes, samozřejmě s daleko vylepšenými vlastnostmi.

Po revoluci v roce 1989 se otvírá trh a vstupuje k nám spousta firem, které vyrábí vlasovou kosmetiku. Jedny z prvních jsou firmy Schwarzkopf, Loreál, Vella, Redken. Výrobci se předhánají v nabídkách produktů, pro změnu barvy vlasů. A to samé platí i mimo profesionální oblast, tedy nabídky pro domácí barvení.

V současnosti je nezměrné množství produktů různých značek a kvality. Je jen na koncovém odběrateli, jaký druh výrobku si zvolí a jaká barva je pro něj vhodná.

1.3 Vlas, jeho struktura a přirozená barva vlasu

1.3.1 Vlasy

Vlasy jsou nitkovité rohové útvary, které vyrůstají z pokožky šikmo. Řadí se mezi tzv. přídatné kožní orgány (kožní anexa). Vlas je složen převážně z keratinu, který je ve vlasech v různých podobách. Keratin je zrohovatělá bílkovina. Na těle se vyskytují 3 druhy vlasů:

Lanugo (chmýří), terminální vlasy dlouhé (na hlavě, v podpaží, okolo genitálií, vousy), terminální vlasy krátké (řasy, brvy v nose a v uších, obočí).

Keratin vlasů je podobný keratinu nehtů a rohové vrstvy kůže. Tvar a barvu dědíme po předcích. Barvu vlasů udává vlasové barvivo melanin, které je dáno geneticky.

Vlasy na hlavě se vyměňují ve třech růstových fázích, podobně je tomu i s ostatními chloupky na lidském těle. Struktura vlasu se skládá ze tří částí: kutikula, kortex, medula – každá část má svou funkci a důležitost.²²

1.3.2 Struktura vlasového stvolu

Struktura vlasu je tvořena z největší části keratinem, což je bílkovina bohatá na síru. Struktura je tvořena těmito částmi:

Kutikula – šupiny keratinu => ochranný obal

Kortex – vláknitý keratin => centrum chemických procesů

Medula – šŕavnatý keratin => vlasový kanálek²³

1.3.2.1 Kutikula:

Kutikula se skládá ze zrohovatělých odumřelých buněk keratinu. Jedná se o šupinatou vrstvu, jejíž funkcí je ochrana kortexu. Je to navrstvená bezbarvá blána (výjimkou jsou černoši a Asiaté). Odumřelé buňky na sebe těsně přiléhají v 5 – 10 vrstvách. Šupiny tvoří s osou vlasu úhel 18°. Jedna druhou překrývá cca do 1/7 tloušťky vlasu. Na 1 cm je třeba až 9 000 zrohovatělých buněk keratinu. Jednotlivé vrstvy jsou pokryty membránou a vzájemně spojeny tmelem bohatým na tuk a bílkoviny. Při normální funkci mazové žlázy je kutikula konzervována vyloučeným mazem (méně tak propouští škodliviny). Velmi zranitelná je ve vlhku, jinak je dost odolná. U mladého vlasu leží kutikula těsně u kortexu. Čím je vlas

²² Hülsken, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5, s. 27; PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0. s.9.

²³ CAHÁK, Pavel. *Kadeřnický slabikář*. Šar, spl. s.r.o. Olomouc, 1999; Hülsken, M. a kolektiv, c. d. s. 3.

starší, tím vrstev ubývá a vlasy se třepí. V alkalickém prostředí se šupiny otvírají a v kyselém se zavírají.

Volné okraje šupin nám umožňují tupírování. Mezi šupinami jsou otvory, které vedou vrstvami kutikuly (Hexleyova vrstva, Henleova vrstva) do struktury vlasu. Působením chemických látek mohou vznikat trhliny v jednotlivých vrstvách – podobně jako vznikají díry ve střeše.²⁴

1.3.2.2 Kortex:

Kortex je nejdůležitější vrstva vlasu složená z vláken keratinu. Odehrávají se zde veškeré chemické děje. Určuje pevnost, pružnost, tvárnost a sílu vlasu. Udává pevnost, pružnost, tvárnost a sílu vlasu. Říká se mu vrstva vláknitá.

Jedno vlákno je tvořeno z kulatých buněk, které se rohovatěním protáhnou, spojí se a vznikají protofibrily (základ pro stavení jednotku). Nejmenší stavební jednotkou je mikrofibrila, tyto nejmenší stavební jednotky se kruhovitě seskupují a tvoří snopečky, které jsou obaleny membránou a vytvoří další stavební jednotku – makrofibrilu. Snopečkovitě a pravidelně uspořádaná část kortexu se nazývá ortokortex – u zdravých a nepoškozených vlasů. U chemicky narušených vlasů se pravidelná část mění v nepravidelnou parakortex.

Parakortex se od ortokortexu liší chemickým složením (mají různé aminokyseliny) a odlišují je i fyzikální reakce (mění se jejich fyzikální vlastnosti).

Všechna vlákna v kortexu jsou k sobě připojena proteinovým tmelem bohatým na síru. Mezi vlákna keratinu jsou rozptýlena zrna melaninu (určují barvu vlasu).²⁵

1.3.2.3 Medula:

Vlasová dřeň a centrální část vlasu je označována jako medula. Nebývá po celé délce, ale u pokožky se nachází vždy.

Dobře vyvinutá je medula také u vousů. Má nepravidelný hvězdicovitý tvar s četnými dutinkami, které jsou vyplněné vzduchem. Její keratin je houbovitý. Obsahuje 3,5 % tuku. Její nepravidelné uspořádání má vliv na lom světla, které se odráží, a má vliv na lesk vlasů.

Tvrdí se, že medulou proudí výživné látky z kořínku a udržují pevnost vlasů zevnitř.

²⁴ Hůlsken, M. a kolektiv, c. d., s. 28 – 29; PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav, c. d., s. 13 – 14; BARTOŠOVÁ, Ludmila, JORDA, Vladimír, ŠTÁVA, Zdeněk, c. d. s.

²⁵ BARTOŠOVÁ, Ludmila, JORDA, Vladimír, ŠTÁVA, Zdeněk. *Choroby vlasů a ovlášené kůže*. Avicentrum, zdravotnické nakladatelství, n. p., 1982. IBSN 08-065-6; Hůlsken, M. a kolektiv, c. d., s.; PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. c. d., s. 28-29.

Může se v ní nacházet malé množství melaninu.²⁶

1.3.3 Přírozená barva vlasů - vlasové barvivo

Látka způsobující zbarvení vlasů se nazývá melanin. Ve vlasech se nachází v podobě zrn. Zrna jsou různě velká, mají různý tvar podle vybarvení. Melanin je velice odolná látka, ve vodě nerozpustná, odolná proti kosmetickým přípravkům i řadě chemikálií. Melanin je citlivý na zalkalizované peroxidy, které je převádí do vodorozpustné formy. Z části je citlivý na sluneční světlo. Melanin vzniká při vývoji vlasů ve vlasové cibulce z buněk melanocytů za pomoci aminokyseliny tyrosin a enzymů. Melanocyty se nachází mezi buňkami matrix.

Melanin je keratinové tělíčko, které obsahuje barevnou část a bílkovinný nosič.²⁷

1.3.3.1 Uložení barviva:

Největší množství barviva se nachází ve vnějších částech kortexu. Menší množství je ve vnitřních částech a v medule. Kutikula je u evropských vlasů bezbarvá, naopak u černochoů a Asiatů je pigmentovaná celá. Jednotlivá zrna jsou rozmístěna mezi vlákny keratinu. Na počtu zrn je závislá výchozí barva. Tmavé vlasy obsahují větší množství pigmentu, světlé vlasy pak množství menší.²⁸

1.3.3.2 Druhy pigmentu:

Eumelanin – u tmavých vlasů. Obsahuje hnědočerné barvivo a jeho zrna jsou kulatá. Bývá jich větší množství.

Feomelanin – u světlých vlasů. Obsahuje oranžové barvivo a zrna jsou elipsovitá.

Erytromelanin – u rezavých vlasů. Základ tvoří trichosiderin. Zrna se shlukují do skupin a obsahují chemicky vázané železo. Může být promíchaný u všech druhů vlasů.²⁹

²⁶ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav, c.d.,s.14.; Hülsken, M. a kolektiv, c.d.,s 29.

²⁷ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav, c.d.,s.17.; Hülsken, M. a kolektiv, c.d.,s 132.

²⁸ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav, c.d.,s.17-18; Hülsken, M. a kolektiv, c.d.,s132-133.

²⁹ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0. s18-19.

Hülsken, M. a kolektiv. Příručka pro kadeřnice. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5.s132.

1.3.3.3 Šedivé vlasy

Není to způsobeno samotným barvivem, ale úbytkem melaninu. Melanocyty zastavují produkci melaninu postupně, proto se vlasy mohou jevit jako melírované (smícháním pigmentovaných a nepigmentovaných vlasů). Místo pigmentu vznikají dutinky v kortexu – tzv. vakuoly (zrno připomíná vyfouklé vajíčko). Vakuoly připomínají bublinky ve vodě a způsobují tzv. totální reflex (odraz světla). Šedivění vlasů je většinou způsobené stárnutím organismu někdy i nemocí, nervovým otřesem.³⁰

1.3.3.4 Odraz a lom světla

Barva vlasů a to, jak ji vnímáme, je také ovlivněna povrchem vlasů, tedy kutikulou. Čím je vlas hladší, tím více světla se odrazí a barva pak vypadá intenzivněji a zářivěji.

U poškozeného vlasu se projeví matnost a nevýraznost.³¹

³⁰ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav, c.d.,s 19. Hůlsken, M. a kolektiv, c.d., s132.

³¹ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav, c.d.,s 17. Hůlsken, M. a kolektiv, c.d., s133.

1.4 Druhy barviv na vlasy od historie až po současnost

1.4.1 Přírodní barviva

Patří k nejstarším používaným barvivům na vlasy. Některé receptury se nedochovaly, ale řada se používá i dnes. Říká se jim ekologická barviva. Krom vlasové kosmetiky se také používají v pleťové kosmetice a farmacii. Přírodní barviva neposkytují tak širokou škálu barev jako ta syntetická. Nemají schopnost proniknout dovnitř vlasové struktury, pouze obalí vlasovou kutikulu. Přesnost vybarvení mnohdy nejde odhadnout. Odstíny nejsou tak intenzivní. Na druhou stranu je zde menší riziko výskytu alergií. Přírodní barviva také nepoškozují vlas. Mnohdy jsou také regeneračním prostředkem jak pro vlas, tak pro pokožku hlavy. Přírodní barviva mohou sloužit jako vhodná alternativa pro lidi, kteří odmítají barviva syntetická.

1.4.1.1 Hena

Barvivo získané z listů keře Lawsonie Inermis, který roste v Africe a Asii, někdy také nazývaného „Henovník“. Listy se suší a drtí se na tmavě zelený prášek. Prášek obsahuje asi 1 % aktivního barviva Lawson. Nejvíce barviva se nachází v listech rostliny. Prášek se míchá s horkou vodou a nanáší se na suché umyté vlasy, kde se nechává působit 45 minut a déle. Barvení probíhá za tepla, proto je dobré proces zahřívát a nechávat co nejdéle pro lepší účinek. Nejlepších výsledků se tedy dosahuje na světlejších nebo zesvětlených vlasech. Hena nemá schopnost proniknout do vlasového vlákna, ale pouze na jeho povrchu, vytvoří barevné skvrny. Nevýhoda je v tom, že se vybarvuje ještě 24 hodin po smytí z vlasů, vlivem světla a kyslíku. Vlasy zregeneruje tak dokonale, že na ní nedrží ostatní chemické úkony – hlavně preparace.

Z vlasů se dá barva odstranit pomocí horkého oleje. Chemicky se odstranit nedá. Používá se také jako barva na kůži – krátkodobé tetování – a také proti plísním nohou ve formě zábalu. Lze získat několik druhů heny. Neutrální hena bez barvicího účinku se získává ze stonků rostliny, ta se pak používá jako regenerační činidlo. Nejčastější je hena, která zbarvuje do sytě rezavých odstínů. Méně častá je pak hena, která zbarvuje do hnědo-červena. Barvicí schopnost závisí na tom, v jaké oblasti keř roste. Pro větší škálu odstínů lze henu kombinovat s jinými druhy přírodních barev, jako je například indigo.

1.4.1.2 Reng

Jedná se o sušené listy keře Indigofera argente rozemleté na prášek. Prášek obsahuje barevnou látku indigo. Jedná se o jemně modré barvivo, které se kromě barvení vlasů využívá

ještě k barvení textilií. Stejně jako ostatní přírodní barviva, ani reng nedokáže proniknout do struktury vlasu, pouze jej obalí. Pracovní postupy s tímto barvivem, jsou velmi podobné práci s henou. Často, se právě indigo přimíchává k heně, aby se získalo více odstínů.³²

1.4.1.3 Květy heřmánku

Používá se odvar z květů, kterým se vlasy přelévají. Tento odvar má lehký zesvětlující účinek. U světlých odstínů zvýrazní odstín medu. Má také dezinfekční účinek na pokožku hlavy z mastící se pokožky.

1.4.1.4 Vlašský ořech

Používají se buď listy, kdy odvar zvýrazňuje odstíny hnědé, nebo dále pak slupky, jejich odvar pak zbarví světlejší vlasy do hnědých odstínů. Vlasy se odvarem musí opakovaně přelévat. U blond odstínů může způsobovat nádech barvy do zelena.

1.4.1.5 Kořen rebarbory

Používá se kořen, jehož odvar vytváří zlatožluté odstíny.

1.4.1.6 Šafrán

Získaný nálev, který je velmi drahý, výborně barví a zdůrazňuje žlutou.³³

1.4.1.7 Duběnka nebo brazilské dřevo

Používá se extrakt, a to hlavně v Asii. Slouží jako barvivo, které vybarvuje do černých odstínů.³⁴

1.4.2 Kovová barviva

Oproti barvivům přírodním poskytly větší škálu odstínů. Jejich výroba začala v 19. století. Používaly se ale už mnohem dříve. Tvořily je rozpustné soli kovů (mědi, niklu, kobaltu, mangan, stříbro). Vhodnou kombinací se daly vytvořit odstíny barev plavých, kaštanových, hnědých i černých. Směs se nanášela na suché, čerstvě umyté vlasy. Vlivem světla, vzduchu

³² JANSSEN, Mary Beth. *Přírodní péče o vlasy*. Praga, Praha 1999. IBSN 80-7205-123-7.s 174.

POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie II. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 2003. IBSN 80-7333-010-5.s 36.

PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0. s 89.

³³ JANSSEN, Mary Beth. *Přírodní péče o vlasy*. Praga, Praha 1999. IBSN 80-7205-123-7. s 176

³⁴ GROMBÍŘOVÁ, Petra. *Vliv barvení na strukturu vlasů*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, fakulta technologická. Vedoucí práce Ing. Jana Sedlaříková, Ph.D. s 30.

a speciálních vyvíječů, došlo k působení barvy. Na povrchu vlasu vznikají nerozpustné barevné oxidy nebo sulfidy. Velkou nevýhodou kovových barev byla jejich barevná nestálost, vlasy dostávaly časem nepřírozený kovový vzhled. Vlasy barvené těmito barvivy se již nedoporučovalo jinak chemicky upravovat přípravky s obsahem peroxidu vodíku jako například provádět preparaci nebo odbarvení, protože peroxid vodíku ve styku s kovy způsobuje rozpad vlasového keratinu. Největší nevýhodou byla však jedovatost kovových barev. Nejjedovatější byly soli olova, z tohoto důvodu byly zakázané nebo značně omezené. Vyvíječe, které se používaly, obsahovaly pyragol, který také není úplně neškodný. Kovová barviva vytlačila barviva syntetická. Samotná barviva se pak ještě dlouho používala ve vlásenkářství.³⁵

1.4.3 Odbarvovače

Dělíme je na přírodní prostředky k odbarvení vlasů a oxidační. Přírodní prostředky se používaly hlavně ve starověku a středověku. Ty oxidační se objevují v 19. století a jejich kvalita a obliba od té doby stále stoupá.

1.4.3.1 Přírodní odbarvovače

Mezi přírodními látkami, které dokázaly zesvětlit vlasy, je velice malý výběr. Přesto pokusy o zesvětlení vlasů byly opakované v každém století. Nejvíce se používal horký rostlinný olej, který se vtíral do vlasů. Dokázal otevřít vlas a z části vyplavit vlasové barvivo. Účinek se ještě umocňoval vystavováním vlasů na prudkém poledním slunci. Z bylinek se používal hlavně heřmánek, jehož odvar měl zesvětlující účinek. Bylo však třeba proces často opakovat. Muži měli v oblibě vápennou sodu v kombinaci s mořskou vodou a sluncem.³⁶

1.4.3.2 Oxidační odbarvovače

Začátkem 19. století chemici objevili peroxid vodíku a zjistili, že tato sloučenina, je-li zalkalizovaná, dokáže reagovat s vlasovým melaninem. Při odbarvování byla vyzkoušena řada látek se silným oxidačním účinkem, avšak vhodných jich bylo jen velice málo. Vzhledem k odolnosti vlasového melaninu se nejvíce osvědčil peroxid vodíku. Používá se v několika koncentracích od 3% až po 12%. Princip odbarvování vlasů spočívá v účinku jak

³⁵ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0. s. 90.

POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie II. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 2003. IBSN 80-7333-010-5.s.36.

³⁶ POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie III. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 1999. IBSN 80-86073-51-3. S.10.

peroxidu vodíku, tak alkalického činidla. Nejpoužívanější alkalické činidlo je uhličitan a hydroxid amonný. Alkalická látka otevře vlas a umožní ostatním látkám z roztoku proniknout do vlasového kortexu. Z peroxidu vodíku se účinkem alkálie uvolňuje atomární kyslík a ten dokáže jinak odolný melanin převést do vodorozpustné formy. Z počátku se všechny chemické látky připravovaly z tekutých příměsí a bylo potřeba je vhodně upravit tak, aby nestékaly po pokožce do obličeje. V současnosti je k dostání emulzní forma peroxidu vodíku a sypká forma alkalické přívěsy. Není třeba již roztok upravovat a je možné ho jednoduše aplikovat. Zpočátku po vynalezení odbarvovacího prostředku měl tento způsob mnoho nepříjemných účinků na vlasový stvol. Vlasy byly silně narušené, vznikaly nepříjemné žluté odstíny, někdy došlo přímo k upadnutí vlasu v blízkosti pokožky. V současnosti už byly některé nežádoucí účinky z velké části eliminovány. Před samotným procesem odbarvování vlasu je třeba brát v potaz mnoho ukazatelů, které se týkají, například kvality odbarvovaného vlasu nebo stávajícího a výchozího odstínu vlasu. V současnosti je kosmetický trh přesycen přípravky pro odbarvování vlasů a jejich kvalita se neustále zvyšuje.³⁷

1.4.4 Syntetická barviva

Syntetická barviva neboli barviva oxidační, tvoří velký přelom v prostředcích ke změně barvy vlasů. Tato barviva byla vyvinuta ve 20. letech minulého století a dodnes tvoří velkou část prostředků kadeřnického řemesla.³⁸ Syntetická barviva oproti přírodním a kovovým barvivům dokáží proniknout do vlasového kortexu a tam se uchytit. Díky tomu vznikají barviva dlouhotrvající a barviva s krycí schopností.

1.4.4.1 Dělení syntetických barviv

Barviva dělíme dle délky trvanlivosti vybarvení a podle tzv. krycí schopnosti (tzn. schopnost zakrýt šedivé a bílé vlasy):

- a) Dělení podle krycí schopnosti barviva:
 1. Barvivo s 50% až 100% krycí schopností u šedivých a bílých vlasů (oxidační barvy).
 2. Barvivo s krycí schopností do 50% u šedivých a bílých vlasů (oxidační přelivy a oxidační šampony).

³⁷ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0. s 80-81.

³⁸ Hülsken, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5.s.168.

3. Barvivo bez krycí schopnosti, které pouze tónuje (pastely, tužidla, barevné oplachovací lázně, šampony).

b) Dělení dle trvanlivosti vybarvení

1. Krátkodobá barviva (oxidační přelivy a šampony, barevné oplachovací lázně, pastely, šampony, tužidla, laky, řasenky na vlasy, křídly).
2. Dlouhodobá barviva (oxidační barvy a šampony).
3. Kombinovaná barviva (zesvětluující barvy, reflexní barvy).³⁹

1.4.4.2 Krátkodobá barviva

1.4.4.2.1 Oxidační přelivy a šampony

Na rozdíl od dlouhodobých oxidačních barev vybarvují vlasy jen dočasně. Postupně dochází k jeho vymývání z vlasů. Barvicí krém obsahuje nižší alkalické pH, než je tomu u dlouhodobých barev. Je potřeba jej připravovat s nižší koncentrací peroxidu vodíku, a to 3% - 4%. Barvivo má schopnost proniknout přes kutikulu jen na okraje kortexu. Krycí schopnost je pouze do 50% u prošedivělých a bílých vlasů. Šampon oproti přelivu obsahuje ještě saponátovou složku a zároveň tak vlasy i umyje. Tato barviva se často používají u počátečního šedivění vlasů, u narušených a jemných vlasů, u vlasů, kde se již barvy z části vymyla a je potřeba jí pouze oživit.⁴⁰

1.4.4.2.2 Pastely a barevné oplachovací lázně

Základ těchto krátkodobých barviv je tvořen azobarvivy = kyselá barviva. Vyrábí se v různých formách (roztoky, gely, emulze, křídly, tablety,...), které se ředí s vodou podle intenzity odstínů, mají schopnost barvit povrch vlasů. U zdravého vlasu se do struktury nedostanou, pouze u chemicky narušeného (odbarvením) se může dostat i do kortexu a vymývání trvá déle

Nemají krycí schopnost, pouze tónují. Pro výrazný efekt se doporučuje vlas nejdříve odbarvit. Dělí se buď podle formy, nebo podle odstínů. Dělení dle odstínů:

³⁹ POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie II. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 2003. IBSN 80-7333-010-5.s 37.

PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0.s 86.

⁴⁰ POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie II. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 2003. IBSN 80-7333-010-5. s. 45.

Odstíny matovací (matovací) – tlumí nežádoucí odstín vzniklý při barvení nebo odbarvení (fialový, modrý, šedý, perlový,...).

Odstíny jemné (tónovače) – tónují do jemných odstínů (zlatý, mahagonový, růžový, měděný).

Reflexní odstíny – vybarvují do živých reflexních barev (žlutá, modrá, zelená, fialová, rudá,...).

Dělení dle formy: tekuté, práškové, gelové, krémové, emulzní, tablety..... S každou formou pastelů se pracuje jinak a je potřeba se s postupem podrobně seznámit.⁴¹

1.4.4.2.3 Barevné bezoxidační šampony

Nejčastěji se používají tzv. silver šampony. Jedná se o saponátové přípravky s pigmenty fialové a modré barvy. Jejich hlavní úkol je matování nežádoucích žlutých a zlatých odstínů u odbarveného vlasu. Šampon se nanese na mokré vlasy, rozpění a nechá se krátce působit. Existují i jiné typy těchto šamponů, používají se například pro podporu přírodního odstínu vlasů. Vzhledem k tomu, že se nepřidává k přípravku žádný vyvíječ, pouze krátkodobě tónuje nebo matuje.⁴²

1.4.4.2.4 Barevná tužidla a laky na vlasy (postřiky)

Barevné postřiky a tužidla jsou dodávány obvykle v tlakovém balení. Základní tekutinu tvoří alkoholické roztoky barviv společně s fixačními látkami. Dochází pouze k obalení vlasové kutikuly pigmenty. Tyto látky se dají z vlasu odstranit mytím šamponem nebo mýdlem.⁴³

1.4.4.2.5 Barevné křídly

Svým vzhledem se příliš neliší od běžných kříd na kreslení. Používají se na předem odbarvený vlas. Trvanlivost vybarvení se může prodloužit pomocí zažehlení. V prodeji je

⁴¹ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0.s 87.

POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie II. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 2003. IBSN 80-7333-010-5.s 47.

⁴² <http://www.kaaral.cz/>

⁴³ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0.s 88.

široká paleta barev. Tyto přípravky nejsou příliš profesionální, spíš se využívají pro domácí pastelování vlasů.⁴⁴

1.4.4.2.6 Řasenky na vlasy

Barevné pigmenty, které se nanášejí na jednotlivé pramínky vlasů pomocí speciálního kartáčku. Jsou určené ke krátkodobému, kreativnímu zbarvení. Vyrábí se v různých odstínech až po reflexní barvy. Pigment se dá z vlasů odstranit mytím vlasů šamponem.⁴⁵

1.4.4.3 Dlouhodobá barviva

1.4.4.3.1 Oxidační barvy

V současnosti mají oxidační barvy největší uplatnění při barvení vlasů. Na rozdíl od všech již zmíněných barviv je oxidační barva jako jediná schopna probarvit vlas uvnitř. Barevné molekuly se dostanou do vnitřních struktur kortexu a změna je trvalá. Barvy mají 50% - 100% krycí schopnost u šedivých a bílých vlasů. Zároveň poskytují velmi přirozené barevné odstíny v libovolném množství. Díky dostatečně malé molekule, která bez potíží proniká keratinovou vlasovou hmotou, a navíc při průchodu nereaguje fyzikálně ani chemicky s vlasovým keratinem. Tyto vlastnosti jiný syntetická barviva nemají. Podstata barvení spočívá v tom, že se barvicí alkalický krém smíchá s 6-9% peroxidem vodíku. Roztok se musí nanášet na vlasy v aktivní fázi, aby barevné pigmenty pronikly v co největší míře do vlasového kortexu. Oxidací barevných molekul dochází k jejich zvětšování uvnitř vlasu. Původně rozpuštěné barvivo se tak stává pevnou látkou, která zakotví ve vlasovém kortexu. Probarvená je vlasová kutikula. Každý výrobce má stanovenou dobu působení od 20 – 45 minut.

a) Výhody oxidačních barev:

- Jednoduchá příprava;
- Jednoduchá manipulace;
- Jsou levné;
- Dobrá krycí schopnost;
- Široká škála odstínů;
- Rychlá účinnost ve vlasech;

⁴⁴ <http://www.barevnekridy.cz/barevne-kridy-joyous/podle-barev/single-color-jednobarevne-kridy-na-vlasy/>

⁴⁵ <http://www.top-crazy.cz/product/zbozi-dle-barvy/bila/uv-svitici-a-barevna-rasenska-na-vlasy/1372>

- Ochranné látky obsažené v barvě.
- b) Vlastnosti moderních oxidačních barev:
- Barvivo by nemělo být jedovaté;
 - Minimální výskyt alergií;
 - Dobrou krycí schopnost;
 - Odstíny přirozené i umělé;
 - Dodat vlasům lesk a přirozený vzhled;
 - Stálý odstín i na slunci;
 - Barvení by mělo být rychlé, jednoduché a levné.
- c) Složení oxidačních barev:
- Základní barvicí látkou jsou diaminové sloučeniny podle daného typu odstínu;
 - Rozpouštědla (destilovaná voda, etylalkohol);
 - Alkalická látka (nejpoužívanější je hydroxid amonný při pH 9,5);
 - Modifikátory -> zvyšují stabilitu vybarvení (Resoncinor);
 - Stabilizátory -> chrání před vyprcháváním;
 - Regenerátory (lecitin, cholesterol, tuky, vosky, minerální oleje, silikony,...).

V současnosti k dostání široká škála barev od různých výrobců. Barvy se liší kvalitou, cenou, profesionálním či domácím použitím.⁴⁶

1.4.4.3.2 Oxidační šampony

Jejich složení je prakticky stejné jako u klasických oxidačních barev, navíc obsahují ještě smáčivou složku, která vlas ještě zbaví nečistot. Smáčedla umožňují rovnoměrné nasávání vlasu, také usnadňují vyemulgování barvy do vlasového stvolu. Oxidační šampon, na rozdíl od oxidační barvy, se nanáší na vlhké nebo mokré vlasy, aby se dala provést emulgace (roztok se na vlasech napění). Oxidační šampony nejsou tak časté v profesionálních salonech jako oxidační barvy.⁴⁷

⁴⁶ PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0.s 91-95.

POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie II. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 2003. IBSN 80-7333-010-5.s 37.

⁴⁷ Hülsken, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5.s 177.

1.4.4.4 Kombinovaná barviva

Termín kombinovaná barva vystihuje dvojí funkci, neboť dokáže vlasy odbarvit a nabarvit v jednom procesu. Jde o technologii, kdy tmavší odstín obarvíme na světlejší nebo na reflexní odstín. Rozdíl mezi klasickou oxidační barvou je v tomto:

- Používá se vyšší koncentrace peroxidu vodíku (9 – 12%)
- Přidává se větší množství peroxidu vodíku 1:2 (barvicí krém: peroxidu vodíku)
- Doba působení je delší (45 – 50 minut)

Oba procesy probíhají v jednom. Prvních cca 20 minut dochází k odbarvování a zbylý čas dochází ke vstupu barevných molekul a barvení vlasu. Mezi kombinované barvy patří všechny zesvětlovací barvy (blond) a také nově barvy výrazné (reflexní), které se používají hlavně k melírování vlasů (vícebarevné proužky).⁴⁸

⁴⁸ POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie II. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 2003. IBSN 80-7333-010-5.s 43.

2. Praktická část

2.1 Cíl práce

Výzkumná sonda se týká především učební látky barvení vlasů. Z teoretické části vyplývá, že barvení vlasů je náročné a důležité téma, které je součástí teorie i praxe v oboru Kadeřník a v nastavbovém studium v oboru Vlasová kosmetika.

Cílem výzkumné části práce je pomocí analýzy rozhovorů zjistit, jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii i v praxi od počátku poválečného učňovského školství do současnosti, jaké formy vyučování se používaly dříve (tím myslíme dobu před rokem 1980, kdy ještě nebyly u nás na trhu krémové barvy), jak velký byl rozdíl mezi obsahem a množstvím učiva tohoto tématu v teoretickém vyučování i praktickém vyučování, od kdy se učební látka barvení vlasů stává jednou z těch nejdůležitějších v učebním oboru Kadeřník. To vše zhodnotím a porovnam na základě získaných poznatků.

Dále bylo také potřeba zjistit, jak moc se změnil počet hodin věnovaných tématu barvení vlasů před zavedením RVP v roce 2009 a poté, co byl RVP povinný. Jako metoda výzkumu, byla zvolena dotazníková forma. Proč zrovna rok 2009? Od roku 2009 byla zavedena povinnost řídit se RVP a na jeho základě musely být vypracovány nové osnovy a učební plány. Oproti předchozím letům, kdy byly osnovy pevně stanoveny a jednotlivá učiliště se jimi musela přesně řídit (úprava mohla být maximálně 30%, a to v obsahu učiva, ne v počtu hodin), je po zavedení RVP určitá volnost. Školy si mohou samy určovat počet hodin pro odborné předměty a sami odborní učitelé si mohou tvořit učební plány s časovou dotací na jednotlivé učební látky. Cílem tak je zjistit, jak stoupala důležitost učební látky Barvení vlasů v teorii i praxi poté, co bylo RVP zavedeno. To celkově souvisí s vývojem výuky tohoto tématu.

2.1.1 Výzkumné otázky

VO 1: Učební látka barvení vlasů nebyla vždy stěžejní učební látkou tak, jak je tomu dnes.

VO 2: Výuka barvení vlasů neprobíhala stejně, jako je tomu v současnosti.

VO 3: Časová dotace se nezměnila, nepromítly se do ní žádné změny od platnosti RVP.

2.1.2 Otázky pro odborníky z praxe

1. Jak probíhala výuka kadeřnického řemesla v roce, kdy jste studovala?
2. Kde jste navštěvovala učiliště?
3. Jak a kde probíhala výuka praxe?

4. Kdy jste začali jako učni pracovat se zákazníky?
5. Seznamoval vás vyučující s teorií v praktickém vyučování?
6. Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od mistra odborného výcviku?
7. Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od učitele odborných předmětů?
8. Pracovali jste na praxi s přírodními barvivy?
9. Jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii?
10. Jak probíhala výuka barvení vlasů v praxi?
11. Bylo učivo náročnější v porovnání se současností?
12. Jak jste se učili odbarvovat vlasy, jakými způsoby?
13. Byly i jiné způsoby barvení vlasů?
14. Bylo potřeba se nějak vzdělávat v nových možnostech barvení vlasů?
15. Pracovali jste na praxi s chemickými látkami?
16. Byli jste seznámeni s bezpečností práce a manipulací s těmito látkami?
17. Upravovaly práci s barvicími látkami nějaké směrnice nebo pravidla?
18. Když jste sama působila jako mistr odborného výcviku, učila jste žáky o historii barvení vlasů?
19. Byla učební látka Barvení vlasů součástí učebních osnov?
20. Z pohledu mistra odborného výcviku, změnila se nějak bezpečnostní pravidla při zacházení s barvicími látkami na vlasy při Vaší výuce na praxi?
21. Kdybyste měla posoudit rozdíly možností barvení vlasů z dob Vašich učňovských let a dnešních studentů, v čem by spočívaly?

2.2 Volba metody výzkumu

Vzhledem k charakteru zvoleného cíle výzkumu, který směřuje ke zjištění informací z historie výuky teorie a praxe v učebním oboru kadeřník a následně v nástavbovém studiu vlasová kosmetika, byla zvolena metoda rozhovoru.

2.2.1 Rozhovor

Jedná se o výzkumný prostředek používaný při dotazování. Spočívá v přímé ústní komunikaci výzkumného pracovníka s respondentem. Rozhovor je zaznamenáván na nahrávací zařízení či jinak a pak analyzován z hlediska obsahu rozhovoru a také chování respondentů. V pedagogickém empirickém výzkumu může být používán v kombinaci s písemným dotazníkem.

Pro tuto práci byl zvolen tzv. strukturovaný rozhovor, ve kterém byly pokládány otevřené otázky. Tato metoda stojí na pomezí mezi dotazníkem a rozhovorem. Pořadí a znění otázek je pevně fixované. Strukturovaný rozhovor můžeme chápat jako vylepšenou formu dotazníku. Tato metoda má své výhody i nevýhody. Výhody bych viděla hlavně v omezení prostoru pro respondenty, co se týká tématu. Nevýhodou je zase omezený rozsah otázek.⁴⁹

Otázky byly předem připravené. Jednotlivé respondentky byly seznámeny s okruhem otázek předem, aby se mohly připravit, a to vzhledem k tomu, že doba, ke které směřovaly otázky, byla již hodně vzdálená současnosti. Zároveň podmínky i čas, kdy byly jednotlivé rozhovory prováděné, se od sebe příliš nelišily. Všechny rozhovory byly prováděny v odpoledních hodinách v klidném domácím prostředí tak, abychom při práci nebyly nikým rušeny. Při dotazování byla z mé strany snaha držet se přesné posloupnosti otázek, přestože nebylo nutné posloupnost dodržovat. Jednotlivé rozhovory trvaly v rozmezí 20 až 45 minut a jejich písemné zpracování je součástí příloh této práce.

2.2.2 Cílová skupina pro rozhovor

Pro tento výzkum byla potřeba kontaktovat odborníky z praxe, kteří splňovali několik požadavků:

- vyučení v oboru kadeřník,
- dlouholetá odborná praxe,
- pedagogická praxe – buď jako mistr/ mistrová odborného výcviku, nebo učitel/ka odborných předmětů,
- věk nad 50 let,
- ochota podělit se o své zkušenosti z let učňovských i pedagogických.

Kontaktovala jsme odbornice z praxe na základě osobních kontaktů. Předem byly všechny respondentky informovány o záměru a tématu práce. Celkově bylo kontaktováno 13 respondentů (pouze ženy). S rozhovorem však souhlasilo pouze osm. S těmi byl pak rozhovor realizován po předchozí domluvě. Častým důvodem odmítnutí bylo to, že se dotyčná obávala své špatné paměti, že už si nevzpomene na informace z historie. Respondentky byly kontaktované nejprve telefonicky, kdy jim byl objasněn záměr. Bylo třeba je seznámit s tím, co obnáší provedení rozhovoru a jaká bude časová náročnost. Předem byly

⁴⁹ MIOVSKÝ, Michal, *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada Publishing a.s. 2006. IBSN 80-247-1362-4.s162.

také všechny upozorněny, že rozhovory se budou nahrávat na záznamové zařízení v mobilním telefonu.

Záměrně byly vybrány jiné věkové skupiny tak, aby na sebe postupně navazovaly věkem i dobou, kdy samy navštěvovaly učiliště, aby mohlo dojít k mapování vývoje výuky učební látky barvení vlasů. Nebylo až tak důležité, jak dlouhá byla jejich pedagogická praxe, ale zdali vůbec byla. Nejhodnotnější informace byly získané od respondentek, které pracovaly jako učitelky odborných předmětů a zároveň jako mistrové odborného výcviku. Z jejich strany byla také největší ochota spolupráce. Dále bylo také důležité, aby dotazovaná měla co nejdélejší praxi v oboru a měla přehled o vývoji barvení vlasů v běžné praxi.

2.2.3 Srovnávací tabulka jednotlivých respondentek průzkumu

Jméno	Ročník narození	Ročník vyučení v oboru	Délka praxe v oboru	Délka pedagogické praxe
Hana	1939	1954	60 let	10 let
Květoslava	1946	1964	52 let	3 roky
Jaroslava	1947	1965	52 let	9 let
Věra	1949	1968	47 let	5 let
Alena	1951	1969	40 let	8 let
Ladislava	1952	1973	42 let	30 let
Jarka	1954	1972	43 let	43 let
Květa	1958	1976	40 let	15 let

2.2.4 Analýza rozhovorů

1. Jak probíhala výuka kadeřnického řemesla v roce, kdy jste studovala?

V letech 1953 až 1954, kdy studovala nejstarší z respondentek paní Hana, bylo studium (jestli se to tak dá nazvat) ještě jednoleté. Po roce 1954 se koncepce změnila a začalo se s navyšováním délky studia teorie a praxe. Stejně tak přibýly i vyučovací předměty teorie. Do tohoto roku byla výuka zaměřena primárně na praxi. Po válce byl nedostatek kadeřníků a podobné služby byly často vyhledávány, z tohoto důvodu se učňové jen krátce zaučili a poté odcházeli do praxe. Teorie byla vyučována pouze v omezeném množství a zaměřovala se jen na občanskou a tělesnou výchovu. Teoretická výuka probíhala na jiných středních školách zhruba jednou týdně.

Od roku 1954 funguje učební obor „Kadeřník“, dříve „Holič“, podobnou formou výuky, tj. střídání teorie a praxe, jako je tomu dnes. A to s menšími změnami v průběhu let. Zkoušely se různé inovace, jakými bylo například navýšení praxe o půl roku, nebo naopak změna délky trvání praxe a teorie. Důraz byl kladen hlavně na praktické znalosti a teorie bylo méně. Vyučovacích předmětů přibývalo postupně. Z počátku se začínalo praxí v dílnách a až druhý rok se vyučovalo duálně (týden škola a týden praxe). V průběhu let se souvislá praxe na provozovně přesouvala z prvního ročníku na poslední rok studia. Po roce 1973 už je ustálen klasický duální způsob výuky.

„Já jsem se učila jeden rok, až ti co přišli po nás, se učili tři roky, tak jak je tomu dneska. Moje kamarádka Marta chodila o rok později a ona už to měla na tři roky tak, jak to je dneska. Neměli jsme školu a praxi, jako je tomu nyní, ale hlavně praxi. Do školy jsme chodili jednou za týden na Občanskou výchovu a na Tělocvik.“ (Hana)

„U prvního a druhého ročníku se střídal týden školy a týden praxe. Ve třetím ročníku už se pracovalo na provozovnách, které patřily podnikům. Každá kadeřnice se učila pro nějaký konkrétní podnik. A to probíhalo dvojím způsobem. Buď byla praxe tři dny v týdnu na podnikové provozovně a dva ve škole, nebo září a říjen byla jen škola a zbytek prvního pololetí byla praxe v podniku a druhé pololetí byla leden únor škola, pak zbytek druhého pololetí praxe a v červnu se šlo k závěrečným zkouškám. Nevýhodou bylo, že jsme měli málo teorie...“ (Jarka)

„Ve třetím ročníku to probíhalo trošku jinak, to jsme měli dva měsíce školu v kuse a dva měsíce praxe. Z toho jeden měsíc praxe probíhala na provozovně města a vždy se to střídalo po měsíci na dámském a pak na pánském oddělení. Zřejmě se to neuplatnilo, protože hned po našem ročníku to vrátili zpět na týden a týden, pouze na učňovskou provozovnu.“ (Ladislava).

2. Kde jste navštěvovala učiliště?

Všechny respondentky studovaly v Děčíně. Učiliště v Děčíně mělo obor holič - kadeřník už od roku 1945. Tento obor bylo možné studovat jen v několika málo velkých městech, a to v Děčíně, Liberci, Karlových Varech a v Praze.

3. Jak a kde probíhala výuka praxe?

Od začátku probíhala výuka praxe na provozovně školy. Zde žáci trávili většinu dne pod dohledem a vedením mistra nebo mistrové. Praktická část výuky se nazývala v prvním ročníku „Dílny“, žáci se učili pracovat hlavně sami na sobě. Vítané bylo, když si mohli vodit tzv. modely, což byli známí, rodinní příslušníci či kamarádi. Provozovny školy byly k tomu speciálně uzpůsobeny – hlavně prostorem a počtem obsluh. Dle počtu žáků se na praxi rozdělovali učni na pánské a dámské oddělení, na ranní a odpolední směnu. Od prvního ročníku pracovali učni pod vedením mistrů odborného výcviku, kteří je nejdříve učili jednotlivé úkony a pak na ně dohlíželi při práci se zákazníky nebo modely. Součástí výuky je dodnes také vlásenkářství a pedikúra. Oba obory se postupem času také oddělily jako samostatné učební a rekvalifikační obory. Ve třetím ročníku mohli už být učni zařazeni do klasických velkých provozoven pod dozor tamních pracovníků. To bylo dáno hlavně šikovností a samostatností žáka. Ne všem to bylo umožněno.

„Praxe probíhala na provozovně, a to od 7 do 12 hodin a od 13 do 18 hodin. Trávili jsme na provozovně celý den. Na starost nás měl jeden mistr a ten nás učil všechno. Celý den jsme se téměř nezastavili.“ (Hana)

„Součástí třetího ročníku byly i vlásenkářské práce a na ty se chodilo na zvláštní provozovnu. Tam jsme barvili paruky a přičesky a také je poutkovali.“ (Květa)

„Ještě pak jsme měli výuku pedikúry a vlásenkářské práce. Ze všeho jsme pak dělali závěrečné zkoušky.“ (Květoslava)

„Od třetího ročníku nás rozdělili na klasické provozovny. Jednalo se o velké provozovny, kde pracovalo hodně zaměstnanců. Přímo na provozovně mezi zaměstnanci. Na starost nás měli přímo zaměstnanci, neměly jsme žádné mistry. Se vším důležitým nás seznámil vedoucí provozovny. Bylo nás tam šest učnic.“ (Věra)

4. Kdy jste začali jako učni pracovat se zákazníky?

V prvních letech po válce, kdy ještě nebyl duální způsob výuky, byla snaha o to, aby učni začali pracovat se zákazníky co nejdříve. Po roce 1954 došlo ke změnám a postupně byla upravena učňovská provozovna, kde se žáci déle připravovali v praktických dovednostech, než tomu bylo dříve. K zákazníkům se tak dostávali nejdříve po půl roce praxe.

V 70. letech procházel tento obor řadou určitých experimentů s různou délkou školy a praxe. Jedním z pokusů bylo upuštění od duálního vzdělávání ve třetím ročníku – žáci měli

souvislou praxi po dobu několika měsíců, po kterých následovala stejně dlouhá souvislá teoretická výuka. Tento způsob výuky nebyl ideální. Je faktem, že učeň byl připraven pracovat samostatně, ale na druhou stranu bylo velmi patrné, že se dlouhodobě nesetkal s teoretickým výkladem. Od druhého ročníku už zpravidla začali všichni postupně pracovat na zákaznících z řad veřejnosti, na práci i v této době přísně dohlížel mistr odborného výcviku. Učni využívali znalosti a dovednosti získané při práci na sobě a na modelech. Vše směřovalo k tomu, aby byli žáci ve třetím ročníku schopni pracovat plně samostatně s minimálním dohledem. Záleželo na zručnosti žáků. Třetí ročník býval zaměřen primárně na praxi – žáci byli rozmístěni po kadeřnictvích ve městě, kde pracovali pod dohledem zkušené kadeřnice – mohlo se jednat buď o učňovské provozovny, nebo o provozovny partnerské. Za totality bylo zvykem, že se uční připravovali pro určitý podnik, kterému se zavázali budoucím zaměstnaneckým poměrem. Stejným způsobem nebo velmi podobně to chodí na kadeřnických učilištích dodnes. První ročník je přípravný, kdy žák pracuje na spolužákovi, modelovi, umělohmotné hlavě. Ve druhém ročníku, podle zručnosti, může žák začít pracovat se zákazníkem, za přísného dozoru učitele odborného výcviku. Ve třetím ročníku už by měl žák být schopen pracovat samostatně za dohledu učitele odborného výcviku nebo na provozovně pod dohledem pracovníka z praxe.

„První půlrok jsme se učili navzájem sami na sobě, ale pak už jsme nastoupili k zákazníkům. Lidé se chodili stříhat zadarmo. Jak říkám, byl o nás zájem, takže jak jsme něco uměli, hned jsme museli brát zákazníky. Každé ráno už na nás čekala fronta lidí před kadeřnictvím. Půl roku po vyučení jsme pak pracovali v kadeřnictví za poloviční ceny. Pak jsme hned šli do běžného provozu, kde jsme dodnes.“ (Hana)

„.....Škola měla více svých provozoven po městě a ty běžně navštěvovali zákazníci. Byly to tak zvané provozovny praktického vyučování. Dříve nebylo tolik kadeřnictví, jako je tomu dneska, a proto ty školní provozovny byly hodně navštěvované. Protože pracovali uční, byl na jejich služby speciální ceník. Ve třetím ročníku jsme pracovali jako hotové kadeřnice, ale pod dozorem zaměstnanců.“ (Jarka)

„Ve třetím ročníku to probíhalo trochu jinak, to jsme měli dva měsíce školu v kuse a dva měsíce praxe. Z toho jeden měsíc praxe probíhala na provozovně města a vždy se to střídalo po měsíci na dámském a pak na pánském oddělení. Zřejmě se to neuplatnilo, protože hned po našem ročníku to vrátili zpět na týden a týden, pouze na učňovskou provozovnu.“ (Ladislava)

*„Hned ve druhém ročníku. Mistrové byly u nás a dohlížely na naši práci. Nešlo, abychom pracovali bez dohledu. Vždycky nám to mistrová ukázala a my pak pokračovali sami.“
(Květoslava)*

„Až ve druhém ročníku začaly chodit zákaznice; a to jsme už pracovali na nich. Mistrová vždycky někoho určila, podle toho, jak jsme na tom byli se zručností. Samozřejmě na nás při práci dohlíželi.“ (Jaroslava)

„I když ty šikovné mohly brát zákazníky už ve druhém ročníku na provozovně učiliště. Ale to nemohl každý. Většinou jsme jenom koukaly, anebo byly tzv. k dispozici. To se myly hlavy, nanášela barva, držely natáčky a tak podobně. Zákazníci na provozovnu školy chodili zdarma. Ve třetím ročníku na provozovně jsme za svou práci pobíraly i plat. A nebylo to málo. Třeba 600 nebo 700 korun, což bylo na tu dobu dost peněz.“ (Věra)

5. Seznamoval vás vyučující s teorií v praktickém vyučování?

V současnosti je docela běžné, že během výuky odborného výcviku se také probírá teorie. Zároveň si žáci dělají poznámky tak, aby tyto informace mohli použít v praxi. Ne vždy však na to byl časový prostor. Vzhledem k tomu, že po válce ještě neprobíhala klasická výuka, ale hlavně praxe, musel mistr seznámit učně i s teorií.

Při odborném výcviku nebylo příliš prostoru pro opakování teoretických poznatků, i přesto vyžadovali někteří učitelé při praxi teoretické znalosti a nedělalo jim problém učební látku ze sešitu opakovat s učni nebo je ústně zkoušet. Učni si povětšinou vedli a dodnes vedou sešity, do kterých si zapisují technologické postupy, které jim ukazuje učitel. Je pravdou, že ne všichni učitelé vedení sešitů vyžadovali, a to zvláště v dřívějších letech. Postupem času se toto stalo nezbytnou součástí praxe. Docházelo tak k propojení učební látky teorie a praxe, což je velmi důležitý aspekt. Učební látka v teorii je totiž velice rozsáhlá a mnohdy se stávalo, že na praxi byli napřed oproti teorii.

„Během tréninku nám teorii vykládal pan mistr. Nic jsme si nezapisovali, museli jsme poslouchat a vnímat, co říká. Když pak přišly nějaké novinky, tak nás s nimi seznamovala manželka pana ředitele, paní Hrbková. Byla to tak zvaně paní na úrovni a o novinky se hodně zajímala.“ (Hana)

„Na to nebyl čas. Bylo hodně zákazníků a museli jsme pracovat. Jestli nám říkali něco z teorie, tak jedině při práci.“ (Květoslava)

„Ano a leckdy si nás braly mistrové stranou a z teorie nás i zkoušely. Hlavně to, co mělo souvislost s praxí. Například postup barvení, odbarvování vlasů. To jsme museli umět. Zároveň chtěly vědět, co se děje při barvení ve vlase. Tím byla teorie provázaná s praxí.“
(Ladislava)

„Měli jsme sešit a zapisovali jsme si technologické postupy.“ (Květa)

6. Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od mistra odborného výcviku?

Zaměříme-li se konkrétně na barvení vlasů, nebylo to vždy jedním z pilířů učiva, jak je tomu dnes. Zpočátku nebyl o tento úkon takový zájem, a proto nebyl ani v učivu probírán nijak do hloubky. Při praxi se sice probíraly technologické postupy a prostředky k barvení a odbarvování, ale vůbec nebyla věnována pozornost historii barvení a odbarvení vlasů nebo jí bylo věnováno jen minimum času. Pokud měl někdo z učitelů praxe znalosti o historii barvení vlasů, vyložil ji žákům pro zpestření výuky nebo jen tak pro zajímavost. Součástí učební látky však nebyla.

„Historii jako takovou jsme vůbec neměli. Něco si pamatuji z vyprávění pana mistra a pak od mojí babičky a maminky.“ (Hana)

„Na praxi nic, spíš ve škole“ (Květoslava)

„Historii se moc nezaobíral, spíš jsme brali věci ze současnosti, co se používalo.“ (Věra)

7. Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od učitele odborných předmětů?

Situace v teoretické výuce byla podobná. Zpočátku vyučovali teorii odborníci z praxe bez středoškolského vzdělání. Zajímavé je, že nikdy nevyučovali teorii i praxi, vždy se jednalo o rozdílné učitele. Učitel odborných předmětů vyučoval hlavně na základě svých zkušeností z praxe. Když už měli žáci k dispozici učebnice, tak měli pouze jednu na materiály a jednu na technologii s minimální aktualizací. Žáci čerpali hlavně ze svých zápisků, které si pořizovali během teoretické výuky. Zpočátku se téma historie barvení vlasů neobjevovalo vůbec. Časem přibývaly informace o rostlinných barvivech jako o pozůstatku z minulosti. Informací však bylo málo, a když už nějaké byly, tak jedině na základě zkušeností z praxe, nebyly tedy podložené odbornou literaturou ani učebnicemi. Situace se změnila, když na trh

přišly krémové barvy v 80. letech. Jde o novou technologii a vše, co se do této doby používá k barvení vlasů, se stává historií.

„Historii jako takovou jsme vůbec neměli. Něco si pamatuji z vyprávění pana mistra a pak od mojí babičky a maminky. Když jsem pak pracovala sama jako mistrová, tak jsem o historii barvení vyprávěla svým studentkám a ony naopak zase zasvěcovaly mě do nových trendů. Tím, že se o obor zajímaly a neustále chtěly něco nového zkoušet, byly jsme v novinkách kolikrát napřed než moje vrstevnice v kadeřnictví.“ (Hana)

„Jen krátce, běžně, nic do hloubky. Něco málo o henně a o kovových barvivech. Moc informací tady nebylo. Učebnice se neměnily ani neaktualizovaly.“ (Jarka)

8. Pracovali jste na praxi s přírodními barvivy?

Přírodní barviva patří neodmyslitelně k historii barvení vlasů. V Československu se s nimi pracovalo před válkou, kdy nebyl problém tyto barvy dovézt ze zahraničí. Po válce, vzhledem k tomu, že byla nouze o cokoli, se barvilo minimálně a tahle situace pokračovala i za totality, kdy nebyla možnost dovozu zboží a informací ze zahraničí. Zatímco v zahraničí šel pokrok ohledně barvení vlasů kupředu, u nás se vše zpomalilo.

Používání přírodních barviv na praxi bylo minimální. Většina respondentek se s přírodními barvivy setkala jen z vyprávění učitele, mistra nebo úplného laika. Na praxi se tyto látky nepoužívaly, protože v tu dobu prostě nebyly k sehnání nebo se s nimi dal barvit jen omezený odstín. Většina dotazovaných se zmínila o barvivu henna a některých bylinách.

„Věděla jsem o henně, pan mistr o ní mluvil, ale nebyla nikde k dostání. Zákaznice by si jí musela přinést sama. U nás k dostání nebyla, jediné dovoz ze zahraničí. Některé zákaznice, když chtěly docílit rezavou barvu vlasů, tak si nosily šťávu z červené řepy. Tehdy tyhle odstíny nebyly.“ (Hana)

„Ne, vůbec jsme je nepoužívaly. Jediné s čím jsme pracovali, byly tekuté chemické barvy.“ (Jaroslava).

9. Jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii?

Paní Hana, která byla nejstarší dotazovanou, neměla klasickou výuku teorie, jako tomu bylo u ostatních žen. Vše se učila jen v rámci praxe.

Ostatní dotazované měly výuku ve škole. Odbornými předměty byly technologie a materiály, jejichž součástí byla také učební látka barvení vlasů. Vyučujícím byl většinou

odborník z praxe, který měl dlouholeté zkušenosti. Od počátku byly na tyto předměty k dispozici učebnice. Ty se však během let moc neměnily. Aktualizovány byly až v 90. letech, a to velice málo. Všechny důležité poznatky týkající se barvení vlasů, jako jsou ochrana oděvu, práce s chemikáliemi, pracovní postupy, složení, druhy přípravků, si učni zapisovali do sešitů. Tyto informace pak využívali i v praxi. Zpočátku nebylo tolik informací o barvení a odbarvování vlasů, protože byly omezeny prostředky. Vše se začalo měnit s příchodem krémových barev. Tato doba přinesla zlom, s přibývajícimi možnostmi se učební látka začala rozšiřovat.

„Měli jsme předmět technologie a materiály, což byly odborné předměty k oboru. Do sešitu jsme si zapisovali postupy práce a také informace o chemikáliích, které se používaly na provozovně.“ (Jaroslava)

„Měli jsme k dispozici učebnice. Ale tam nic moc nového nebylo, takže důležité bylo, co jsme si zapisovali do sešitů. To co nám diktovala učitelka. Vždycky říkala, že pokrok jde tak rychle dopředu, že se nestihnou učebnice aktualizovat.“ (Květa)

„Učil nás učitel odborných předmětů, který nás měl jen ve škole. Měli jsme učebnice a zapisovali jsme si do sešitů. Učebnice jsme měli jen půjčené a na konci školního roku jsme je museli vrátet. Na všechny tři roky byly učebnice technologie a do druhého ročníku byly i materiály, ve třetím ročníku už nebyly.“ (Jarka)

10. Jak probíhala výuka barvení vlasů v praxi?

Omezené možnosti se projevovaly i v praktické výuce na provozovně. Do doby, než přišly krémové barvy, se barvilo jen barvami tekutými. Učni se učili barvit sami na sobě nebo na modelech, které si přivedli. Těmi byli většinou rodinní příslušníci. Barvení vlasů nebyl příliš oblíbený úkon vzhledem k tomu, že se učni učili pracovat s tekutým barvivem, které často stékalo po pokožce, kterou také obarvilo, a špatně se smývalo.

Také barevné spektrum odstínů barev bylo velice omezené. Většinou se jednalo o přírodní odstíny typu černá a hnědá. K tomu všemu se vlasy zpočátku musely takzvaně namořit. Moření spočívalo v narušení vlasové struktury pomocí lázně z peroxidu a šamponu, díky tomu se vlas otevřel a mohl do sebe tekuté barvivo dobře nasát. Celý úkon bylo třeba provádět u mycí mísy, protože riziko protečení na oděv bylo veliké. Moření vlasů a barvení tekutým barvivem bylo jedním úkonem, který vyžadoval znalost práce s chemickými látkami a technologický postup. Bylo třeba opatrnosti, aby nedošlo k obarvení oděvu a stékání látky do obličeje. Mnohdy chyběly pomůcky, jako jsou například gumové rukavice, a proto se

musely používat tvrdé a neohebné rukavice pro technické použití. Vzhledem ke složité manipulaci se pak raději pracovalo bez rukavic, což mělo za následek nevhledně obarvenou kůži na ruce a také obarvení nehtů učně. Učeň musel ovládat veškerou základní manipulaci s barvivem ještě před tím, než nastoupil na klasickou provozovnu a začal pracovat se zákazníky. Jak se barvivo vyvíjelo, tak se upouštělo od moření vlasů, do tekutých barev se začal přidávat peroxid vodíku. Moření se pak používalo pouze při barvení šedivých vlasů. Jak už jsem se zmínila, velký zlom přišel s příchodem krémových barev ve druhé polovině 70. let. Učiliště bývala často prvními místy, kde se s novými výrobky pracovalo. Když se učni dostávali do praxe, měli ve znalostech náskok.

„.....Zákaznic, které se chodily barvit, bylo zpočátku málo. Celková procedura barvení byla nepříjemná a zdlouhavá jak pro zákaznici, tak pro kadeřnici. Barva stékala, nekryla, zapáchala, ničila vlasy...“ (Jarka)

„Pamatuji si, že se barvilo tekutými barvami. Nezapomenu, jak to zákaznicím teklo po hlavě, nebylo to totiž ničím zahuštěné. A nejdříve se vlasy musely namořit, aby tu tekutou barvu do sebe vsácky. Aby byl vlas otevřený. Používala se vata namočená v roztoku peroxidu a stejně se pak dávala i tekutá barva, také pomocí namočené vaty. Většinou se jednalo o přírodní odstíny.“ (Jaroslava)

„V průběhu mého studia se začaly vyrábět krémové barvy. Vyráběl je Milo Olomouc a byly to barvy v licenci firmy Schwarzkopf. Byly to jedny z prvních krémových barev používaných u nás. Do té doby byly jen tekuté a s těmi se velice špatně pracovalo. Ale s těmi jsme už moc nepracovali. Na učilišti jsme byli trochu napřed, než v běžné praxi. Když jsem pak začala pracovat mimo učiliště, tak tam stále ještě používali ty staré, tekuté barvy značky Barpon, které se musely zahušťovat a dost ničily vlasy. Barvily jsme hlavně sami sebe, protože to byla novinka a byly jsme zvědavé. Vše pod přísným dozorem mistrové.“ (Ladislava)

11. Bylo učivo náročnější v porovnání se současností?

Dříve nebyl o úkon barvení vlasů takový zájem, protože byly k dispozici jen omezené prostředky. Barvení vlasů bylo, jak již jsem zmínila výše, spojeno s mořením a narušením vlasové struktury a také s malou škálou barev. Veškeré chemikálie – např. peroxid vodíku – si žáci museli za přítomnosti vyučujícího ředit a připravovat zcela sami. Od žáků byla v té době vyžadována větší zodpovědnost při práci s koncentrovanými chemikáliemi. Větší pozornost

byla také vyžadována od mistra odborného výcviku, protože hrozilo poleptání chemikálií. Dále hrozilo vyšší riziko poškození vlasů zákazníka.

Toto všechno se změnilo po příchodu krémových barev. Když se na trhu objevily tyto nové barvy, znamenalo to velký přelom jak v kadeřnickém řemesle, tak v učňovské praxi. Krémové barvy byly vyráběny ve větší barevné škále odstínů, ta se pak během času postupně zvětšovala. K dispozici začaly být i zesvětlující barvy. Zpočátku se i ke krémovým barvám musel ředit peroxid vodíku nebo je bylo nutné rozpouštět ve vodě, protože se prodávaly ve formě tablet. Emulzní peroxid vodíku přišel na trh až po revoluci v 90. letech. Ke krémovým barvám se v 80. letech přidaly krémové přelivy. K práci musely být využívány jiné pomůcky jako například barvicí štětce, které leckdy nebyly k sehnání. Na tekuté barvy stačila jen špejle obalená vatou. Stejně tak byly nedostatkovým zbožím tenké gumové rukavice. S příchodem nových technologií přicházely i nové trendy v barvení vlasů, kam patří například melírování, ale to až v 80. letech.

„Nevím, jestli náročnější, ale nebylo tolik možností. Žádné návody od výrobce jsme nečetli, všechno jen podle toho, co řekl mistr.“ (Hana)

„Z mého pohledu to bylo dříve o moc náročnější, dostávali jsme peroxid vodíku jen 30% a museli jsme si ho sami naředit a změřit, třeba na 1% – ten se používal k barvení řas a obočí, nebo 3%, 6%. Učili jsme se barvit obočí, řasy i vousy.“ (Alena)

„Musel se dávat pozor při ředění látek, pak při nanášení. Když se barvily odrostlé vlasy, nesmělo se barvivo dostat na už jednu barvenou část, jinak by to chytlo jinak, a to výrazně. Řekla bych, že to chtělo víc opatrnosti také při ředění chemikálií, což dneska už není.“ (Věra)

„Dneska to mají hodně jednoduché. Dneska dostanou studenti do rukou barvu v krabičce a mají tam všechno. Všechno je už namíchaný, nic nemusí míchat. Peroxid už není tekutý, je zahuštěný, neteče to po hlavě. Už se nepoužívají zapáchající látky, jako byl čpavek. Také se víc vyskytovaly alergické reakce na chemikálie, což už dneska také není tolik.“ (Jaroslava)

12. Jak jste se učili odbarvovat vlasy, jakými způsoby?

Podobná situace nastala i s odbarvováním vlasů. Žáci se učili odbarvovat jediným v té době dostupným způsobem, a to pomocí peroxidu vodíku (kysličníku) a amoniaku (čpavku) v podobě hydroxidu amonného (dnes známého pod názvem čpavková voda). Zpočátku se tento tekutý roztok zahušťoval hladkou moukou, která byla postupně nahrazena nově vyráběnou plavopěnou. Čpavek způsoboval značný zápach přípravku. Tyto výše zmíněné

přípravky se používaly až do začátku 90. let. Tato technika byla pro vlasy poměrně drastická a často byly výsledkem žluté odstíny. Vlasy pak byly suché, krepaté a někdy i odpadávaly. K dispozici nebyla žádná kvalitní regenerace a účes z takto upravených vlasů mohl připomínat vatu. Vhodné naředění peroxidu bylo nutné stejně jako u barvení. Peroxid se ředil pomocí hustoměru a odměrného válce. V 80. letech se na odbarvování objevil Blondoran. Do tohoto přípravku se již nemusel přidávat zapáchající čpavek a nebyl problém se zahušťováním roztoku.

Zpočátku si toto nedostatkové zboží nechávali pracovníci hlavně pro sebe a pro své známé. Učni tak mohli využívat výhod tohoto přípravku jako první

„Odbarvené vlasy byly slámovité a nepřírozené odstíny. Nebyla kvalitní regenerace, tak se s těmito vlasy pak špatně pracovalo.“ (Jarka)

„Až v 80. letech přišel Blondoran z Holandska. Byl tam už uhličitán amonný, a tak byly odstíny o něco lepší než doposud. Byl však oproti plavopěně drahý, a tak se stávalo, že si ho kadeřnice schovávaly jen pro sebe.“ (Jarka)

13. Byly i jiné způsoby barvení vlasů?

Před příchodem krémových barev se k dlouhodobému barvení vlasů používaly jen barvy tekuté. Pro krátkodobé barvení a tónování vlasů byly v prodeji pastely. Jednalo se o barevnou tekutinu, která se ředila vodou podle intenzity a odstínu. Tímto roztokem se pak vlasy opakovaně přelávaly. Pastely byly českým výrobkem prodávaným pod jménem Milpastel.

Ze zahraničí se k nám začaly později dovážet pastely Silver Vais. České pastely si mohli zákazníci koupit i v obchodech a použít je doma. Pastelovaly se především šedivé a odbarvené vlasy. Na přírodně tmavých vlasech by pastelování nebylo vidět. K dostání byly hlavně odstíny modré, fialové, růžové a padlé listí. Od jedné zákaznice jsem zaslechla také o rozpouštění barevného krepového papíru, díky němuž se získávala červená, rezavá a modrá barva, těmi se také daly tónovat světlé a odbarvené vlasy.

V 80. letech se na trhu objevila barevná pěnová tužidla, která však byla nedostatkovým zbožím a vozila se ze zahraničí.

Z historie oboru víme o kovových barvivech, která se používala v 18. a krátce v 19. století. Po přírodních barvivech to byla vítaná změna. Tato barviva měla více odstínů a delší trvanlivost. S příchodem barev chemických se přestala používat. Některá barviva byla kvůli jedovatosti zakázána. Jediná respondentka, která se setkala s vlasy nabarvenými kovovou

barvou, byla paní Jarka. Dle paní Jaroslavy se dal modrý pastel nahradit práškem pro vybělení prádla, který se rozpouštěl ve vodě. V současnosti je velice těžké dohledat jakékoliv informace o kovových barvivech. Něco málo je psáno v učebnici pro kadeřníky. Přímé pamětníky z řad kadeřníků, kromě paní Jarky, se mi nalézt nepodařilo.

„Ještě byl k dostání Milpastel. To byly odstíny jako fialový, růžový, padlé listí, ořech, dýmový. Ten se používá dodneška, ale ve vylepšené formě. To byly barevné vodičky, kterými se vlas jen trochu natónoval. Tekutina se ředila s vodou podle intenzity odstínu. Když to zákaznice chtěla mít výraznější, tak se to nenařadilo tolik. Dávalo se to hlavně na šedivé a bílé vlasy. Po prvních dvou mytí se to vymývalo. Ale zákaznice si to mohly připravit i na doma.“ (Hana)

„Také jsem se jako učenka setkala se zákaznicí, která byla barvená kovovou barvou. Byla to cizinka. Vlasy po ní byly těžké a s kovovým vzhledem. Pamatovala jsem si, že nás o kovových barvách učili v teorii ve škole.“ (Jarka)

14. Bylo potřeba se nějak vzdělávat v nových možnostech barvení vlasů?

Do 70. let nepřicházely nové možnosti v barvení vlasů, a tak nebylo potřeba vzdělávat se v nových trendech a seznamovat se s novými přípravky. Informace si kadeřnice předávaly jen osobně na základě svých dosavadních zkušeností z praxe. Školení ani semináře se nepořádaly a byly nahrazovány školními soutěžemi ve stříhání a barvení vlasů, na kterých se setkávali mistři, učitelé a žáci.

V druhé polovině 70. let pomalu přicházely již zmíněné krémové barvy, které nebyly na počátku tak rozšířené, barevná škála se rozšiřovala velmi pozvolna. S tím přicházela i potřeba školení v nových přípravcích. Jakékoliv novinky byly vítané a byla po nich velká poptávka. Učiliště byla zásobená lépe než běžná praxe. Někdy se pak stávalo, že čerstvě vyučený učeň uměl pracovat s krémovými barvami a měl s nimi zkušenosti, ty však nebyly běžně dostupné, a tak musel pracovat se zastaralou technologií, tedy s barvami tekutými.

Ke zlepšení situace došlo v 80. letech, kdy přišel nový trend, a to melírování. V té době znamenalo melírování vícebarevné vlasy v podobě odbarvených proužků, což umožnilo nové použití barev. Nejprve se hodně improvizovalo. Ještě nebyly igelitové čepice na melírování, používaly se gumové plavecké čepice, do kterých kadeřnice udělala dírký a vlasy jimi protahovala.

V 90. letech se k melírování začala používat hliníková fólie – alobal. Rozvoj seminářů a školení přišel zároveň se zahraničními firmami a jejich výrobky v 90. letech. Mistrové a učitelé odborných předmětů navštěvovali školení firem, aby mohli pracovat s jejich výrobky a proškolit své žáky. Bylo nezbytné tímto vzděláváním projít, protože trh začínal být novými produkty přesycen a orientace v nich byla velmi obtížná.

Od konce 90. let je zcela běžné, že jsou pořádány výukové semináře přímo pro žáky učebního oboru.

„.....dalo se vzdělávat na soutěžích, které probíhaly třeba v Lucerně.“ (Jarka)

„Školení začala, až když sem přicházely firmy ze zahraničí a s nimi nové výrobky. To pak bylo třeba se školit. Velice ráda jsem jezdila na školení a semináře a dělám to dodnes.“ (Ladislava)

„Když jsem pak sama pracovala jako mistrová, tak jsme na školení jezdili většinou s uční ze třetího ročníku. Nebo se semináře pořádaly přímo na školní provozovně.“ (Alena)

15. Pracovali jste na praxi s chemickými látkami?

Od počátku existence učebního oboru kadeřník je potřeba pracovat s chemickými látkami. Zvláště na praxi se uční bez chemikálií k barvení vlasů neobejdou. Pracuje se hlavně s peroxidem vodíku, který je jen v tekutém koncentrovaném stavu a je nutné ho naředit hydroxidem amonným v podobě čpavkové vody, který silně zapáchá, kyselinami (v preparačních vodách) a dezinfekčními prostředky.

„Byl 30% peroxid vodíku a z toho se ředily nižší koncentrace a kontrolovalo se to pomocí hustoměru. Pracovali jsme v rukavicích. Ředili jsme to do umělohmotných lahví, které neměly štítek, jen to na nich bylo fixem napsané. Pak se používal hydroxid amonný, tedy čpavková voda, a nějaké ty dezinfekční prostředky.“ (Ladislava)

16. Byli jste seznámeni s bezpečností práce a manipulací s těmito látkami?

Na provozovnách se od začátku pracovalo s chemickými látkami a bylo potřeba žáky seznámit s jejich manipulací a základní bezpečností. To měl na starosti mistr nebo mistrová, kteří výcvik vedli. Z počátku si žáci museli informace spíše pamatovat, nepodepisovali žádný dokument o proškolení ani si informace nemuseli zapisovat.

Když byly na praxi zavedeny sešity, zapisovali si žáci bezpečnost práce do sešitů. V současnosti je postup takový, že žáci jsou proškoleni ve všech oblastech bezpečnosti práce. Jsou seznámeni s manipulací s chemikáliemi. Vše je písemně zaznamenáno a stvrzeno podpisem žáka.

„Na praxi nás informoval mistr a to jsme si museli pamatovat. Když jsem pak nastoupila do práce, tak mě seznámil vedoucí provozovny. A stejně tak jsem to udělala, když jsme začala podnikat a zaměstnávat lidi na provozovně.“ (Květoslava)

„Pokud měli učni na praxi zavedené sešity, pak si zapisovali bezpečnost práce do nich, stejně tak i probrané postupy a technologie. Většina zmíněných chemikálií se používala k barvení i odbarvení vlasů. Na začátku když jsme nastoupili na provozovnu, tak jsme byli seznámeni s pravidly a také jsme museli podepisovat papír. Měli jsme také notýsky, kam jsme si všechno zapisovali a i tu bezpečnost.“ (Ladislava)

17. Upravovaly práci s barvicími látkami nějaké směrnice nebo pravidla?

Ředění a manipulace s chemikáliemi zpočátku neupravovala žádná směrnice nebo pravidla, ale bylo potřeba žáky proškolit mistrem odborného výcviku. Stejně tak bylo potřeba nenechávat žáky pracovat s chemikáliemi bez dozoru, proto byli žáci pod neustálým dozorem. Pokud měli učni na praxi zavedené sešity, pak si zapisovali bezpečnost práce do nich, stejně tak i probrané postupy a technologie. Většina zmíněných chemikálií se používala k barvení i odbarvení vlasů. S jejich manipulací se žáci mohli seznamovat i v předmětech jako chemie a zdravotní výchova.

„Na provozovně nás proškolil mistr. Museli jsme pak dodržovat určená pravidla, když jsme s chemikáliemi pracovali. Například jsme museli mít rukavice. Všechno se dělalo pod dozorem, nic jsme nesměli sami.“ (Jaroslava)

„Ne, pouze ve škole jsme se o chemikáliích učili ve zdravotní výchově, chemii a materiálech a na praxi nás seznámily mistrové.“ (Alena)

18. Když jste sama působila jako mistr odborného výcviku, učila jste žáky o historii barvení vlasů?

Historie barvení vlasů nebyla vždy součástí látky barvení vlasů. V současných učebnicích je velice málo informací z historie. Ve starším vydání učebnice není této látce věnován žádný

prostor. V době, kdy se respondentky ještě učily v oboru, dozvídaly se tyto informace jen tehdy, když mistr nebo učitel tyto znalosti měl, a i v tomto případě se jednalo jen o zpestření výuky. Jak šel čas, tak se vlastní zkušenosti z dob učení na učilišti s barvením vlasů stávaly historií. Mistři a učitelé tak mohli žáky seznamovat s tekutými barvami, které se již nepoužívají. Také je seznamovali s příchodem krémových barev a jejich pozitivními i negativními vlastnostmi při jejich používání. Stejně tak i s odbarvováním pomocí plavopěny, ředěného kyslíčnicku a zahušťováním roztoku moukou. Během rozhovorů vyšlo najevo, že velmi záleží na zájmu ze strany žáků. V případě, že má žák o obor zájem a zajímají ho i okolnosti z historie, je radost mu takovéto informace předávat. V současnosti však zájem o zajímavosti upadá a obor je pouze nástrojem, je chápán jako určitý stupeň vzdělání. Většina respondentek seznamovala své žáky s historií barvení vlasů tak, jak si ji pamatovala z doby svého učení, pokud k tomu měla příležitost.

„Na to nebyl čas. Holky pracovaly na lidech a to nějaká historie jde stranou. Jen když se někdo opravdu zajímal a ptal se konkrétně, tak jsem zavzpomínala, ale nic víc.“ (Květoslava)

„No, učila jsem je o tom, s čím jsme pracovali dřív. Povíдали jsme si o moření vlasů, o tekutých barvách. Taky jsem jim vyprávěla o prvních krémových barvách, které byly hodně hutné a špatně pronikaly do vlasů. Když jsme chtěli zkontrolovat, jak barva působí, museli jsme hřebenem stáhnout nános barvy z vlasů a pak to teprve bylo vidět.“ (Jaroslava)

„..... v poslední době, když už se nedělá mezi žáky výběr a jsou nám tak zvaně přiděleni, tak je to jinak. Dnešní žáci nedovedou náročnou látku a množství vstřebat. Pak to vypadá, že to žáky nezajímá. Učitel pak má úlohu velmi těžkou s vysvětlováním, jak to všechno začalo. Ještě tak před patnácti lety žáky historie barvení a celkově oboru zajímala hodně. Měla jsem po svém kolegovi diapozitivy s obrázky, kdy jsme měli nafocené technologické postupy barvení. Tehdy, to byl nějaký sedmdesátý třetí rok, tohle byla rarita. Používat takovýhle didaktický způsob výuky se jen tak někde nevidělo. Škola také koupila jako první videokazety s technologickými postupy za 5 000 korun, což bylo strašně drahé. A já to používala ve výuce několik let, protože tak to žáci krásně viděli, což je pro ně důležité.“ (Jarka)

19. Byla učební látka Barvení vlasů součástí učebních osnov?

Učební látka – Barvení vlasů – byla vždy součástí osnov, ne vždy však byla prioritní jako dnes. S příchodem krémových barev stoupala i obliba v barvení vlasů a bylo potřeba, aby žáci co nejrychleji začali pracovat se zákazníky. Nákup materiálu se musel škole rentovat.

V současné době je téma Barvení vlasů zařazeno do učebních plánů od druhého ročníku, a to jak v technologii, materiálech, tak i na odborném výcviku.

„Když jsem dělala mistrovou, tak ano. Barvení bylo v osnovách od druhého ročníku. Ale učenky se chtěly barvit už v prvním ročníku, tak jsme to dělali s předstihem.“ (Jaroslava)

„Když jsem se učila já, tak jsme barvili už od druhého pololetí prvního ročníku hlavně na praxi. Když jsem pak učila, tak se barvení učilo od druhého ročníku v materiálech i technologii.“ (Jarka)

20. Z pohledu mistra odborného výcviku, změnila se nějak bezpečnostní pravidla při zacházení s barvicími látkami na vlasy při Vaší výuce na praxi?

Je velmi důležité dodržovat bezpečnostní pravidla při práci s chemikáliemi během praxe. Bezpečnostní pravidla tvoří součást oboru a příliš se během let nezměnila. Rozdíl je v tom, že v současnosti jsou vydávány přesné směrnice a pravidla pro manipulaci s chemikáliemi, mezi které se řadí i odbarvovací prostředky. Žáci se s nimi seznamují hned na začátku studia a podepisují doklad o tom, že byli proškoleni. Samotná pravidla zacházení s barvicími látkami se v základu moc nezměnila, jen se rozšířilo spektrum možností. Koncentrace chemikálií se snížily, peroxid vodíku je v emulzní formě v konkrétních koncentracích, které jsou potřeba. Žák už dnes nepříjde do styku se silnými koncentracemi a je zde menší riziko poleptání. Ke všem přípravkům jsou přesné návody od výrobce. Jsou k dispozici vhodné ochranné pomůcky jako například slabé gumové rukavice. Přípravky jsou zbaveny štiplavého zápachu, který dříve znepríjemňoval práci. Stejně tak kosmetické přípravky s obsahem chemikálií již nenarušují vlasy a vlasovou pokožku do takové hloubky jako dříve. Do všech produktů se přidávají ochranné látky.

„...základ zůstal stejný, protože se pracuje se stejnými chemikáliemi. Pořád jsou ohroženy oči a kůže.... Dříve ta bezpečnost byla hlavně v opatrnosti, dneska je daleko více ochranných pomůcek.“ (Jarka)

„Musí se dělat proškolení v BOZP a žáci podepisují, že tím prošli.... Máme k dispozici ochranné pomůcky, jako jsou rukavice a pláště. Všechno je jednorázové.“ (Květa)

„Co se týká chemikálií, tak je určitě výhoda, že se používá emulzní peroxid vodíku v několika připravených koncentracích. Nemusí se ředit, čímž odpadají rizika poleptání. Barvy jsou obohaceny o ochranné složky. Je více ochranného materiálu k dispozici.“ (Ladislava)

21. Kdybyste měla posoudit rozdíly možností barvení vlasů z dob Vašich učňovských let a dnešních studentů, v čem by spočívaly?

Většina respondentek se shodla na tom, že rozdíl mezi dřívější výukou barvení vlasů a tou dnešní je především v možnostech. Srovnání – dřívější doba a dnešní – nemusí být objektivní. Vzhledem k dnešním a dřívějším možnostem je dnes vše bezpečnější, na druhou stranu je v dnešní době více věcí, které je potřeba se doučit. Dnes sice vychází z učení mladé kadeřnice a kadeřníci, ale prakticky se musí neustále učit, protože výrobků a materiálu k barvení vlasů je velké množství a stále jich přibývá. Dříve nebylo tolik materiálu, a proto stačilo to, co se naučili žáci ve škole. Oproti dnešku byla také vyžadována větší disciplína a zodpovědnost při práci s chemikáliemi. Hrozila rizika alergií a úrazů, která jsou dnes minimalizována. S rozvojem prostředků k barvení vlasů se rozvinuly metody a techniky, ke kterým se prostředky využívají. Trh produkuje stále nové a nové techniky barvení vlasů, které je v dnešní době velice moderní a které vyučená kadeřnice musí perfektně ovládat. Zatímco dříve se barvily vlasy jen minimálně, dnes je tento úkon nezbytnou součástí státní závěrečné zkoušky kadeřnického oboru.

Po vyučení v oboru je potřeba se dále vzdělávat v nových možnostech, a tak se podřídit rychlosti vývoje, nových technologií a vyhovět poptávce klientů.

„Určitě v možnostech. Dříve bylo málo prostředků a muselo se improvizovat. V současnosti je všeho hodně a můžeme si vybírat. Dříve dodávala jen jedna firma, dnes je jich spousta. Ale důležité je, že dříve jsme museli mít víc znalostí o chemikáliích a o tom, jak s nimi pracovat, aby to nepoškodilo vlasy a pokožku.“ (Hana)

„... Prakticky se nemusí o nic starat, všechno je připravené a namíchané. Alergické reakce hrozí jen minimálně. Když nevyhovuje barva, zvolí se jiná od jiného výrobce...“ (Jaroslava)

„Rozdíly jsou ohromné. Barvy jsou dodávány až ke kadeřníkům, jsou v tubách, peroxid je naředěný a emulzní. Barva nejen že nabarví vlas, ale i ho odbarví (zesvětlí). Vlasy se melírují odbarvovači. Existují tónovače vlasů různých odstínů. Barvy nestékají, jsou krémové, dobře se s nimi pracuje, ale hlavně je tak velká škála odstínů barev. Každý kadeřník si může vybrat, s jakou firmou bude pracovat. Řekla bych, že je to hlavně v možnostech, kterých dříve nebylo tolik.“ (Alena)

„...Dneska je to úplně o něčem jiném. Barví se u suché obsluhy, není třeba chodit k mycí míse. Barví se krémovými a gelovými barvivy. Je spousta firem a značek barev, odstínů. Jsou stále nové techniky barvení, různé kombinace. Velice oblíbené je melírování vlasů, americké barvení, které bylo velikým módním hitem....“ (Jarka)

„.....Kadeřnice se musí umět v tom orientovat. Musí si umět vybrat firmu, která je kvalitní a pro lidi navíc cenově dostupná. Dříve byla jedna barva, se kterou jsme se naučili pracovat. Dneska je toho moc. Sama jsme toho hodně vyzkoušela, protože jsem žákům chtěla říct, který ten výrobek je skutečně dobrý, kvalitní...“ (Ladislava)

2.2.5. Volba metody výzkumu

Druhou zvolenou výzkumnou metodou byl jednoduchý dotazník. Jedná se o metodu, která je méně časově náročná, než je rozhovor. Při jeho sestavování byly použité jednoduché a jasné otázky, které se týkaly učební látky barvení vlasů. Dotazník byl sestaven velice jednoduše a cíleně pomocí otevřených otázek.⁵⁰

Otázky v dotazníku byly zaměřeny, na zjištění hodinové dotace pro učební okruh Barvení vlasů v odborných předmětech a v odborném výcviku před rokem 2009 a po něm až do současnosti.

Důležitou roli zde hrálo zjištění, od kdy je obor kadeřník na dotyčné škole jako učňovský obor vyučován. Dotazník byl odesílán na sekretariát příslušných škol, které podle rejstříku škol měly učební obor kadeřník. Sestavení samotného dotazníku bylo velice jednoduché, vzhledem k požadovaným informacím.

Záměrně nebyla v dotazníku uvedena kolonka pro první ročníky, protože se látka Barvení vlasů vyučuje až od druhého ročníku. Tato informace byla předem ověřena u všech škol, které se šetření zúčastnily.

⁵⁰ FERJENČÍK, Ján. Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Portál. Praha 2000. IBSN 80-7178-367-6.s 183.

2.2.6 Dotazník

Název školy	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět
	Materiály	Materiály	Technologie	Technologie	Odborný v.	Odborný v.
	II. ročník	III. ročník	II. ročník	III. ročník	II. ročník	III. ročník
Časová dotace na učební látku barvení vlasů po roce 2009						
Časová dotace na učební látku barvení vlasů před rokem 2009						
Od kterého roku je na Vaší škole obor kadeřník:						

2.2.7 Cílová skupina pro dotazník

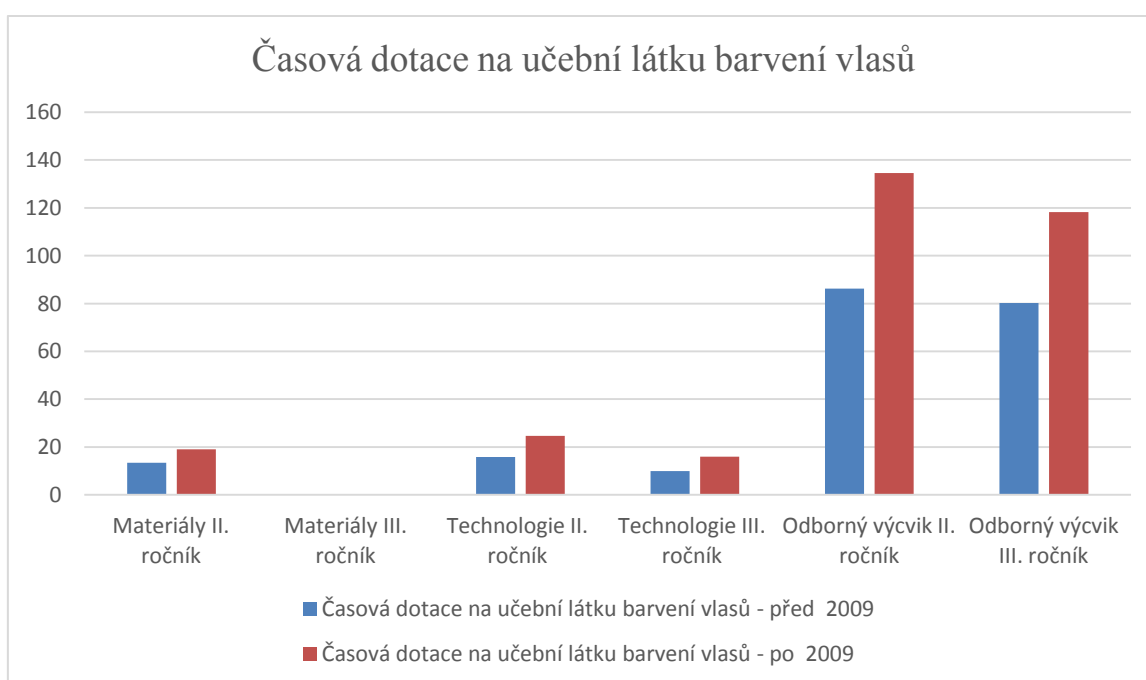
Cílovou skupinou pro dotazník byly střední školy, na nichž je obor Kadeřník vyučován. Dotazník byl zasílán e-mailem na příslušnou školu společně s prosbou o jeho vyplnění a základními informacemi, které se týkaly výzkumu. V každém e-mailu bylo zdůrazněno, že je potřeba, aby se dotazník dostal k rukám odborného učitele nebo učitele odborného výcviku. Celkem bylo obesláno 25 škol. Z toho se výzkumu zúčastnilo pouze šest. Výhodou bylo, když byl na škole pedagog, který znal autora práce. Vzhledem k malému počtu úspěšně vyplněných dotazníků, byl postup se žádostí ještě jednou opakován. Bohužel bez větších úspěchů.

2.2.8 Analýza dotazníků

Při analýze informací získaných z dotazníků bylo zjištěno, že po roce 2009 se v průměru zvýšila časová dotace pro výuku učební látky Barvení vlasů jak v teorii, tak v odborném výcviku. K nejmenšímu navýšení došlo u předmětu materiály, a to o 40%. To by se dalo přikládat faktu, že chemikálie, které se používají posledních 20 let k barvení vlasů, se v podstatě moc nezměnily. K nejvyššímu zvýšení došlo u předmětu technologie ve třetím ročníku, což by se dalo zase přičítat celkovému zvýšení poptávky po nových technologiích z řad zákazníků a přizpůsobení výuky této látky školou. V posledních dvaceti letech se barvení vlasů velice posunulo dopředu. Je to jeden z nejžádanějších úkonů, hned po klasickém stříhání vlasů.

Výsledek u třetích ročníků v odborném výcviku může být částečně zkreslen. A to tím, že úkon Barvení vlasů může být přiřazen do jiných tematických celků, např. práce se zákazníkem, nové trendy, atd. Dá se tedy předpokládat, že v odborném výcviku u třetího ročníku je na barvení vlasů ve skutečnosti ještě vyšší časová dotace, než vyšlo v šetření.

Název školy	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět
	Materiály	Materiály	Technologie	Technologie	Odborný v.	Odborný v.
	II. ročník	III. ročník	II. ročník	III. ročník	II. ročník	III. ročník
Časová dotace na učební látku barvení vlasů před rokem 2009	13,5	0	15,8	10	86,2	80,2
Časová dotace na učební látku barvení vlasů po roce 2009	19	0	24,7	16	134,5	118,2
Procentuální vyjádření průměrného navýšení hodin	40%	0	56%	60%	56%	47%

2.3 Shrnutí

Ověření výzkumných otázek

VO1: Učební látka Barvení vlasů nebyla vždy stěžejní učební látkou, tak jak je tomu dnes.

Výzkumná otázka VO1 byla potvrzena. Nebylo tomu tak od počátku. V době, kdy se obor kadeřník začal teprve rozvíjet, tvořilo barvení vlasů jen nepatrnou část výuky v teorii i praxi.

V poválečné době bylo velice málo možností barvení vlasů. Proto ani v oboru nebylo toto téma stěžejním. Odborníci z praxe se sami učili tzv. za pochodu. V ČR nebyly prostředky ani materiál. Částečně to způsobil také vliv uzavřenosti od okolních zemí, vliv totalitního režimu. Od této doby prošla výuka tohoto tématu velkými změnami. Bylo to dáno hlavně možnostmi a novými technologiemi, které postupně přicházely a stávaly se součástí učebních osnov. Také to bylo dáno zájmem a potřebou zákazníků, kteří tento úkon vyhledávali u vyučených kadeřnic. Bylo potřeba s nimi seznámit žáky a naučit je používat nové techniky, metody a poznatky tak, aby je byli schopni aplikovat v praxi. V současné době je toto téma v popředí v oboru vzdělávání Kadeřník. Přesto je potřeba se neustále vzdělávat v nových možnostech a předávat je studentům oboru.

VO 2: Výuka barvení vlasů neprobíhala stejně, jako je tomu v současnosti.

Výzkumná otázka VO2 byla také potvrzena. Výuka ani nemohla probíhat stejně jako dnes, protože technologie se neustále mění a přicházejí nové poznatky, kterým je třeba se přizpůsobit a osvojit si je.

Tím, že barvení vlasů nebylo tak žádané a byly jen velmi omezené možnosti z materiální stránky, nemohla se výuka srovnávat s tou dnešní. Žáci se sice seznamovali v teorii i praxi s barvením vlasů, ale praktikovali ho jen velmi málo. Věnovali se spíše úkonům, které byly v té době žádané z řad zákazníků, a na ty byli i více připravováni. To vše se začalo měnit v době, kdy přicházely nové prostředky k barvení vlasů. S novými prostředky bylo třeba i nových praktických a teoretických znalostí. Sami vyučující a mistři se museli v této oblasti dovzdělávat, i když to z počátku nebylo nijak snadné. Výrobci sice přicházeli s novými barvami, ale chyběly možnosti školení a seminářů.

V současnosti je ve výuce velký rozdíl. Školy si mohou vybrat, s jakým materiálem budou pracovat. Učitelé odborného výcviku a odborných předmětů mohou navštěvovat nespočet školení, kurzů, seminářů, technologických cvičení, kde jsou seznamováni s novými výrobky k barvení vlasů, novými technikami barvení. Můžou si osvojit nové trendy, které k nám

přicházejí ze zahraničí a stejně rychle tyto informace předat žákům. K dispozici je více metod vyučování a možností, jak prezentovat informace žákům. Dříve si žáci museli velkou část informací zafixovat do paměti a díky absenci učebního materiálu nebyla taková možnost opakování. Dnes díky technickým vymoženostem můžou obor kadeřník studovat i žáci, kteří nemají tak dobré studijní výsledky a na pochopení potřebují více času a opakování.

VO 3: Časová dotace se nezměnila, nepromítly se do ní žádné změny od platnosti RVP.

Výzkumná otázka VO3 se nepotvrdila. Bylo zjištěno, že došlo k navýšení časové dotace na výuku barvení vlasů ve všech odborných předmětech i odborném výcviku. Nejvyšší navýšení činilo i 40%, což ukazuje, že barvení vlasů je jedním z nedůležitějších témat, které se v oboru žáci učí, a jeho důležitost stoupá.

Závěr

Tato práce byla celkově zaměřena na barvení vlasů. V teoretické části byla rozpracována historie barvení vlasů od počátku po současnost s tím, že se získané informace dají použít jako výukový materiál pro obor Kadeřník nebo nástavbové studium v oboru Vlasová kosmetika. Jako učitelka odborných předmětů s těmito získanými informacemi už dlouho pracuji, protože učebnice jsou nedostatečné nebo nejsou k dispozici vůbec. Informace z historie jsem shromažďovala několik let, největší problém byl dodatečně zpětně najít zdroje a uvést je tak, aby vše splnilo danou normu.

Dále byly zpracovány prostředky k barvení vlasů, které s historií souvisí. K tomu všemu bylo potřeba vysvětlit, jak funguje struktura vlasu a přirozená barvu vlasu tak, aby i laik pochopil, jak to vlastně ve vlasech funguje.

Praktická část se věnuje vývoji výuky barvení vlasů, a to jak v teorii, tak v odborném výcviku. Pomocí rozhovorů s odborníky z praxe, kteří byli schopni podat informace o tom, jak výuka probíhala, co se učili, jak se výuka měnila, co ji ovlivnilo, jak oni sami vyučovali, když se sami stali učiteli či mistry odborného výcviku. Snažila jsem se, aby vypovídali odborníci s dlouholetou praxí, kteří později sami působili jako pedagogové, což se mi podařilo. Největším přínosem této práce byly prováděné rozhovory s těmito odborníky a jsem ráda, že jsem si zvolila právě tenhle způsob výzkumu. Obě hypotézy týkající se rozhovorů byly potvrzeny. Kompletní přepis rozhovorů je součástí příloh této práce.

Praktická část byla rozšířena o menší dotazníkové šetření. Téma souviselo se změnou časové dotace výuky učební látky barvení vlasů po zavedení RVP pro učňovské školství. Zde nebyla hypotéza potvrzena a bylo zjištěno, že se RVP do změny časové dotace výrazně promítlo a nastaly zde tedy změny. Tento fakt by se dal přisuzovat poptávce po úkonu barvení vlasů z řad klientů. Tabulkové vyhotovení zpracovaných dotazníků je také součástí příloh této práce.

Seznam použitých a prostudovaných informačních zdrojů:

Publikace:

ARENBERGER, Petr a kolektiv. *Klinická trichologie*. Maxdorf. ISBN 80-85912-87-2.

BARTOŠOVÁ, Ludmila, JORDA, Vladimír, ŠTÁVA, Zdeněk. *Choroby vlasů a ovlášené kůže*. Avicentrum, zdravotnické nakladatelství, n.p., 1982. IBSN 08-065-6.

CAHÁK, Pavel. *Kadeřnický slabikář*. Šar, spl. s.r.o. Olomouc, 1999.

FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Portál. Praha 2000. IBSN 80-7178-367-6.

FEŘTKOVÁ, Vlasta a kolektiv. *Kosmetika v teorii a praxi*. Maxdorf. ISBN 80-85800-20-9.

GROMBÍŘOVÁ, Petra. *Vliv barvení na strukturu vlasů*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, fakulta technologická. Vedoucí práce Ing. Jana Sedlaříková, Ph.D.

HŮLSKEN, M. a kolektiv. *Příručka pro kadeřnice*. Haan-Gruiten (Germany), 2003. IBSN 80-86706-12-5.

JANSSEN, Mary Beth. *Přírodní péče o vlasy*. Praga, Praha 1999. IBSN 80-7205-123-7.

MUDr. MACHÁČEK, Vladimír a kolektiv. *Kosmetika*. II. přepracované vydání. Praha, 1974. IBSN 08-31-54-011-74.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada Publishing a.s. 2006. IBSN 80-247-1362-4.

PETERKA, Emanuel, KOCOUREK, František, PODZIMEK, Miloslav. *Materiály pro učební obor Kadeřník*. Informatorium, 2004, IBSN 80-85427-85-0.

POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie I. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 2003. IBSN 80-7333-006-7.

POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie II. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 2003. IBSN 80-7333-010-5.

POLÍVKA, Ladislav, KOMENDOVÁ, Helena, PECH, Václav, VALÁŠEK, Jiří. *Technologie III. pro učební obor kadeřník*. Informatorium, Praha 1999. IBSN 80-86073-51-3.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Portál, Praha 1995. IBSN 80-7178-029-4.

ROZSÍVALOVÁ, V.: *Kosmetika I*, 2000, IBSN 80-86073-71-8.

SHERROW, Victoria. *Enciklopedia of hair a culturool history* .Wesport, Conn. Greerwood Press 2006. IBSN 10:0313331456.

Internetové zdroje:

Clairol: clairol.com [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <https://www.clairol.com/en-US/>

JCOS s.r.o.: Kaaral.cz [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <http://www.kaaral.cz/index.php/component/content/article/12-kaaral-profesional/12-kaaral-profesional-menu>

Loreal: loreal.com/group/history [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <http://www.loreal.com/group/history/1909-1956>

Metodické materiály pro obory vzdělávání Kadeřník, Kosmetické služby, Vlasová kosmetika [online]. [cit. 2016-11-24]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/publikace/publikace_69final.pdf

Podnikatel.cz [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/jako-kadernik-zacinal-v-60-letech-za-675-korun-mesicne-ted-je-znamy-i-ve-svete/>

Single color [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <http://www.barevnekridy.cz/barevne-kridy-joyous/podle-barev/single-color-jednobarevne-kridy-na-vlasy/>

Top crazy [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <http://www.top-crazy.cz/product/zbozi-dle-barvy/bila/uv-svitici-a-barevna-rasenka-na-vlasy/1372>

Vmd-drogerie [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <https://www.vmd-drogerie.cz/barpon-pastel-preliv-na-vlasy-dymovy-100-ml/>

Přílohy

Příloha 1 – Dopis zasílaný osloveným školám

Dobrý den,

v rámci své bakalářské práce Vás žádám o vyplnění následující tabulky. Jedná se o zjištění informací o časové dotaci učební látky barvení vlasů v oboru kadeřník na vaší škole. Zjistěte rozdíly v časové dotaci před zavedením RVP a po jeho zavedení roku 2009.

Prosím Vás tímto o brzkou odpověď.

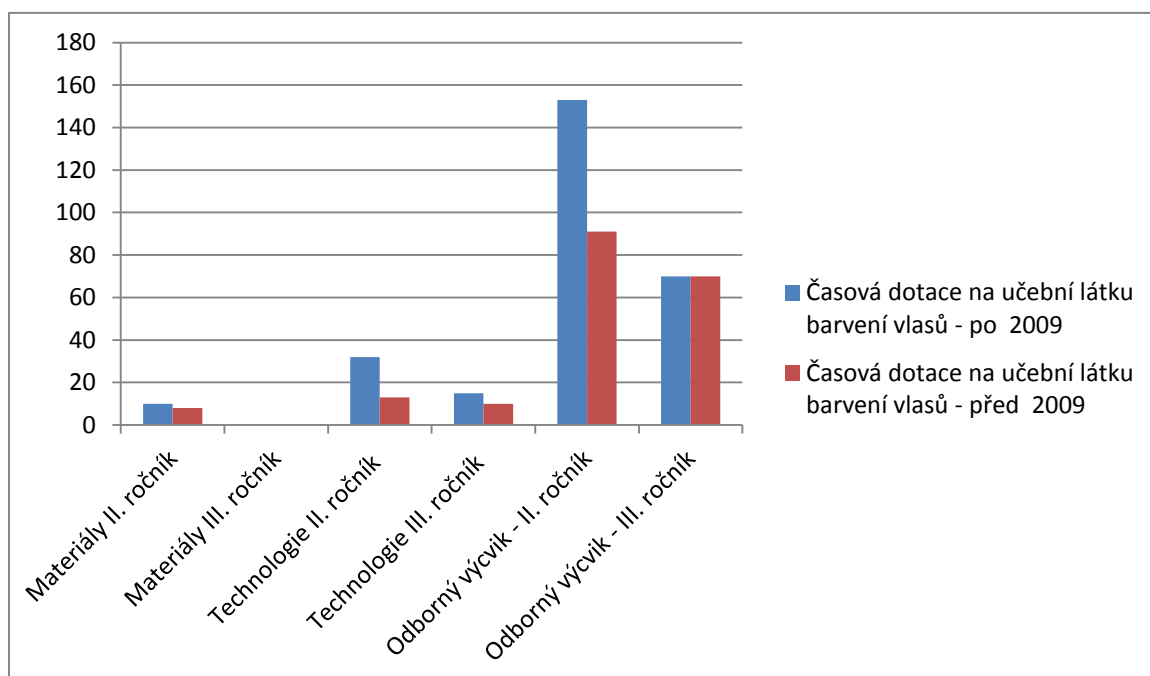
S pozdravem

Lucie Císařová Severočeská střední škola s.r.o.

Příloha 2 – Tabulkové a grafické zpracování dotazníků

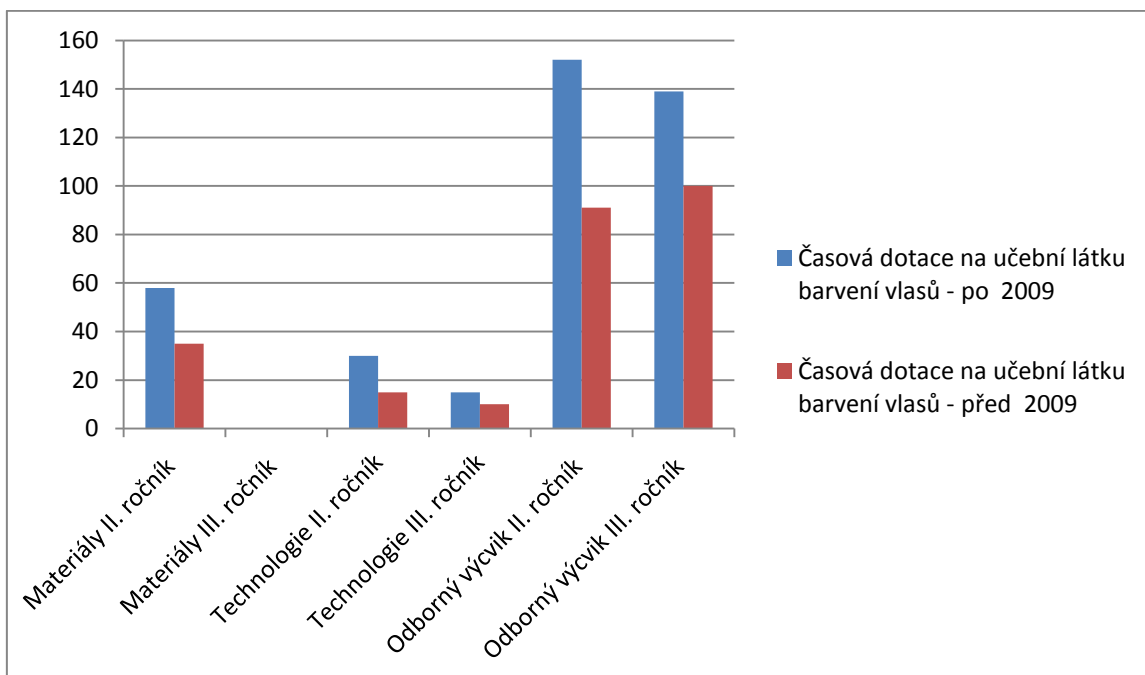
SOŠ Litvínov - Hamr

Název školy	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět
Střední odborná škola Mládežnická 236 Litvínov-Hamr	Materiály	Materiály	Technologie	Technologie	Odborný výc.	Odborný výc.
	II. ročník	III. ročník	II. ročník	III. ročník	II. ročník	III. ročník
Časová dotace na učební látku barvení vlasů po roce 2009	10	0	32	15	153	70
Časová dotace na učební látku barvení vlasů před rokem 2009	8	0	13	10	91	70
Od kterého roku je na Vaší škole obor kadeřník:	1991					

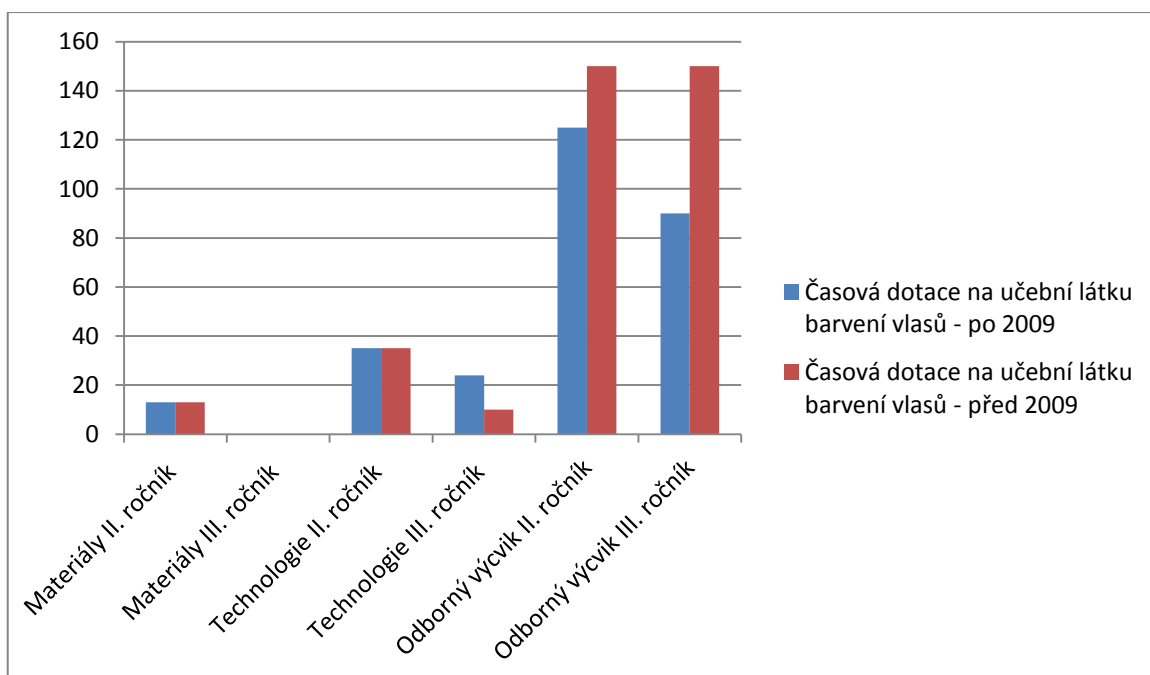
SOŠ a SOU Řemesel Kutná Hora

Název školy	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět
SOŠ a SOU řemesel, Čáslavská 202, Kutná Hora 28401	Materiály II. ročník	Materiály III. ročník	Technologie II. ročník	Technologie III. ročník	Odborný výc. II. ročník	Odborný výc. III. ročník
Časová dotace na učební látku barvení vlasů po roce 2009	58	0	30	15	152	139
Časová dotace na učební látku barvení vlasů před rokem 2009	35	0	15	10	91	100
Od kterého roku je na Vaší škole obor kadeřník:	2005					

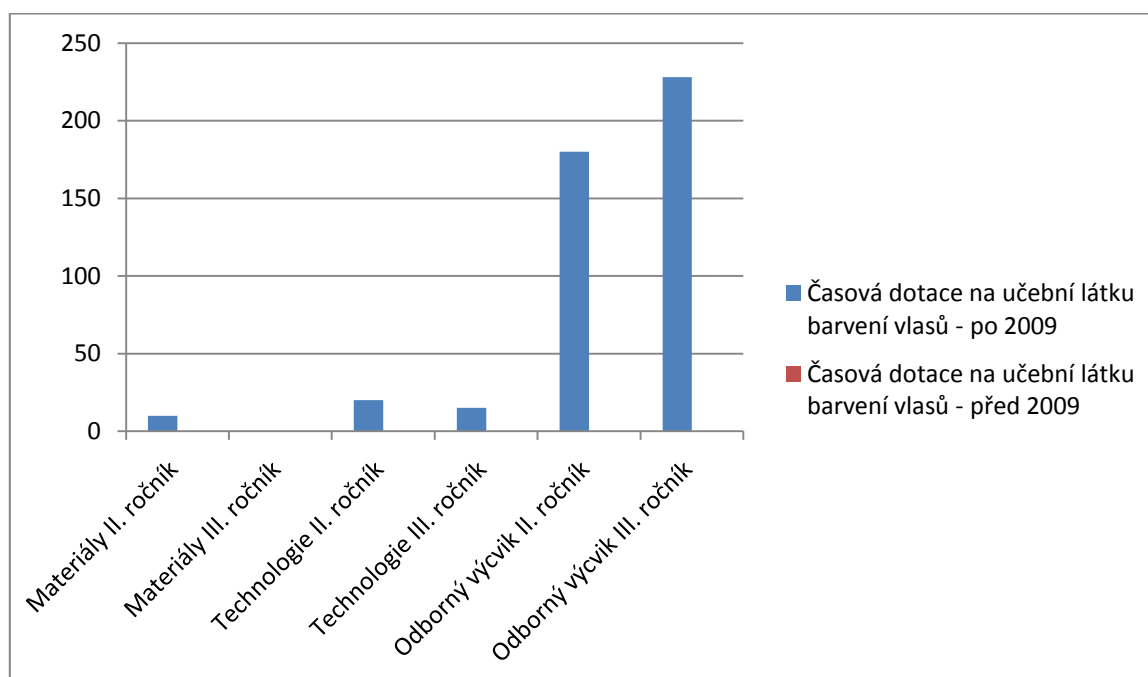
Severočeská střední s.r.o. Ústí nad Labem

Název školy	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět
Severočeská střední s.r.o. Bělehradská 58 Ústí nad Labem	Materiály II. ročník	Materiály III. ročník	Technologie II. ročník	Technologie III. ročník	Odborný výc. II. ročník	Odborný výc. III. ročník
Časová dotace na učební látku barvení vlasů po roce 2009	13	0	35	24	126	90
Časová dotace na učební látku barvení vlasů před rokem 2009	13	0	35	10	150	150
Od kterého roku je na Vaší škole obor kadeřník:	1993					

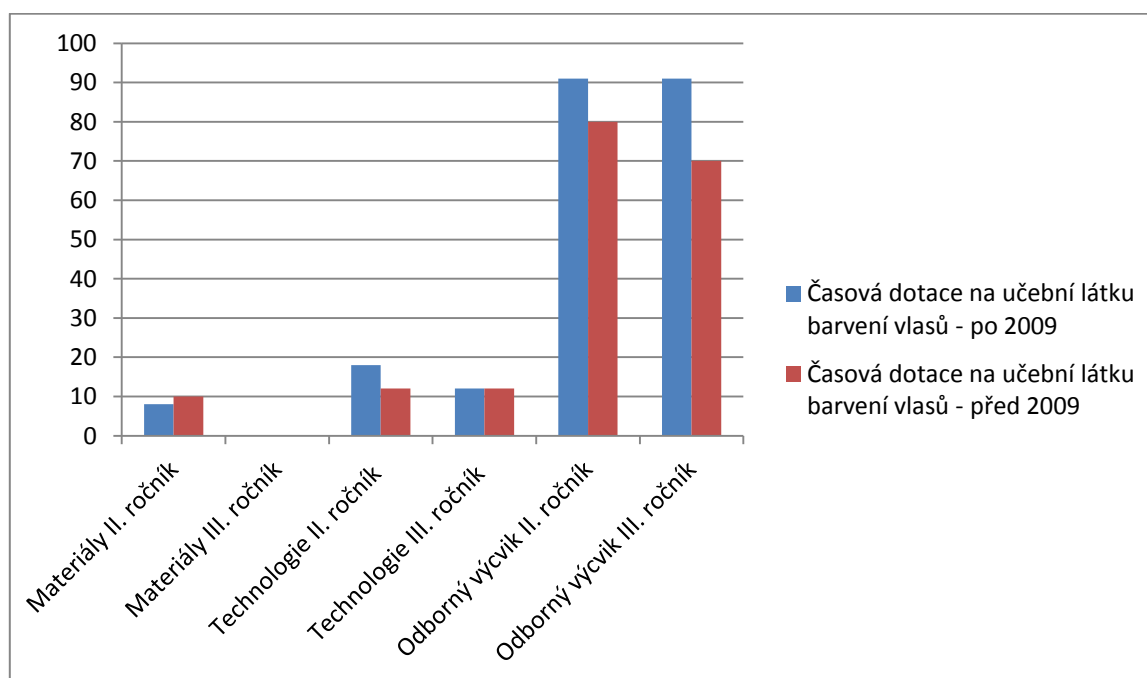
Střední škola obchodu a služeb Teplice

Název školy	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět
Střední škola obchodu a služeb Teplice	Materiály	Materiály	Technologie	Technologie	Odborný výc.	Odborný výc.
	II. ročník	III. ročník	II. ročník	III. ročník	II. ročník	III. ročník
Časová dotace na učební látku barvení vlasů po roce 2009	10	0	20	15	180	228
Časová dotace na učební látku barvení vlasů před rokem 2009	/	/	/	/	/	/
Od kterého roku je na Vaší škole obor kadeřník:	2009					

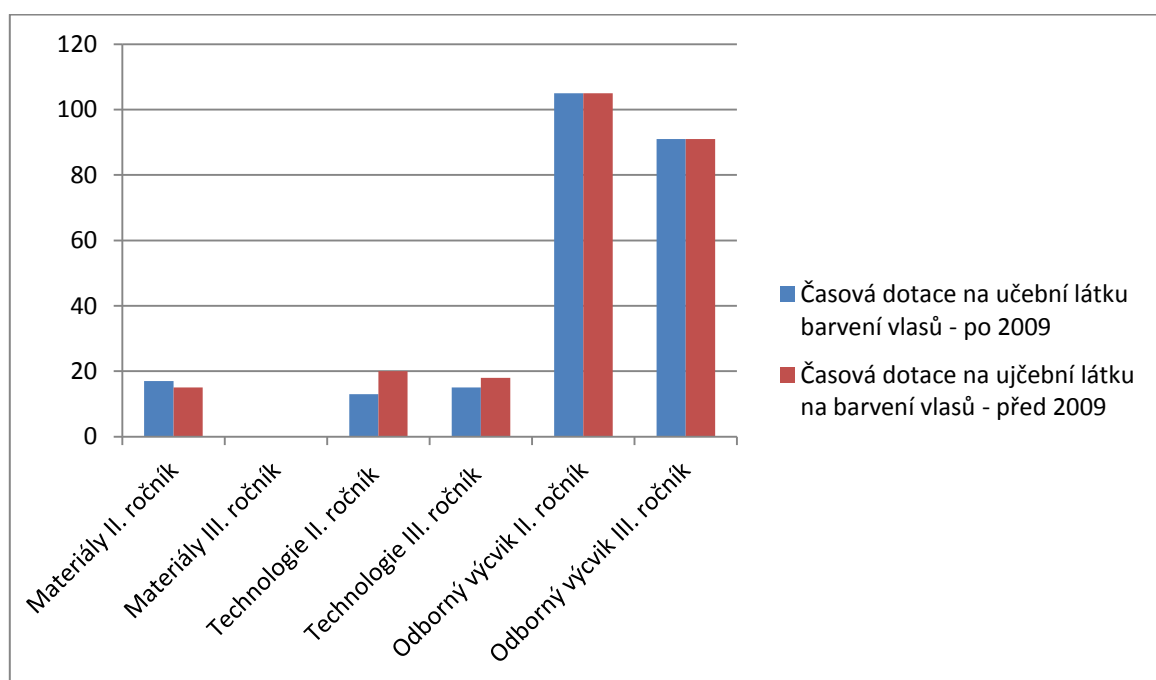
Střední škola a mateřská škola Litoměřice

Název školy	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět
Střední škola a mateřská škola o. p. s. Litoměřice	Materiály	Materiály	Technologie	Technologie	Odborný výc.	Odborný výc.
	II. ročník	III. ročník	II. ročník	III. ročník	II. ročník	III. ročník
Časová dotace na učební látku barvení vlasů po roce 2009	8	0	18	12	91	91
Časová dotace na učební látku barvení vlasů před rokem 2009	10	0	12	12	80	70
Od kterého roku je na Vaší škole obor kadeřník:	1991					

Střední škola řemesel a služeb Děčín

Název školy	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět	Předmět
Střední škola řemesel a služeb, Děčín IV, Ruská 147 p.o.	Materiály II. ročník	Materiály III. ročník	Technologie II. ročník	Technologie III. ročník	Odborný výc. II. ročník	Odborný výc. III. ročník
Časová dotace na učební látku barvení vlasů po roce 2009	17	0	13	15	105	91
Časová dotace na učební látku barvení vlasů před rokem 2009	15	0	20	18	105	91
Od kterého roku je na Vaší škole obor kadeřník:	1946					

Příloha 3 – Přepis rozhovorů s respondentkami

Paní Hana

Ročník narození: 1939

Rok vyučení v oboru: 1954

Délka práce v oboru: 61 let (stále na částečný úvazek pracuje)

Doba, při níž působila jako MOV: 1994 až 2004

Jak probíhala výuka kadeřnického řemesla v roce, kdy jste studovala?

Já jsem se učila jeden rok, až ti co přišli po nás, se učili tři roky, tak jak je tomu dneska. Neměli jsme školu a praxi, jako je tomu nyní, ale hlavně praxi. Do školy jsme chodili jednou za týden na Občanskou výchovu a na Tělocvik. Moje kamarádka Marta, chodila o rok později a ona, už to měla na tři roky, tak jak to je dneska.

Kde jste navštěvovala učiliště?

Výuka probíhala na tehdejší chemické škole v Děčíně.

Jak a kde probíhala výuka praxe?

Praxe probíhala na provozovně, a to od 7 do 12 hodin a od 13 do 18 hodin. Trávili jsme na provozovně celý den. Na starost nás měl jeden mistr a ten nás učil všechno. Lidé se chodili stříhat zadarmo. Bylo to po válce a o naše služby byl velký zájem. Nestalo se, že by nebyla práce. Celý den jsme se téměř nezastavili.

Kdy jste jako učni začali pracovat se zákazníky?

První půlrok jsme se učili navzájem sami na sobě, ale pak už jsme nastoupili k zákazníkům. Jak říkám, byl o nás zájem, takže jak jsme něco uměli, hned jsme museli brát zákazníky. Každé ráno už na nás čekala fronta lidí před kadeřnictvím

Půl roku po vyučení jsme pak pracovali v kadeřnictví za poloviční ceny. Pak jsme hned šli do běžného provozu, kde jsme dodnes.

Seznamoval vás vyučující s teorií v praktickém vyučování?

Během tréninku nám teorii vykládal pan mistr. Nic jsme si nezapisovali, museli jsme poslouchat a vnímat, co říká. Když pak přišly nějaké novinky, tak nás s nimi seznamovala manželka pana ředitele, paní Hrbková. Byla to tak zvaně paní na úrovni a o novinky se hodně zajímala.

Co jste se dozvěděli zajímavého z historie barvení vlasů od učitele odborných předmětů?

Historii jako takovou jsme vůbec neměli. Něco si pamatuji z vyprávění pana mistra a pak od mojí babičky a maminky. Když jsem pak pracovala sama jako mistrová, tak jsem o historii barvení vyprávěla svým studentkám a ony naopak zase zasvěcovaly mě do nových trendů. Tím, že se o obor zajímaly a neustále chtěly něco nového zkoušet, byly jsme v novinkách kolikrát napřed než moje vrstevnice v kadeřnictví.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od mistra?

Mluvil o přírodních barvivech na vlasy. Pamatuji si na henu a pak různé bylinné prostředky, jako je heřmánek, cibule.

Pracovali jste na praxi s přírodními barvivy?

Věděla jsem o henně, pan mistr o ní mluvil, ale nebyla nikde k dostání. Zákaznice by si ji musela přinést sama. U nás k dostání nebyla, jediné dovoz ze zahraničí. Některé zákaznice, když chtěly docílit rezavou barvu vlasů, tak si nosily šťávu z červené řepy. Tehdy tyhle odstíny nebyly.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii?

Neměli jsme teorii jako takovou, vše probíhalo v rámci praxe na provozovně.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v praxi?

Tak tehdy nebylo moc možností, jako tomu je dneska. Výběr odstínů byl malý, většinou se jednalo jen o přírodní hnědé odstíny, až po černou. Ještě složitější bylo odbarvování vlasů.

Pan mistr nám ukázal na zákaznici, jak se s barvou pracuje, a my si už musely poradit samy.

Bylo učivo náročnější v porovnání se současností?

Nevím, jestli náročnější, ale nebylo tolik možností. Žádné návody od výrobce jsme nečetli, všechno jen podle toho, co řekl mistr.

Určitě, vlasy se musely před každým barvením tak zvaně namořit. To se provádělo vatou namočenou v 9% peroxidu vodíku. Vlasy se tím otevřely a mohly přijmout barvu. Barva byla v lahvičkách tekutá. Na namořené vlasy se nanasla vatou tekutá barva. Často se stávalo, že barva tekla po kůži hlavy až do obličeje, když se jí dalo moc.

A jak jste se učili odbarvovat vlasy, jakými způsoby?

Používal se kysličník a k tomu se dávala čpavková voda. Bylo to tekuté a ze začátku se to zahušťovalo hladkou moukou. Později se přidávala plavopěna. To byl bílý prášek, který to všechno zahustil. Později přišel přípravek na odbarvení nazvaný Blondoran. Ale ten byl dost drastický na vlasy a často po tom vlasy odpadávaly.

Byly i jiné způsoby barvení vlasů?

Ještě byl k dostání Milpastel. To byly odstíny jako fialový, růžový, padlé listí, ořech, dýmový. Ten se používá dodneška, ale ve vylepšené formě. To byly barevné vodičky, kterými se vlas jen trochu natónoval. Tekutina se ředila s vodou podle intenzity odstínu. Když to zákaznice chtěla mít výraznější, tak se to nenaředilo tolik. Dávalo se to hlavně na šedivé a bílé vlasy. Po prvních dvou mytí se to vymývalo. Ale zákaznice si to mohly připravit i na doma.

V 70. letech přišly krémové barvy. To se dělaly první školení na barvení vlasů. Používal se k tomu kysličník v tabletkách, které se drtily a pak se rozpouštěly ve vodě. Byly jsme z nich nadšené, bylo víc odstínů, a hlavně se objevily první světlé barvy na vlasy. Už se nemusel používat čpavek.

Bylo potřeba se nějak vzdělávat v nových možnostech barvení vlasů?

Za mého mládí moc možností nebylo. Až časem, kdy přibyly možnosti, jsme začali navštěvovat tzv. školení. Kde nás seznamovali s novými trendy, postupy a možnostmi. Čím více firem bylo na trhu, také školení přibývalo. To, co jsem se naučila, jsem předávala pak žákům.

Pracovali jste na praxi s chemickými látkami?

Ano. Používal se kysličník a čpavek.

Byli jste seznámeni s bezpečností práce a manipulací s těmito látkami?

Základní věci, jak s chemikáliemi pracovat, nám řekl mistr.

Upravovali práci s barvicími látkami nějaké směrnice nebo pravidla?

Ne, o ničem takovém nevím.

Když jste sama působila jako mistr odborného výcviku, učila jste žáky o historii barvení vlasů?

Vyprávěla jsem jim o postupech a možnostech, které se používaly v letech mého studia. Taky jsem říkala o prvních krémových barvách, které se pak začaly používat později. To, co jsem se kdysi učila já, bylo pro moje žáky historií. Na co jsem si pamatovala, to jsem jim řekla.

Byla učební látka Barvení vlasů součástí učebních osnov?

Ano byla, od druhého ročníku.

Z pohledu mistra odborného výcviku, změnila se nějak bezpečnostní pravidla při zacházení s barvicími látkami na vlasy při Vaší výuce na praxi?

Jestli myslíte od té doby, co jsem chodila na učiliště já, tak ano. Z počátku mého mistrování se ještě určité chemikálie (například peroxid vodíku) musely ředit. K tomu se musely používat ochranné pomůcky, například plastové brýle. Později se začal vyrábět v emulzní formě, tak už to nebylo třeba. Ale ke každé chemické látce byl přiložený návod od výrobce a podle toho se postupovalo. Každopádně nebezpeční poleptání nebo jiného poškození pokožky už nebylo takové. Časem se totiž objednával materiál, který už nebylo třeba upravovat jako dřív. Stačilo podle návodu smíchat dvě složky a barva nebo odbarvovač se mohly použít. Nehrozilo takové riziko jako dřív.

Kdybyste měla posoudit rozdíly možností barvení vlasů z dob Vašich učňovských let a dnešních studentů, v čem by spočívaly?

Určitě v možnostech. Dříve bylo málo prostředků a muselo se improvizovat. V současnosti je všeho hodně a můžeme si vybírat. Dříve dodávala jen jedna firma, dnes je jich spousta. Ale důležité je, že dříve jsme museli mít víc znalostí o chemikáliích a o tom jak s nimi pracovat, aby to nepoškodilo vlasy a pokožku. Dneska ani není potřeba znát složení chemických látek, které jsou v barvách a odbarvovačích. Vše se jen míchá podle výrobce a o nic se nemusíme

starat. Tehdy to chtělo více přemýšlet a uvážit rizik, co se může stát. Řekla bych, že ubylo zodpovědnosti.

Paní Květoslava

Ročník narození 1946

Rok vyučení v oboru 1964

Délka práce v oboru 52 let (stále pracuje)

Doba, při níž působila jako MOV – 1997 až 2000 (3 roky)

Jak probíhala výuka kadeřnického řemesla v roce, kdy jste studovala?

První rok jsme měli jenom školu a tak zvané dílny, tam jsme se učili sami na sobě základy. Druhý se střídal týden školy a týden praxe. Třetí rok jsme byli většinou jen na praxi. Praxe ve druhém ročníku probíhala na učňovské provozovně blízko školy. Byli jsme rozděleni na dámské a pánské. Ve škole jsme měli jen málo předmětů. Hlavní byly technologie, materiály a kreslení, pořád jsme kreslili. A pak byl předmět organizace a plánování, součástí toho bylo i něco jako chemie. Tyto předměty jsme pak měli i uvedené na vysvědčení. Nic víc.

Kde jste navštěvovala učiliště?

Chodila jsem na učiliště v Děčíně.

Jak a kde probíhala výuka praxe?

Druhý rok jsme chodili na školní provozovnu, kde nás učily dvě paní mistrové. Byli jsme rozděleni na skupiny a po dnech se střídala výuka pánského a dámského. Ještě pak jsme měli výuku pedikúry a vlásenkářské práce. Ze všeho jsme pak dělali závěrečné zkoušky. Ročníkové zkoušky jsme nedělali.

Kdy jste začali jako učni pracovat se zákazníky?

Hned ve druhém ročníku. Mistrové byly u nás a dohlížely na naši práci. Nešlo, abychom pracovali bez dohledu. Vždycky nám to mistrová ukázala a my pak pokračovali sami.

Seznamoval vás vyučující s teorií v praktickém vyučování?

Na to nebyl čas. Bylo hodně zákazníků a museli jsme pracovat. Jestli nám říkali něco z teorie, tak jedině při práci.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od mistra odborného výcviku?

Na praxi nic, spíš ve škole.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od učitele odborných předmětů?

No, něco jsme si tam říkali, ale už si to nepamatuju. Moc toho nebylo. Vždyť mi neměli ani učebnice, měli jsme jen vlastní zápisky toho, co nám říkala učitelka.

Pracovali jste na praxi s přírodními barvivy?

Kdepak, pracovali jsme jen s těmi českými tekutými barvivy, ke kterým se musel používat kysličník.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii?

No, jak říkám, učitelka nám diktovala do sešitů. Učebnice nebyly. A když už byly, tak je měly jen učitelky, k nám se nedostaly. Ten první rok jsme si hodně zapisovali, všechny postupy, míchání chemikálií. Prostě abychom to na té praxi pak mohli dělat.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v praxi?

Ze začátku všechno jen teoreticky v prváku. Ve druhém ročníku jsme si barvili vlasy navzájem a také jsme si dělali nákresy postupů. Ve třetím už jsme to museli umět, protože jsme pracovali za peníze na lidech. To už jsme byly jakoby hotové kadeřnice.

Bylo učivo náročnější v porovnání se současností?

Myslím si, že nás víc naučili a také nás víc cepovali. Museli jsme poslouchat.

Jak jste se učili odbarvovat vlasy, jakými způsoby?

Používal se čpavek a peroxid vodíku. Přidávala se plavopěna. Až hodně později přišel blondoran. Ale to až v 90. letech.

Byly i jiné způsoby barvení vlasů?

Jenom ty tekuté barvy. Až později přišly krémové, ale to trvalo.

Bylo potřeba se nějak vzdělávat v nových možnostech barvení vlasů?

Myslíte školení? To z počátku vůbec nebylo. A já tím, že jsem se orientovala na pánské, tak to vůbec nebylo. Kolegyně z dámského pak chodily po revoluci, do té doby nic moc nebylo.

Pracovali jste na praxi s chemickými látkami?

Byl peroxid vodíku neředěný, pak čpavková voda a nějaké ty dezinfekční prostředky.

Byli jste seznámeni s bezpečností práce a manipulací s těmito látkami?

Na praxi nás informoval mistr a to jsme si museli pamatovat. Když jsem pak nastoupila do práce, tak mě seznámil vedoucí provozovny. A stejně tak jsem to udělala, když jsme začala podnikat a zaměstnávat lidi na provozovně. Něco je zapsáno i v provozním řádě.

Upravovaly práci s barvicími látkami nějaké směrnice nebo pravidla?

Byly jen návody od výrobce, jinak nic. Na praxi jsme ani návody neměli, tam nám to řekl mistr a něco jsme si zapsali do notýsku, který jsme měli na praxi.

Když jste sama působila jako mistr odborného výcviku, učila jste žáky o historii barvení vlasů?

Na to nebyl čas. Holky pracovaly na lidech a to nějaká historie jde stranou. Jen když se někdo opravdu zajímal a ptal se konkrétně, tak jsem zavzpomínala, ale nic víc.

Byla učební látka Barvení vlasů součástí učebních osnov?

Ke mně na provozovnu chodila děvčata, co už musela něco umět a barvení mezi to určitě patřilo. Chodily sem druhandy a třetandy a ty o barvení věděly dost. Takže určitě to součástí osnov bylo od druhého ročníku.

Z pohledu mistra odborného výcviku, změnila se nějak bezpečnostní pravidla při zacházení s barvicími látkami na vlasy při Vaší výuce na praxi?

No, dneska jsou u všeho podrobné návody od výrobce. Dřív jsme si všechny chemikálie připravovali sami, sami si ředili roztoky peroxidu. Dneska si objednáte už hotové roztoky a jenom si to smícháte podle potřeby. Jsou ochranné pomůcky pro kadeřnici. Dříve byl problém i s obyčejnými rukavicemi. Často jsme měli poleptané prsty, to už dneska nehrozí. Jediná základní věc zůstala stejná a tou je opatrnost při práci s chemikáliemi.

Kdybyste měla posoudit rozdíly možností barvení vlasů z dob Vašich učňovských let a dnešních studentů, v čem by spočívaly?

Tak to jsou velké rozdíly. Dříve to bylo hodně omezené a ani o barvení nebyl takový zájem. Dneska je to jedno z hlavního, co musí kadeřnice umět a znát. Ty možnosti jsou veliké a každá kadeřnice si může vybírat z velkého množství sortimentu. Firmy se předhánějí v distribuci výrobků pro barvení vlasů. Na učilišti berou několik firem, aby se žáci naučili pracovat s co nejvíce materiálem. Sami si pak můžou určit, s čím budou pracovat po škole.

Jsou i výrobky pro alergiky, to dříve opravdu nebylo.

Paní Jaroslava

Ročník narození 1947

Rok vyučení v oboru: 1965

Délka práce v oboru: 52 let (stále na částečný úvazek pracuje)

Doba, při níž působila jako MOV: 2001 – 2010

Jak probíhala výuka kadeřnického řemesla v roce, kdy jste studovala?

Chodili jsme na kadeřnické učiliště a měli jsme týden školu a týden praxe. Učiliště bylo tříleté. Ve škole jsme se učili teorii a na odborném výcviku praxi.

Kde jste navštěvovala učiliště?

Chodila jsem na učiliště do Děčína.

Jak a kde probíhala výuka praxe?

Probíhalo to na učňovské provozovně, kde nás učil mistr a mistrová. Nebylo to rozdělené na pánské a dámské oddělení. Vše probíhalo dohromady. Mistrová nebo mistr nám ukazovali jednotlivé úkony a my je napodobovali.

Kdy jste začali jako učni pracovat se zákazníky?

První rok jsme pracovali sami na sobě. Až ve druhém ročníku začaly chodit zákaznice; a to jsme už pracovali na nich. Mistrová vždycky někoho určila, podle toho, jak jsme na tom byli se zručností. Samozřejmě na nás při práci dohlíželi.

Seznamoval vás vyučující s teorií v praktickém vyučování?

Jestli ano, tak hodně málo a nepsali jsem si to nikam, museli jsme si to pamatovat.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od mistra odborného výcviku?

Nepamatuji si, že by nám někdo něco říkal o historii barvení vlasů.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od učitele odborných předmětů?

Něco jsme si zapisovali o hodinách do sešitu, ale už si nepamatuji, co to bylo. Povídali jsme si o henně, ale nebyla k dostání, takže jsme ji nepoužívali.

Pracovali jste na praxi s přírodními barvivy?

Ne, vůbec jsme je nepoužívali. Jediné, s čím jsme pracovali, byly tekuté chemické barvy.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii?

Měli jsme předmět Technologie a materiály, což byly odborné předměty k oboru. Do sešitu jsme si zapisovaly postupy práce a také informace o chemikáliích, které se používaly na provozovně.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v praxi?

Pamatuji si, že se barvilo tekutými barvami. Nezapomenu, jak to zákaznicím teklo po hlavě, nebylo to totiž ničím zahuštěné. A nejdříve se vlasy musely namořit, aby tu tekutou barvu do sebe vsákly. Aby byl vlas otevřený. Používala se vata namočená v roztoku peroxidu a stejně se pak dávala i tekutá barva, také pomocí namočené vaty. Většinou se jednalo o přírodní odstíny. Časem se začaly používat barevné pastely. Těmi se vlasy přelévaly, aby chytily daný odstín. Byly to odstíny do růžova, kouřova, červená, fialová....

Bylo učivo náročnější v porovnání se současností?

Dneska to mají hodně jednoduché. Dneska dostanou studenti do rukou barvu v krabičce a mají tam všechno. Všechno je už namíchaný, nic nemusí míchat. Peroxid už není tekutý, je zahuštěný, neteče to po hlavě. Už se nepoužívají zapáchající látky, jako byl čpavek. Také se víc vyskytovaly alergické reakce na chemikálie, což už dneska také není tolik.

Jak jste se učili odbarvovat vlasy, jakými způsoby?

Používal se koncentrovaný peroxid vodíku. Na provozovnu se dovážel jako 30% a my jsme si ho museli naředit na menší koncentrace. Pomocí hustoměru jsme si měřili, aby to bylo správně. K tomu se dávala plavopěna a také jsme přidávali čpavek. Byl to vždycky velký zápach, až mi bylo zákaznic líto.

Byly i jiné způsoby barvení vlasů?

Jen tekuté barvy a pastely. A to pastely přišly až později. Časem přišly na trh barvy krémové v malých tubičkách. K těmto barvám se přidával peroxid vodíku v tabletách. Tabletky se musely rozbít a rozpustit ve vodě.

Pak si také pamatuji, že byla barva na prádlo, na vybělení, která se dala použít i na vlasy. Byl to modrý prášek, který se dával v malém množství do vody. Když jsme ho použili víc, byla barva do modra a drželo to i na vlasech.

Bylo potřeba se nějak vzdělávat v nových možnostech barvení vlasů?

Chodilo se na školení, ale až později, když se objevilo více firem s produkty pro kadeřnictví. Nejvíce školení bylo po revoluce v 90. letech. S učenkami jsem na školení chodila pravidelně.

Pracovali jste na praxi s chemickými látkami?

Ano. Používal se peroxid vodíku 30%, který jsme ředili, a také čpavková voda.

Byli jste seznámeni s bezpečností práce a manipulací s těmito látkami?

Musela se dodržovat bezpečnost práce. Bylo nebezpečné, kdyby koncentrovaný peroxid stříknul do oka nebo poleptal kůži. To bylo hned, když jsme nedávali pozor.

Upravovaly práci s barvicími látkami nějaké směrnice nebo pravidla?

Na provozovně nás proškolil mistr. Museli jsme pak dodržovat určená pravidla, když jsme s chemikáliemi pracovali. Například jsme museli mít rukavice. Všechno se dělalo pod dozorem, nic jsme nesměli sami.

Když jste sama působila jako mistr odborného výcviku, učila jste žáky o historii barvení vlasů?

No, učila jsem je o tom, s čím jsme pracovali dřív. Povídali jsme si o moření vlasů, o tekutých barvách. Taky jsem jim vyprávěla o prvních krémových barvách, které byly hodně hutné a špatně pronikaly do vlasů. Když jsme chtěli zkontrolovat, jak barva působí, museli jsme hřebenem stáhnout nános barvy z vlasů a pak to teprve bylo vidět.

Byla učební látka Barvení vlasů součástí učebních osnov?

Když jsem dělala mistrovou, tak ano. Barvení bylo v osnovách od druhého ročníku. Ale učeny se chtěly barvit už v prvním ročníku, tak jsme to dělali s předstihem.

Z pohledu mistra odborného výcviku, změnila se nějak bezpečnostní pravidla při zacházení s barvicími látkami na vlasy při Vaší výuce na praxi?

Práce s chemikáliemi nebyla už tak nebezpečná, jako za mých učňovských let, a nebylo tolik chemikálií, se kterými učni přišli do styku. Přesto se všechno muselo dělat pod dozorem mistra, takže bych řekla, že se nezměnily.

Kdybyste měla posoudit rozdíly možností barvení vlasů z dob Vašich učňovských let a dnešních studentů, v čem by spočívaly?

Určitě v možnostech. Za našeho studia nebylo tolik možností. Používaly se jen tekuté barvy a pastely, ale více se pracovalo s chemikáliemi a muselo se víc přemýšlet o důsledcích. Dneska je těch možností o mnohem víc. Prakticky se nemusí o nic starat, všechno je připravené a namíchané. Alergické reakce hrozí jen minimálně. Když nevyhovuje barva, zvolí se jiná od jiného výrobce. Dříve se nedalo vybírat, nebylo z čeho.

Paní Věra

Ročník narození: 1949

Rok vyučení v oboru: 1968

Délka práce v oboru: 47

Doba, při níž působila jako MOV: 1975 až 1980

Jak probíhala výuka kadeřnického řemesla v roce, kdy jste studovala?

Učila jsem se na tříletém učilišti. Výuka probíhala první dva ročníky týden škola a týden praxe. Poslední třetí rok už probíhal čistě na provozovně. V září následujícího roku se pak dělaly závěrečné zkoušky. Dodneška si pamatuji, jak jsme začínali tréninkem zápěstí a cvakáním nůžkami. A také veškeré prázdniny a volna jsme chodili pracovat do provozovny.

V učilišti nás ještě dělili na dámské kadeřnice a na holiče, ty se učily hlavně pánské. Já se pánské vůbec neučila, byla jsem mezi kadeřnicemi.

Kde jste navštěvovala učiliště?

Studovala jsem v Děčíně na učilišti. Spadali jsme nejdříve pod Dům služeb a později pod Hygii, což byl podnik, pod který spadaly kadeřnice.

Jak a kde probíhala výuka praxe?

V prvním ročníku jsme navštěvovaly provozovnu školy, kde jsme se učily základy. Podobně tomu bylo ve druhém ročníku, ale tam už jsme pracovaly na sobě a na modelkách. Také jsme se mohly připravovat na různé soutěže. Na starost nás měly mistrové odborného výcviku. Od třetího ročníku nás rozdělili na klasické provozovny. Jednalo se o velké provozovny, kde pracovalo hodně zaměstnanců. Přímou na provozovně mezi zaměstnanci. Na starost nás měli přímo zaměstnanci, neměly jsme žádné mistry. Se vším důležitým nás seznámil vedoucí provozovny. Bylo nás tam šest učnic.

Na konci prvního a druhého roku se dělaly ročníkové zkoušky a ve třetím ročníku závěrečné.

Kdy jste začali jako učni pracovat se zákazníky?

Až ve třetím ročníku. I když ty šikovné mohly brát zákazníky už ve druhém ročníku na provozovně učiliště. Ale to nemohl každý. Většinou jsme jenom koukaly, anebo byly tzv. k dispozici. To se myly hlavy, nanášela barva, držely natáčky a tak podobně. Zákazníci

na provozovnu školy chodili zdarma. Ve třetím ročníku na provozovně jsme za svou práci pobíraly i plat. A nebylo to málo. Třeba 600 nebo 700 korun, což na tu dobu bylo dost peněz.

Seznamoval vás vyučující s teorií v praktickém vyučování?

Ano v prvním a druhém ročníku, nás teorii učily mistrové na praxi. Ve třetím ročníku už ne.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od mistra odborného výcviku?

Historií se moc nezaobíral, spíš jsme brali věci ze současnosti, co se používalo.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od učitele odborných předmětů?

Učily jsme se o heně a heřmánku, který se dával na světlé vlasy pro zesvětlení, ale víc nic.

Pracovali jste na praxi s přírodními barvivy?

Pamatuji si přírodní barvivo hena a pak nějaké bylinky, ale to jsme si jen povídaly, nepracovaly jsme s nimi. Až po revoluci, to už jsem podnikala, si zákaznice henu přinesla sama a já s ní barvila.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii?

Měly jsme odborné předměty Technologii a Materiály. Taky předmět Zdravověda. Také jsme měly sešity, kam jsme si zapisovaly zápisky, které říkala učitelka. Učebnice nebyly, anebo si na ně nepamatuji. To, co jsme si říkaly v teorii, jsme pak používaly v praxi.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v praxi?

Musely jsme se hodně koukat a to jak na provozovnách školy, tak pak i na těch velkých ve městě. Vždy nám mistr ukázal postup. Používaly se tekuté barvy v lahvičkách a předtím se vlasy musely namořit peroxidem, pak se to umylo a nanasla se tekutá barva vatou. Bylo to složité, hlavně když měla zákaznice odrosty. Vše se muselo promýšlet.

Učili nás, jak si naředit chemikálie a použít je k barvení.

Až když jsem pracovala v 70. letech, tak přišly první krémové barvy od firmy Schwarzkopf.

Bylo učivo náročnější v porovnání se současností?

Myslím si, že na praxi, co se týká barvení, tak určitě. Musel se dávat pozor při ředění látek, pak při nanášení. Když se barvily odrostlé vlasy, nesmělo se barvivo dostat na už jednu barvenou část, jinak by to chytlo jinak, a to výrazně. Řekla bych, že to chtělo víc opatrnosti také při ředění chemikálií, což dneska už není.

Jak jste se učili odbarvovat vlasy, jakými způsoby?

Používal se jen jeden způsob, a to pomocí plavopěny s kapkou čpavku a peroxidem vodíku. Odstíny chytaly do žluta a hodně ničily vlasy. Nikdy se nedocílilo úplně světlé barvy, vždy jen zlaté. Pak se začal používat blondoran, což je obdoba dnešního odbarvovacího prášku, ale to až mnohem později.

Byly i jiné způsoby barvení vlasů?

Jen krátkodobé tónovače, jinak nic jiného nebylo.

Bylo potřeba se nějak vzdělávat v nových možnostech barvení vlasů?

Až když přišly krémové barvy, tak se pořádaly školení. Na ty nás posílal podnik. Barvy byly sice krémové, ale ten krém byl hutný, šedý a musel se dát velký nános na vlasy. Ale byly to vítané novinky a my je přijímaly s nadšením změny.

Pracovali jste na praxi s chemickými látkami?

Ano s peroxidem a čpavkem.

Byli jste seznámeni s bezpečností práce a manipulací s těmito látkami?

V rámci praxe si na nic nepamatuji, spíš ve zdravotově ve škole.

Upravovaly práci s barvicími látkami nějaké směrnice nebo pravidla?

Jestli ano, tak je znal vedoucí provozovny nebo mistrové a ty nás s nimi seznamovali.

Když jste sama působila jako mistr odborného výcviku, učila jste žáky o historii barvení vlasů?

Ne. Měla jsem na starost učenky, na které jsem dohlížela na praxi. Byla to děvčata ve třetím ročníku, která pracovala v našem kadeřnictví jako ostatní kadeřnice. Na nic takového nebyl čas. Jen jsem je hlídala a kontrolovala.

Byla učební látka Barvení vlasů součástí učebních osnov?

To nevím, ale ve třetím ročníku už musely na provozovně zvládat barvení sami, takže asi ano.

Když bylo něco složitějšího, tak se učenky koukaly, jinak už musely pracovat samy a já to pak jen kontrolovala.

Z pohledu mistra odborného výcviku, změnila se nějak bezpečnostní pravidla při zacházení s barvicími látkami na vlasy při Vaší výuce na praxi?

Pořád je s tím seznamoval vedoucí provozovny, když jsem se učila já i když jsem už pracovala.

Kdybyste měla posoudit rozdíly možností barvení vlasů z dob Vašich učňovských let a dnešních studentů, v čem by spočívaly?

Víte, dřív to bylo trochu jinak. Na velké provozovně bylo kadeřnic víc a každá dělala to, co jí šlo nejlépe. Třeba nebarvily všechny, jen ty, které to uměly dobře. To už dneska není, dneska dělají a učí se všechno.

Také dnešní barvy už neničí vlasy, dříve to bylo úplně něco jiného. Museli jsme ředit chemikálie, dneska už je všechno připravené.

Paní Alena

Ročník narození 1951

Rok vyučení v oboru: 1969

Délka práce v oboru: 40

Doba, při níž působila jako MOV: 8 let (2001 – 2009)

Jak probíhala výuka kadeřnického řemesla v roce, kdy jste studovala?

Výuka kadeřnického řemesla probíhala ve škole. Týden škola a týden praxe, tak jak to je dnes.

Kde jste navštěvovala učiliště?

Učiliště jsem navštěvovala celé 3 roky v Děčíně.

Jak a kde probíhala výuka praxe?

Praxe probíhala také 3 roky v Děčíně. Měli jsme svoji kadeřnickou provozovnu na ul. Prokopa Diviše, kde jsme se střídali na ranní a odpolední. Ranní od 7 hod-do 13 hod a odpolední od 12 hod do 18 hod. Moc se to nelišilo od dnešní praxe.

Kdy jste začali jako učni pracovat se zákazníky?

Až po šesti měsících učení. Dřív jsme pracovali na sobě nebo na kamarádech, kteří nám mohli chodit sedět modelem. Někdy chodili i rodinní příslušníci.

Seznamoval vás vyučující s teorií v praktickém vyučování?

Ano, seznamovali nás vyučující s teorií jak ve škole, tak na praxi mistrové. My jsme se dívali, jak předvádí různé techniky na zákaznicích nebo na modelech, a u toho nám říkali teorii.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od mistra odborného výcviku?

Vlasy se barvily pouze tekutými barvami, které byly v malých lahvičkách. Odstíny byly pouze od černé, hnědé až po kaštanové. Přidával se peroxid vodíku. Vlasy šedivé nás učili nejdříve namořit a pak teprve nabarvit. Přírodním barvivem byla z dovozu jen Henna.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od učitele odborných předmětů?

Ve škole to bylo totéž, barvy jako takové jiné nebyly, jen ty tekuté. Světlé vlasy se pouze natónovaly přírodně. Učili nás, že dříve se vlasy barvily Hennou, což je přírodní barvivo, a také odvary z čajů, ze skořápek z vlašských ořechů, ze slupek z cibule a jiné, ale to se provádělo pouze na světlejších odstínech vlasů.

Pracovali jste na praxi s přírodními barvivy?

Na praxi jsme si vyprávěli o Henně a o přírodním barvení, také o tónování vlasů přírodní cestou, odvarem z čaje atd. Ale nepracovali jsme s tím, pouze jsme si o tom říkali.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii?

Učili jsme se, jak zákaznici či zákazníka ochránit před znečištěním oděvu, dodržovat pracovní postup, bezpečnost práce, pracovat v ochranných rukavicích. Všechno jsme si zapisovali do sešitů. Bylo to v předmětech Technologie a Materiály.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v praxi?

Barvilo se s tekutou barvou s přidáním peroxidu, kdo měl šedivé vlasy a barva by dobře vlasy neprobarvila, tak se vlasy mořily. S Hennou jsme také barvili, ale málo, protože jsme ji na praxi neměli, pouze když si ji zákaznice přinesla. Většinou to probíhalo tak, že paní mistrová nám postup ukázala na modelce a mi to pak opakovali. Když to nešlo, tak jsme se řídili jen ústními pokyny a pak jsme čekali na to, až nás přijde zkontrolovat. Na provozovně, která patřila ke škole, nás bylo kolem patnácti na jednu mistrovou, takže někdy trvalo, než se nám mohla věnovat. Vždycky, když nám něco vykládala, tak jsme museli poslouchat a zapamatovat si to. Nebylo možné, aby nám informace musela opakovat každému zvlášť, na to nebyl čas.

Bylo učivo náročnější v porovnání se současností?

Z mého pohledu to bylo dříve o moc náročnější, dostávali jsme peroxid vodíku jen 30% a museli jsme si ho sami naředit a změřit, třeba na 1% – ten se používal k barvení řas a obočí, nebo 3%, 6%. Učili jsme se barvit obočí, řasy i vousy. Také jsme se učili na praxi i manikúru, ze které jsme pak dělali zkoušky. Ve třetím ročníku se musel vyrábět vlasový přičesek a vlasová paruka. Vlášenkářské práce byly také součástí závěrečné zkoušky.

Jak jste se učili odbarvovat vlasy, jakými způsoby?

Vlasy se odbarvovaly pouze plavopěnou, peroxidem a kapkou čpavku.

Byly i jiné způsoby barvení vlasů?

V době mého učení 1966 – 1969 nebyl výběr barev, pouze se objevily tónovače na vlasy a tekuté bary, jak už jsem se zmínila.

Bylo potřeba se nějak vzdělávat v nových možnostech barvení vlasů?

Školení ještě v době mého učení nebylo, ale jezdili jsme už na školní soutěže. Na školení a semináře o nových možnostech jak barvení, tak stříhání se začalo jezdit až v osmdesátých letech. Když jsem pak sama pracovala jako mistrová, tak jsme na školení jezdili většinou s učni ze třetího ročníku. Nebo se semináře pořádaly přímo na školní provozovně.

Pracovali jste na praxi s chemickými látkami?

Ano, čpavek a peroxid vodíku.

Byli jste seznámeni s bezpečností práce a manipulací s těmito látkami?

Ano, byli jsme seznámeni i proškoleni. Bylo to součástí zdravotvdy a chemie.

Upravovaly práci s barvicími látkami nějaké směrnice nebo pravidla?

Ne, pouze ve škole jsme se o chemikáliích učili ve zdravotvědě, chemii a materiálech a na praxi nás seznámily mistrové.

Když jste sama působila jako mistr odborného výcviku, učila jste žáky o historii barvení vlasů?

Ano, vyprávěla jsem jim, jak se barvilo dřív, když jsem se učila já, a jaké byly potom změny.

Byla učební látka Barvení vlasů součástí učebních osnov?

Ano byla od 2 ročníku. Osnovy byly podrobně rozpravovány v deníku praxe, později deníku odborného výcviku. Barvení bylo jejich součástí. Je to jedna z učebních látek, které jsou stěžejní pro kadeřnický obor.

Z pohledu mistra odborného výcviku, změnila se nějak bezpečnostní pravidla při zacházení s barvicími látkami na vlasy při Vaší výuce na praxi?

Stále se musí dodržovat pracovní postupy, délka a působení látek, ochrana oděvu zákazníka a také ochrana pracovníka. Ale měla by se provádět zkouška citlivosti zákazníka na druh barvy, která se dneska dost podceňuje.

Kdybyste měla posoudit rozdíly možností barvení vlasů z dob Vašich učňovských let a dnešních studentů, v čem by spočívaly?

Rozdíly jsou ohromné. Barvy jsou dodávány až ke kadeřníkům, jsou v tubách, peroxid je naředěný a emulzní. Barva nejen že nabarví vlas, ale i ho odbarví (zesvětlí). Vlasy se melírují odbarvovači. Existují tónovače vlasů různých odstínů. Barvy nestékají, jsou krémové, dobře se s nimi pracuje, ale hlavně je tak velká škála odstínů barev. Každý kadeřník si může vybrat, s jakou firmou bude pracovat. Řekla bych, že je to hlavně v možnostech, kterých dříve nebylo tolik.

Paní Ladislava

Ročník narození 1952

Rok vyučení v oboru 1973

Délka práce v oboru 42

Doba, při níž působila jako MOV a učitelka odborných předmětů 1985 až 2015 (30 let)

Jak probíhala výuka kadeřnického řemesla v roce, kdy jste studovala?

Jednalo se o tříletý učební obor, kdy se střídal týden praxe a týden škola v prvním a druhém ročníku. Vzhledem k tomu, že jsem se učila pro služby města, tak jsem byla jejich zaměstnanec, musela jsem s nimi podepsat smlouvu a po ukončení školy pro ně pracovat.

Ve třetím ročníku to probíhalo trošku jinak, to jsme měli dva měsíce školu v kuse a dva měsíce praxe. Z toho jeden měsíc praxe probíhala na provozovně města a vždy se to střídalo po měsíci na dámském a pak na pánském oddělení. Zřejmě se to neuplatnilo, protože hned po našem ročníku to vrátili zpět na týden a týden, pouze na učňovskou provozovnu.

Na konci třetího ročníku v červnu jsme dělali závěrečné zkoušky.

Kde jste navštěvovala učiliště?

V Děčíně, kde jsem také navštěvovala učňovskou provozovnu.

Jak a kde probíhala výuka praxe?

Praxe probíhala na Prokopce, což byla ulice Prokopa Holého, kde jsme měli učňovskou provozovnu. Střídal se týden školy a týden praxe. Ještě se týdny střídaly na pánském a pak na dámském oddělení. Každé oddělení vedla jiná mistrová odborného výcviku.

V prvním pololetí prvního ročníku jsme pracovali převážně na sobě. Mistrové na nás byly opravdu hodně přísné. Nesměli jsme si vůbec sednout, museli jsme se dívat, jak co ukazovaly, a i jedna na druhou. I sebemenší chybička znamenala, že musíme práci předělat. Dostávali jsme do těla, ale to všechno jsme pak zužitkovali v praxi.

Kdy jste začali jako učni pracovat se zákazníky?

Od prvního ročníku ve druhém pololetí. Čímž to pro nás bylo zajímavější. Provozovna Prokopka byla v centru města, a to nám zajišťovalo stálý přísun zákazníků. Díky tomu jsme už v prvním ročníku dostávali praxi do ruky. Musím říct, že mistrové byly úžasné, protože se

nám opravdu hodně věnovaly i přes to, že někdy nevěděly kam dřív skočit. Protože lidí bylo opravdu hodně.

Seznamoval vás vyučující s teorií v praktickém vyučování?

Ano a leckdy si nás braly mistrové stranou a z teorie nás i zkoušely. Hlavně to, co mělo souvislost s praxí. Například postup barvení, odbarvování vlasů. To jsme museli umět. Zároveň chtěly vědět, co se děje při barvení ve vlase. Tím byla teorie provázaná s praxí.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od mistra odborného výcviku?

Nic. O tomhle jsme se vůbec neučili.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od učitele odborných předmětů?

Nás učil v teorii starý praktik, byl to člověk vyučený v oboru s dlouholetou praxí. Jmenoval se pan Štěpán a neměl jiné vzdělání než obor. Učil nás pouze na základě svých zkušeností. Měli jsme sice učebnice, ale tam toho moc nebylo. Dodnes mám učebnice schované a bylo tam toho opravdu málo. Dělali jsme si hlavně zápisky do sešitu, podle výkladu učitele.

Pracovali jste na praxi s přírodními barvivy?

Ne vůbec. Když jsem se učila, tak byly jen syntetické tekuté a začínaly krémové barvy.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii?

Učil nás pan učitel tím způsobem, že vykládal své zkušenosti z praxe. Dělali jsme si zápisky, ze kterých jsme se pak učili. V učebnicích toho bylo málo. Že bychom se třeba učili o složení barev, tak to opravdu ne. Krémové barvy byly novinky a to v knížkách ještě nebylo. Všechno záleželo na učiteli, na tom, jak hodně se zajímal o obor a jestli si sháněl informace mimo a sám.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v praxi?

V průběhu mého studia se začaly vyrábět krémové barvy. Vyráběl je Milo Olomouc a byly to barvy v licenci firmy Schwarzkopf. Byly to jedny z prvních krémových barev používaných

u nás. Do té doby byly jen tekuté a s těmi se velice špatně pracovalo. Ale s těmi jsme už moc nepracovali.

Na učilišti jsme byli trochu napřed než v běžné praxi. Když jsem pak začala pracovat mimo učiliště, tak tam stále ještě používali ty staré, tekuté barvy značky Barpon, které se musely zahušťovat a dost ničily vlasy.

Barvily jsme hlavně sami sebe, protože to byla novinka a byly jsme zvědavé. Vše pod přísným dozorem mistrové.

Bylo učivo náročnější v porovnání se současností?

Byl to větší dril. Ale, co se týká barvení vlasů, tak toho bylo dříve daleko méně. Barvení nebylo tak oblíbené a nebylo tolik možností.

Jak jste se učili odbarvovat vlasy, jakými způsoby?

Používali jsme peroxid vodíku a amoniak, což jsme si ředili sami. Byli jsme poučeni, že čím dáme víc amoniaku, tak tím jde odstín více do zlatova. Ředili jsme to za asistence mistrové a ve druhém ročníku už pak sami. Nejvíce jsme používali 10% peroxid. A vše jsme zahušťovali plavopěnou, protože to bylo tekuté.

Byly i jiné způsoby barvení vlasů?

Jen ty tekuté a krémové barvy. Pak už jen tekuté pastely a časem barevná tužidla, jinak nic. Ale jako učiliště jsme byli daleko lépe zásobené materiálem k barvení než běžné provozovny.

Bylo potřeba se nějak vzdělávat v nových možnostech barvení vlasů?

Za mého učení se nejezdilo na školení tak, jak tomu je dneska, ale museli jsme se povinně účastnit soutěží. Školení začala, až když sem přicházely firmy ze zahraničí a s nimi nové výrobky. To pak bylo třeba se školit. Velice ráda jsem jezdila na školení a semináře a dělám to dodnes. I když jsem v důchodu a nepracuji ve škole, jen ve své provozovně, stále po školeních jezdím. Co jsem sama vyzkoušela, to jsem prezentovala žákům. Vybírala jsem si schválně červené odstíny a světlé odstíny, protože ty byly vždycky problémové.

Pracovali jste na praxi s chemickými látkami?

Byl 30% peroxid vodíku a z toho se ředily nižší koncentrace a kontrolovalo se to pomocí hustoměru. Pracovali jsme v rukavicích. Ředili jsme to do umělohmotných lahví, které

neměly štítek, jen to na nich bylo fixem napsané. Pak se používal hydroxid amonný, tedy čpavková voda, a nějaké ty dezinfekční prostředky.

Byli jste seznámeni s bezpečností práce a manipulací s těmito látkami?

Ano, museli jsme dodržovat bezpečnost práce. Měli jsme rukavice, gumové zástěry, které jsme používali při ředění peroxidu. Lahve musely být popsané.

Upravovaly práci s barvicími látkami nějaké směrnice nebo pravidla?

Co si pamatuji, tak to bylo už tady na praxi od podniku v České Kamenici, kdy jsem spadala pod vyučenou kadeřnici, která nade mnou měla dozor. A ta mě poučila, jak zacházet s peroxidem vodíku při míchání barev. Podepisovala jsem bezpečnost práce, ale konkrétní pravidla pro barvení vlasů ne. Na učilišti nic takového nebylo.

Když jste sama působila jako mistr odborného výcviku, učila jste žáky o historii barvení vlasů?

Ze začátku jsem toho moc nevěděla, musela jsme si sama hledat informace. Dneska se dá něco zjistit na internetu, to dříve nebylo. Informace se k nám dostávaly strašně pozdě a jen málo.

Byla učební látka Barvení vlasů součástí učebních osnov?

Ano, součástí osnov byla. Když jsem se učila já, tak jsme se učili na praxi barvit už od prvního ročníku. Museli jsme rychle začít pracovat, aby se náklady škole nějak vrátily.

Když jsme pak učila sama, tak bylo barvení součástí osnov na praxi i v teorii od druhého ročníku. Přesto jsme učení hlavně na praxi urychlovali, aby mohli žákyně co nejrychleji pracovat na zákaznicích.

Z pohledu mistra odborného výcviku, změnila se nějak bezpečnostní pravidla při zacházení s barvicími látkami na vlasy při Vaší výuce na praxi?

Co se týká chemikálií, tak je určitě výhoda, že se používá emulzní peroxid vodíku v několika připravených koncentracích. Nemusí se ředit, čímž odpadají rizika poleptání. Barvy jsou obohaceny o ochranné složky. Je více ochranného materiálu k dispozici.

Kdybyste měla posoudit rozdíly možností barvení vlasů z dob Vašich učňovských let a dnešních studentů, v čem by spočívaly?

Řekla bych, že dneska je to podstatně těžší, co se týká barvení vlasů. Už vzhledem k tomu, že je na trhu strašná spousta firem a hodně barev. Kadeřnice se musí umět v tom orientovat. Musí si umět vybrat firmu, která je kvalitní a pro lidi navíc cenově dostupná. Dříve byla jedna barva, se kterou jsme se naučili pracovat. Dneska je toho moc. Sama jsme toho hodně vyzkoušela, protože jsem žákům chtěla říct, který ten výrobek je skutečně dobrý, kvalitní.

Dříve jsme více pracovali na lidech, což bylo zajímavější než dneska, kdy celý první ročník pracují sami na sobě. To je nuda a práce je pak nebaví.

Paní Jarka

Ročník narození 1954

Rok vyučení v oboru 1972

Délka práce v oboru 43

Doba, při níž působila jako učitelka odborných předmětů 1973 – 2016 (stále pracuje)

Jak probíhala výuka kadeřnického řemesla v roce, kdy jste studovala?

U prvního a druhého ročníku se střídal týden školy a týden praxe. Ve třetím ročníku už se pracovalo na provozovnách, které patřily podnikům. Každá kadeřnice se učila pro nějaký konkrétní podnik. A to probíhalo dvojím způsobem. Buď byla praxe tři dny v týdnu na podnikové provozovně a dva ve škole, nebo září a říjen byla jen škola a zbytek prvního pololetí byla praxe v podniku a druhé pololetí byla leden únor škola, pak zbytek druhého pololetí praxe a v červnu se šlo k závěrečným zkouškám. Nevýhodou bylo, že jsme měli málo teorie. Tak to chodilo v době, kdy jsem se učila já.

Později se to pak změnilo (to už jsem pracovala jako učitelka), že trvalo studium tři a půl roku. Ve třetím ročníku šli žáci na první půlrok do podnikové provozovny, pak druhé pololetí byla škola a od června do prosince opět probíhala praxe na podnikových provozovnách. Závěrečné zkoušky se pak konaly v prosinci.

Jinak ve škole jsme měli stejné předměty jako je tomu dneska.

Kde jste navštěvovala učiliště?

V Děčíně. Tehdy moc učilišť nebylo. Ještě se dalo studovat v Liberci, Karlových Varech a v Praze. Tuším, že Děčín byl jako první.

Jak a kde probíhala výuka praxe?

V prvním ročníku se střídalo, po týdnu výuka na pánském oddělení a na dámském oddělení.

Stejně tomu bylo ve druhém ročníku. Ve třetím to probíhalo tak, jak jsem se zmínila.

Barvit jsme se učili sami na sobě. Mistr nám vše ukázal a mi ho napodobovali. Když přišly krémové barvy, tak jsme jich měli dostatek a někdy jsme se barvili třeba každý týden. Nemuseli jsme s nimi šetřit. Na všechno vždycky dohlížel pan mistr.

Kdy jste začali jako učni pracovat se zákazníky?

V prvním ročníku v prosinci. Škola měla více svých provozoven po městě a ty běžně navštěvovali zákazníci. Byly to tak zvané provozovny praktického vyučování. Dříve nebylo tolik kadeřnictví, jako je tomu dneska, a proto ty školní provozovny byly hodně navštěvované. Protože pracovali učni, byl na jejich služby speciální ceník. Ve třetím ročníku jsme pracovali jako hotové kadeřnice, ale pod dozorem zaměstnancům.

Seznamoval vás vyučující s teorií v praktickém vyučování?

Ano. Už tehdy byla teorie provázána s praxí. A navíc bylo dvakrát v roce týden vlásenkářství ve speciální učebně, což bylo pak součástí závěrečné zkoušky.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od mistra odborného výcviku?

Nic moc, protože se mistři spoléhali na to, že nám to řeknou v teorii ve škole.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od učitele odborných předmětů?

Jen krátce, běžně, nic do hloubky. Něco málo o henně a o kovových barvivech. Moc informací tady nebylo. Učebnice se neměnily ani neaktualizovaly.

Pracovali jste na praxi s přírodními barvivy?

Používala se henna, ale ta nebyla čistá. Byly v ní různé syntetické příměsi, protože samotná henna barví jen do červena. Když se používala ta čistá, tak odstíny chytaly do rezava a do zelena. I červený odstín měl nazelenalý nádech. K sehnání byla vážená henna, ale byla poměrně drahá. Hodně jí ženy používaly, protože nepoškozovala vlasy, ale neuvědomovaly si, že povlak, který henna na vlasech udělá, pak už do vlasu nic jiného nepustí. Což vadilo, když se pak začaly dělat trvalé ondulace. Na praxi jsem se už s hennou setkala, sice málo, ale setkala.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii?

Učil nás učitel odborných předmětů, který nás měl jen ve škole. Měli jsme učebnice a zapisovali jsme si do sešitů. Učebnice jsme měli jen půjčené a na konci školního roku jsme je museli vrátet. Na všechny tři roky byly učebnice technologie a do druhého ročníku byly i materiály, ve třetím ročníku už nebyly. Učili jsme se o přírodních barvách a také o kovových

barvách. Vzhledem k tomu, že kovové barvy byly jedovaté, tak jsme se učili, jak je na vlasech poznat.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v praxi?

V době mého studia, bylo barvení vlasů jen okrajová záležitost. Protože barvy nebyly tak vyvinuté, jako je to dneska, a barvily se jen dvě zákaznice ze sta.

Používaly se barvy tekuté, které se míchaly s peroxidem vodíku. Ve vzorníku barev bylo jen asi dvanáct odstínů. Aplikace byla nepříjemná, protože jak byly tekuté, tak stékaly po hlavě dolů. Barvily hodně i pokožku hlavy. Muselo se barvit u mycí mísy, a proto to barvení nebylo ve společnosti moc oblíbené. Šedivé vlasy se musely předem tak zvaně namořit, aby vlas barvu později přijal. Mořící lázeň se připravovala z peroxidu a pár kapek čpavku. Samotné moření bylo velkou zátěží pro vlasy, vlasy byly i spálené. Moření se pak přestalo dělat po příchodu krémových barev. Krémové barvy přišly až mnohem později.

Bylo učivo náročnější v porovnání se současností?

Tak určitě. Třeba technologie, pracovní postupy. Ale přání zákazníků nebyly tak náročné. Z hlediska samotného barvení vlasů je to úponě něco jiného. Nedá se to srovnat. Možnosti, materiál, složení barev. Dříve bylo víc času na každou zákaznici. Dneska jednu nabarvím a hned pracuji s druhou, to je špatně, měly bychom ten čas věnovat jedné zákaznici, ale z finančních důvodů to nejde.

Jak jste se učili odbarvovat vlasy, jakými způsoby?

Bylo to jiné než dneska. Odbarvené vlasy byly slámovité a nepřírozené odstíny. Nebyla kvalitní regenerace, tak se s těmito vlasy pak špatně pracovalo.

Za začátku byla jen jedna jediná látka k odbarvení, a to plavopěna. K plavopěně se dával tekutý patnáctiprocentní peroxid vodíku. Dávalo se to podle oka, váhy nebyly. Do toho se dalo pár kapek čpavku. Doba působení také nebyla stanovená, jen se to hlídalo. Až v 80. letech přišel Blondoran z Holandska. Byl tam už uhličitán amonný, a tak byly odstíny o něco lepší než doposud. Byl však oproti plavopěně drahý, a tak se stávalo, že si ho kadeřnice schovávaly jen pro sebe.

Odbarvování bylo náročné a rizikové. Sama jsem viděla, jak některým zákaznicím odpadly přitom vlasy.

Byly i jiné způsoby barvení vlasů?

Když došla plavopěna, tak se to nahrazovalo hladkou moukou, čpavkem a peroxidem. Ale to byly šílené odstíny, ošklivé a hodně narušené vlasy.

Pak se sem dovážely pastely Silver Vais, které byly podobné dnešním pastelům, dávaly se na zesvětlené vlasy a vycházely z toho pěkné odstíny.

Také jsem se jako učinka setkala se zákaznicí, která byla barvená kovovou barvou. Byla to cizinka. Vlasy po ní byly těžké a s kovovým vzhledem. Pamatovala jsem si, že nás o kovových barvách učili v teorii ve škole.

Bylo potřeba se nějak vzdělávat v nových možnostech barvení vlasů?

Z počátku v barvení vlasů ani moc ne, nebyl pokrok. Pokrok nastal při příchodu krémových barev. Pak také po revoluci, kdy k nám najednou měly přístup různé firmy a ty chtěly, abychom pracovali s jejich výrobky. Jinak se dalo vzdělávat na soutěžích, které probíhaly třeba v Lucerně. Po revoluci přicházely ze zahraničí firmy a začalo se jezdit na jejich školení.

Jako učitelka jsem pak jezdila na školení, které financovala škola.

V 80. letech se začalo u nás dělat melírování vlasů pomocí plavecké čepice a kadeřnice si tenhle způsob rychle předávaly. Alobal k melírování vlasů se začal používat až kolem devadesátého třetího roku.

Pracovali jste na praxi s chemickými látkami?

Když jsem se učila, tak hydroxid amonný a peroxid vodíku. Pak nějaké dezinfekční prostředky. To vlastně platí dodnes, ono se to moc nezměnilo. Jen že, dneska se používá emulzní peroxid vodíku a dříve byl jen tekutý.

Byli jste seznámeni s bezpečností práce a manipulací s těmito látkami?

Na začátku když jsme nastoupili na provozovnu, tak jsme byli seznámeni s pravidly a také jsme museli podepisovat papír. Měli jsme také notýsky, kam jsme si všechno zapisovali a i tu bezpečnost.

Upravovaly práci s barvicími látkami nějaké směrnice nebo pravidla?

Nepamatuji se. Jen s čím nás seznámil mistr na praxi.

Když jste sama působila jako mistr odborného výcviku, učila jste žáky o historii barvení vlasů?

Ano, určitě, cokoliv jsme věděla, tak jsem jim řekla. Ale v poslední době, když už se nedělá mezi žáky výběr a jsou nám tak zvaně přiděleni, tak je to jinak. Dnešní žáci nedovedou náročnou látku a množství vstřebat. Pak to vypadá, že to žáky nezajímá. Učitel pak má úlohu velmi těžkou s vysvětlováním, jak to všechno začalo. Ještě tak před patnácti lety, žáky historie barvení a celkově oboru zajímala hodně. Měla jsem po svém kolegovi diapozitivy s obrázkama, kdy jsme měli nafocené technologické postupy barvení. Tehdy, to byl nějaký sedmdesátý třetí rok, tohle byla rarita. Používat takovýhle didaktický způsob výuky, se jen tak někde nevidělo. Škola také koupila jako první videokazety s technologickými postupy za 5 000 korun, což bylo strašně drahé. A já to používala ve výuce několik let, protože tak to žáci krásně viděli, což je pro ně důležité.

Byla učební látka Barvení vlasů součástí učebních osnov?

Samozřejmě. Když jsem se učila já, tak jsme barvili už od druhého pololetí prvního ročníku hlavně na praxi.

Když jsem pak učila, tak se barvení učilo od druhého ročníku v materiálech i technologii. Byly pořád stejné učebnice, zastaralé a neaktualizované. Když jsem chtěla nějaké novinky a informace o nich, tak jsem využívala kontakty se žáky, kteří se po vyučení dostali do zahraničí. Všechno jsem si zaznamenávala a upravovala pro potřeby výuky. Také jsem měla kamarádku v Praze, která pracovala jako porotkyně v kadeřnických soutěžích a od ní jsme měla také dostatek informací.

Z pohledu mistra odborného výcviku, změnila se nějak bezpečnostní pravidla při zacházení s barvicími látkami na vlasy při Vaší výuce na praxi?

Řekla bych, že základ zůstal stejný, protože se pracuje se stejnými chemikáliemi. Pořád jsou ohroženy oči a kůže. Dneska máme jednu velkou výhodu, a tou jsou gumové rukavice, které dříve nebyly. Nebo byly, ale z těžkého a tvrdého materiálu. Dnešní ochranné rukavice jsou záležitostí posledních dvaceti let.

Dříve ta bezpečnost byla hlavně v opatrnosti, dneska je daleko více ochranných pomůcek. A také nemusíme chemikálie ředit, k dostání je už hotový upravený výrobek, to dříve nebylo.

Kdybyste měla posoudit rozdíly možností barvení vlasů z dob Vašich učňovských let a dnešních studentů, v čem by spočívaly?

Rozdíl je veliký a asi bych to ani nesrovnávala. Zákaznic, které se chodily barvit, bylo zpočátku málo. Celková procedura barvení byla nepříjemná a zdlouhavá jak pro zákaznici, tak pro kadeřnici. Barva stékala, nekryla, zapáchala, ničila vlasy. Dneska je to úplně o něčem jiném. Barví se u suché obsluhy, není třeba chodit k mycí míse. Barví se krémovými a gelovými barvivy. Je spousta firem a značek barev, odstínů. Jsou stále nové techniky barvení, různé kombinace. Velice oblíbené je melírování vlasů, americké barvení, které bylo velikým módním hitem.

Paní Květa

Ročník narození 1958

Rok vyučení v oboru 1976

Délka práce v oboru 40 let

Doba, při níž působila jako MOV 2001 – 2016 (stále pracuje jako MOV)

Jak probíhala výuka kadeřnického řemesla v roce, kdy jste studovala?

Probíhalo to stejně jako dnes. Týden byla škola a týden byla praxe. Do školy jsme jezdili do budovy školy a praxi jsme měli na provozovně školy, a to od prvního do třetího ročníku. Ve škole jsme se učili předměty stejné, jako tomu je dneska. Na praxi nás učily mistrové a ve škole učitelé. Na konci třetího ročníku jsme dělali závěrečné zkoušky. Ročníkové zkoušky jsme nedělali.

Kde jste navštěvovala učiliště?

V Děčíně.

Jak a kde probíhala výuka praxe?

Výuka probíhala na provozovnách školy. V prvním ročníku jsme se učili na sobě. Držet nůžky, zacházet s břitvou, foukané vlny, natáčet na natáčky. Natáčet na trvalou ondulace.

A všechno jsme se učili sami na sobě. Učily nás paní mistrové. Ve druhém ročníku jsme začali pracovat postupně na zákaznicích a také jsme si museli vodit modely. Součástí třetího ročníku byly i vlásenkářské práce a na ty se chodilo na zvláštní provozovnu. Tam jsme barvili paruky a příčesky a také je poutkovali.

Kdy jste začali jako učni pracovat se zákazníky?

Ve druhém ročníku. To byla provozovna, kde v přízemí bylo pánské oddělení a v prvním patře dámské a tam jsme se střídali po skupinách. Nechodilo moc lidí a stávalo se, že na jednom pánovi se nás vystříдалo i několik. Stála u nás paní mistrová a radila nám nebo ukazovala, co a jak dělat. Základní znalosti teorie jsme měli ze školy a z prvního ročníku. Zákazník pak zaplatil nižší sazbu než v klasickém kadeřnictví.

Také jsme jezdili nárazově pracovat do domova důchodců.

Seznamoval vás vyučující s teorií v praktickém vyučování?

Měli jsme sešit a zapisovali jsme si technologické postupy.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od mistra odborného výcviku?

Nic moc, jen to, že dříve byly barvy tekuté. Ale historii jsme moc na praxi neprobírali. To jen když se vysloveně někdo zajímal a zeptal se na to.

Co jste se dozvěděla zajímavého z historie barvení vlasů od učitele odborných předmětů?

Učili jsme se o tom kdo, kdy a jak s čím přišel. Jak přišly první chemické barvy, že se předtím používaly přírodní barvy.

Pracovali jste na praxi s přírodními barvivy?

Ne, jen s těmi chemickými.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v teorii?

Měli jsme předmět technologie a materiály a v těch jsme barvení probírali. Měli jsme k dispozici učebnice. Ale tam nic moc nového nebylo, tak že důležité bylo, co jsme si zapisovali do sešitů. To co nám diktovala učitelka. Vždycky říkala, že pokrok jde tak rychle dopředu, že se nestihnou učebnice aktualizovat.

Jak probíhala výuka barvení vlasů v praxi?

Učili jsme se sami na sobě a na modelech, které jsme si vodili. Pracovali jsme s krémovými barvami a museli jsme si k nim ředit peroxid vodíku. Barvy to byly od firmy Schwarzkopf Igora real. Nic jiného tady nebylo.

Bylo učivo náročnější v porovnání se současností?

Co se týká školy, tak tam bych řekla, že je to stejné. Co se týká praxe, tak dneska mají větší možnosti, každá firma má semináře a školení na svoje výrobky. Pak se také můžou víc zúčastňovat soutěží. My jsme ani soutěže neměli, za nás jich moc nebylo. Nebylo tolik učilišť, tak nebylo s kým soutěžit.

Jak jste se učili odbarvovat vlasy, jakými způsoby?

Odbarvovali jsme blondoranem, což byla obdoba dnešního odbarvovacího prášku. K němu jsme přidávali ten ředěný peroxid vodíku. Nic víc se tam přidávat nemuselo. Ještě se někdy používala plavopěna, ale ten blondoran byl lepší. Pak jsme odbarvovali světlými barvami.

Byly i jiné způsoby barvení vlasů?

Ne, jen krémové barvy od Schwarzkopfu. Pak nějaké tekuté pastely a odbarvovače. Jinak nic. Výběr byl malý.

Bylo potřeba se nějak vzdělávat v nových možnostech barvení vlasů?

Ono toho dřív moc nebylo. Začalo to až později, když jsem pracovala u Hygie v 80. letech. Rozjelo se to až po revoluci, to pak přišly i jiné firmy, než byl Schwarzkopf. Dneska přijde nový výrobek a hned je na to školení. Dříve stačil návod výrobce a zkušenost mistrové.

Pracovali jste na praxi s chemickými látkami?

Používal se peroxid vodíku, ten se musel ředit. Pak čpavek k dezinfekci. A nějaké chemikálie se používaly k dezinfekci.

Byli jste seznámeni s bezpečností práce a manipulací s těmito látkami?

No, hlavně nám mistrová ukazovala, jak ředit peroxid a jak zacházet s dezinfekcí.

Upravovaly práci s barvicími látkami nějaké směrnice nebo pravidla?

To už si nepamatuju. Ale určitě něco takového muselo být, protože kdyby se něco stalo, tak by to byl malér. Určitě na všechno mistrová dohlížela.

Když jste sama působila jako mistr odborného výcviku, učila jste žáky o historii barvení vlasů?

Ne

Byla učební látka Barvení vlasů součástí učebních osnov?

Ano, od druhého ročníku. A myslím, že to tak bylo i ve škole.

Z pohledu mistra odborného výcviku, změnila se nějak bezpečnostní pravidla při zacházení s barvicími látkami na vlasy při Vaší výuce na praxi?

Musí se dělat proškolení v BOZP a žáci podepisují, že tím prošli. Dnes se kupují všechny chemikálie už naředěné a připravené k použití, nic se neředí a nepřipravuje. Roztoky jsou zahuštěné, takže netečou. Máme k dispozici ochranné pomůcky, jako jsou rukavice a pláště. Všechno je jednorázové. Podobné je to i s dezinfekčními prostředky.

Kdybyste měla posoudit rozdíly možností barvení vlasů z dob Vašich učňovských let a dnešních studentů, v čem by spočívaly?

Všechno je v možnostech. Dříve toho nebylo moc. S barvami jsme se naučili zacházet rychle a stačilo to na dlouhou dobu. Dneska se musí kadeřnice orientovat v mnoha firmách, postupech, účincích. To dříve takové nebylo. Dneska existují stahovače barvy, které neničí vlasy. Děvčata si zkouší barvu sama na sobě, použítí stahovač a můžou použít záhy barvu jinou. Dříve bychom měli ty vlasy hned zničené a nepoužitelné. A taky to tak bylo. Přípravky daleko víc ničily vlasy. Nebyla taková regenerace a dlouho trvalo, než se daly vlasy zase dohromady.